

แนวทางการแก้ปัญหาและการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

ในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

โดย

พันเอก ภาณุวัฒน์ เหนียวแน่น

รองผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๒

กองทัพบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๗

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางแก้ปัญหาและการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กร
ภาครัฐ

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย พ.อ. ภาณุวัฒน์ เหนียวแน่น

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษาปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ และเพื่อให้ได้แนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บข้อมูลจากหลักฐานเชิงประจักษ์ต่างๆ และได้ศึกษาจากการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทยจำนวน ๙ กรณี โดยคัดเลือกจากโครงการที่มีการร้องเรียนหรือถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานหลัก ๒ แห่ง คือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ปปช.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน(สตง.) ทั้งนี้เพื่อการวิเคราะห์ลักษณะของการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ ว่าเป็นโครงการที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศเป็นเงินจำนวนมาก มาเป็นแนวทาง และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับจัดซื้อจัดจ้าง ร้านค้าเอกชนที่เป็นคู่ค้าขององค์กรภาครัฐ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ทราบถึงลักษณะหรือแนวทางการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้เพื่อนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบ วิธีการ หรือขั้นตอนของการคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างมีความซับซ้อนและหลากหลาย และสามารถกระทำการทุจริตคอร์รัปชันได้ตั้งแต่ก่อนกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างจนถึงตอนสุดท้าย คือการบริหารสัญญาและการเบิกจ่าย ทั้งนี้เนื่องจากระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นระบบปิดไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นบุคลากรภายในของโครงการจัดซื้อจัดจ้างนั้นๆดำเนินการจึงทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์กับกลุ่มของตนเองนอกจากนี้ การลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพและซ้ำ โดยกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน มี๓กลุ่มได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้าง กลุ่มบริษัท ร้านค้า และ กลุ่มผู้ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อสั่งจ้าง แนวทางการแก้ไขจึงต้องแก้ไขทั้ง๒อย่างควบคู่กันไปได้แก่ การพัฒนาบุคลากรภาครัฐและเอกชนให้มีระบบคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นและการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการป้องกันและตรวจสอบภาครัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนให้มีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อให้เกิดการโปร่งใส อันนำไปสู่การลดการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐต่อไปในที่สุด

คำนำ

การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ และเพื่อให้ได้แนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บข้อมูลจากหลักฐานเชิงประจักษ์ต่างๆ และศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทยจำนวน ๙ กรณี โดยคัดเลือกจากโครงการที่มีการร้องเรียนหรือถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานหลัก ๒ แห่ง คือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ปปช.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน(สตง.) ทั้งนี้เพื่อการวิเคราะห์ลักษณะของการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ ว่า เป็นโครงการที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศเป็นเงินจำนวนมาก มาเป็นแนวทาง และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับจัดซื้อจัดจ้าง ร้านค้าเอกชนที่เป็นคู่ค้าขององค์กรภาครัฐ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ทราบถึงลักษณะหรือแนวทางการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้เพื่อนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบ วิธีการ หรือขั้นตอนของการคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐของไทย มีความซับซ้อนและหลากหลาย และสามารถกระทำการทุจริตคอร์รัปชันได้ตั้งแต่ก่อนกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง จนถึงตอนสุดท้าย คือการบริหารสัญญาและการเบิกจ่าย ทั้งนี้เนื่องจากระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นระบบปิดไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ส่วนใหญ่จะเป็นบุคลากรภายในของโครงการจัดซื้อจัดจ้างนั้นๆดำเนินการจึงทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์กับกลุ่มของตนเองนอกจากนี้ การลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพและซ้ำ โดยกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน มี ๓กลุ่มได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้าง กลุ่มบริษัท ร้านค้า และ กลุ่มผู้ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อสั่งจ้าง แนวทางในการแก้ไขจึงต้องแก้ไขทั้ง ๒ อย่างควบคู่กันไป ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรภาครัฐและเอกชนให้มีระบบคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นและการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการป้องกันและตรวจสอบภาครัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนให้มีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อให้เกิดการโปร่งใส อันนำไปสู่การลดการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐต่อไปในที่สุด

พันเอก

(ภาณุวัฒน์ เหนียวแน่น)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยการสนับสนุนของ ผู้บังคับบัญชาของกองทัพบกทุกระดับ ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗-๒๕๕๘ ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร แห่งนี้

ขอขอบพระคุณ พลตรี สราวุธ ประดิษฐ์พงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาเมตตาจนผู้วิจัยได้รับความสำเร็จในการสอบผ่านครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และอาจารย์ทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจที่ช่วยเหลือข้าพเจ้าในการทำวิทยานิพนธ์ งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี และขอบคุณพี่ๆวปอ. รุ่นที่ 57ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

พันเอก

(ภาณุวัฒน์ เหนียวแน่น)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์ปชั่น	๕
แนวคิดเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	๑๔
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓	
การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ ๒๒	
การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ	๒๒
กรณีศึกษา	๒๗
บทที่ ๔	
แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ ๖๑	
มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต	๖๑
แนวทางการแก้ไขปัญหาจากกรณีศึกษา	๖๒
แนวทางการแก้ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ	๗๑
บทที่ ๕	
สรุปและข้อเสนอแนะ	๗๕
สรุป	๗๕
ข้อเสนอแนะ	๗๖
บรรณานุกรม	๗๗
ประวัติย่อผู้วิจัย	๘๑

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

๓-๑	สรุปกรณีศึกษา:พบความผิดปกติในโครงการฯ	๕๙
๔-๑	สรุปกรณีศึกษา:แนวทางแก้ปัญหาในโครงการฯ	๖๔

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน ถึงแม้ว่ารัฐบาลมีความพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด แต่ดูเหมือนว่า ปัญหาคอร์รัปชันไม่ได้ถูกแก้ไขเท่าใดนักเนื่องจากการรายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ คือ อยู่ที่ระดับ 32 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนนมาโดยตลอด (จากรูวรรณ สุขุมมาลย์, 2556) และในปี 2557 ตัวชี้วัดขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (transparency international : TI) ได้จัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน พบว่าประเทศไทยได้ 35 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อยู่อันดับที่ 102 จากอันดับทั้งหมด 177 ประเทศทั่วโลก หากเปรียบเทียบกับปี 2556 ประเทศไทยได้คะแนน 38 คะแนน อยู่อันดับที่ 85 แต่อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยของไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความโปร่งใสทั้งในระดับภูมิภาคและเอเชียแปซิฟิกและระดับโลก

เมื่อปัญหาดังกล่าวผูกพันอยู่กับสังคมไทย จึงส่งผลให้คนไทยบางคนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ โดยมักจะใช้แนวคิดที่ว่า ผู้มีอำนาจก็มักจะโกงกินทุกฝ่าย ดังนั้นหากใครโกงแล้วทำงานเก่งก็ถือว่าพอรับได้ จึงทำให้คนยินยอมที่จะเสียเงินเพื่อซื้อความสะดวกและสิทธิพิเศษ หรือตัดความรำคาญ ซึ่งการกระทำและความคิดเหล่านี้ ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมคอร์รัปชันเกือบจะสมบูรณ์ และผลจากการวิจัยพบว่าในแต่ละปีพ่อค้าและนักธุรกิจกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ต้องสูญเสียเงินให้กับการคอร์รัปชันเป็นจำนวนสูงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้ไม่ไปตกอยู่ในกระเป๋าของคนเพียงไม่กี่คน ย่อมสามารถอำนวยความสะดวกแก่ส่วนใหญ่ของประเทศได้ (ประภัสสร เสวิกุล, 2554) ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ทำให้ประชาชนต้องได้รับการบริการที่สาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทย ที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ และมักมีการเรียกผลประโยชน์จากนักลงทุน เพื่อแลกกับการอนุญาตให้เอกชนดำเนินการในกิจการที่รัฐต้องทำ ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้ (สังคีต พิริยรังสรรค์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2537)

สาเหตุหลักของการคอร์รัปชันมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบแบบเบ็ดเสร็จโดยขาดจิตสำนึก มีอำนาจดุลยพินิจสูง มีกรอบความรับผิดชอบไม่ชัดเจน และขาดระบบการทำงานที่โปร่งใส ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างที่มีความซับซ้อน นอกจากนี้สังคมไทยยังมีความเสื่อมโทรมทางสังคมทำให้คนไทยมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยประชาชนเริ่มยอมรับได้กับการคอร์รัปชันมากขึ้น หากนักการเมืองคอร์รัปชันแต่ทำให้ประเทศรุ่งเรืองและตนเองได้ประโยชน์(ศิริวรรณ มนอัคระผดุง,2555)

ปัจจุบันปัญหาคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลก ไม่ว่าจะประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีที่ท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่างๆ อย่างเช่น องค์กรการสหประชาชาติ ธนาคารโลกและภาคประชาชน ที่ต่างเห็นพ้องกันว่าคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง

การจัดซื้อจัดจ้างถือว่าเป็นปัญหาของทุกรัฐบาล เนื่องจากงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ แต่ละปีมีมูลค่าสูงหลายหมื่นล้านบาท และยังไม่สามารถทำให้มีความโปร่งใสได้ ขั้นตอนการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างนั้นเป็นขั้นตอนที่มีความเสี่ยงมากที่สุดในกระบวนการงบประมาณของแผ่นดิน และเป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงให้เห็นบุคคลที่กระทำการทุจริตทั้งนักการเมือง ข้าราชการและภาคธุรกิจ โดยโครงการที่มีความเสี่ยงจะเกิดการทุจริตส่วนใหญ่แล้วเป็นโครงการที่มีมูลค่าสูง ซึ่งการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างไม่ได้สร้างให้เกิดความเสียหายเฉพาะในรูปตัวเงินเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน เช่น การก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้อาคารบ้านเรือนถล่ม ทำให้มีผู้เสียชีวิตและทรัพย์สิน หรือ การผลิตยาปลอม ยาที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้มาสามารถรักษาผู้ป่วยได้เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งเคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านส่งกำลังบำรุงของหน่วยมาโดยตลอด และเกี่ยวข้องกับงานจัดซื้อจัดจ้างของหน่วย สนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ เพื่อมีแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ
2. เพื่อให้ได้แนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรภาครัฐมีรูปแบบที่หลากหลาย การวิจัยครั้งนี้ เน้นขอบเขตในส่วนของการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานองค์กรภาครัฐ และจากการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทยจำนวน ๘ กรณี โดยคัดเลือกจากโครงการที่มีการร้องเรียนหรือถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานหลัก ๒ แห่ง คือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ปปช.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน(สตง.) ทั้งนี้เพื่อการวิเคราะห์ลักษณะของการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ ว่าเป็นโครงการที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศเป็นเงินจำนวนมาก มาเป็นแนวทางในการบริหารและควบคุมโครงการต่างๆของรัฐจะทำให้ลดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันของบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ในระดับที่จะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่รัฐน้อยลงจนถึงระดับที่ไม่สามารถกระทำการทุจริต

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและทำการศึกษาแบบเจาะลึก จากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ได้ดำเนินการศึกษา 2 แบบ คือ 1. การศึกษาจะอาศัยแหล่งข้อมูลจากรวบรวมบทความ ผลการวิจัยรวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับจัดซื้อจัดจ้าง ร้านค้าเอกชนที่เป็นคู่ค้าขององค์กรภาครัฐ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้รับทราบปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรของภาครัฐ
2. ทำให้ได้รับทราบแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐอย่างเป็นระบบ

คำจำกัดความ

คอร์ปชั่น	หมายถึง	การฉ้อราษฎร์บังหลวง เบียดบังเอาโดยอำนาจหน้าที่	ราชการ
ทุจริตต่อหน้าที่	หมายถึง	การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่ง หรือละเว้นการปฏิบัติ อย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตน มิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อ แสวง ประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น	
การจัดซื้อ	หมายถึง	การซื้อพัสดุทุกชนิดทั้งที่มีการติดตั้ง ทดลอง และบริการที่เกี่ยวข้อง อื่นๆ แต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง	
การจ้าง	หมายถึง	การจ้างทำและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และการ จ้างเหมาบริการ แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการตามระเบียบ ของกระทรวงการคลัง การรับขนในการเดินทางไปราชการตามกฎหมาย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ การจ้างที่ปรึกษาการจ้าง ออกแบบและควบคุมงานและการจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์	
หน่วยราชการ	หมายถึง	กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น แต่มีฐานะ เทียบเท่า กระทรวง ทบวง กรม	
หน่วยงานของรัฐ	หมายถึง	หน่วยงานอื่นของรัฐนอกจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วน ท้องถิ่น	

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน

ความหมาย

คำว่า “ทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(1) หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

คำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตพ.ศ.2542 มาตรา 4 หมายถึง “การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่ง หรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

คำว่า “คอร์รัปชัน” คือ การทุจริตโดยใช้หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ อำนาจและอิทธิพลที่ตนมีอยู่ เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและหรือผู้อื่น รวมถึงการเลือกที่รักมักที่ชัง การเห็นแก่ญาติพี่น้อง กินสินบน ฉ้อราษฎร์บังหลวงการใช้ระบบอุปถัมภ์และความไม่เป็นธรรมอื่น ๆ ที่ข้าราชการหรือบุคคลใดใช้เป็นเครื่องมือในการลิดรอนความเป็นธรรม และความถูกต้องตามกฎหมายของสังคม

การคอร์รัปชันมีความหมายที่ค่อนข้างกว้างมาก ใน Black Law Dictionary ได้ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการกระทำที่ชั่วช้า เจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และคณะ ,๒๕๓๙)

คอร์รัปชัน (Corruption) มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า Corruptio เป็นคำที่รู้จักกันดีทั่วไปมานานแต่ความหมายของคำนี้มีหลากหลายต่างๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้ หลักการหรือมุมมองในทางศีลธรรม ทางการเมืองหรือทางเศรษฐศาสตร์ (Magavilla, 2012) ในมุมมองของพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น คอร์รัปชันอาจจัดเป็นอาชญากรรม (crime) ประเภทหนึ่ง ในบางกรณีคอร์รัปชันอาจจะถูกมองในความหมายที่แคบและต่างจากการโกง ยักยอก ริดไถ การชู้ โดยมองว่าคอร์รัปชันเป็นการกระทำของคนสองฝ่ายที่หาประโยชน์ร่วมกันจากฝ่ายที่สาม (Bowles, 1999) เช่น การติดสินบน

คอร์รัปชันในความหมายขององค์การสหประชาชาตินั้นไม่ใช่แค่พฤติกรรม แต่เป็นปรากฏการณ์ (phenomenon) ในทางสังคม การเมืองและเศรษฐศาสตร์ ที่เป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก (UNODC, 2009) และองค์การระหว่างประเทศด้านความโปร่งใส Transparency International (TI) ให้นิยามคำคอร์รัปชันคือ การใช้อำนาจที่ได้รับ ความไว้วางใจในทางที่ผิด (abuse of entrusted power) เพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลซึ่งใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน (<http://www.transparency.org/cpi2011/>) สภาประชาคมยุโรปได้ให้คำจำกัดความคอร์รัปชันหมายถึง การใช้อำนาจสาธารณะที่มีขอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน หรือการให้สินบนและความประพฤติทั้งหลายของบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบในภาครัฐหรือเอกชน ประพฤติที่ฝ่าฝืนหน้าที่ของตน โดยไม่สมควรกับตำแหน่งหน้าที่ของตนในฐานะเจ้าพนักงานแห่งรัฐ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเอกชนตัวแทนหรือฐานะความสัมพันธ์อื่นๆ โดยมีประสงค์ให้ได้รับประโยชน์ใดๆ โดยมีขอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยสรุปคอร์รัปชัน เป็นการกระทำที่มีการใช้อำนาจหรือ การให้สินบน ที่อาจจะผิดหรือไม่ผิดกฎหมายก็ได้ แต่มีเจตนาให้ได้รับประโยชน์อันไม่สมควรจะได้และคอร์รัปชันนั้นเกิดขึ้นได้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยการคอร์รัปชันในภาคเอกชนอาจหมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจหรือตำแหน่งที่ได้มาจากผู้ถือหุ้น ในการดำเนินงานของบริษัทเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน (ฐานันท์ วรรณโกวิทย์, 2554)

สำหรับประเทศไทยคำว่าคอร์รัปชัน เป็นคำที่ใช้ในวงการราชการ รัฐวิสาหกิจ ส่วนของเอกชนจะใช้คำว่าทุจริต ซึ่งหมายถึงการแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่ง บทบาท หน้าที่โดยมิชอบ ขัดต่อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติจากหน่วยงาน บริษัท องค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ (สุชาติ นนทวงศ์ , 2543)

พจนานุกรมไทยของบริษัทแพรวพิทยาได้ให้ความหมายของคำว่า "คอร์รัปชัน" หมายถึง "การฉ้อราษฎร์บังหลวง เบียดบังเอาโดยอำนาจหน้าที่ราชการ" แต่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่าคำว่า "ฉ้อราษฎร์บังหลวง" นั้น มีความหมายแคบกว่า "คอร์รัปชัน" เพราะคำว่าฉ้อราษฎร์บังหลวงอาจหมายความเฉพาะการเบียดบัง ยักยอกทรัพย์สินของรัฐและของสาธารณะเท่านั้น การที่เจ้าพนักงานเรียกและรับสินบนจากราษฎรจะจัดอยู่ในประเภท ฉ้อราษฎร์เพราะเป็นการเรียกหรือรับเอาเงินหรืออามิสอย่างอื่น เพื่อปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติราชการเป็นการให้คุณแก่ผู้ให้สินบนแต่การบังหลวงเป็นการที่เจ้าพนักงานทำทุจริตต่อหน้าที่เสียหายผลประโยชน์ของแผ่นดิน ทั้งนี้ จะเป็นโดยสมคบกับราษฎรเบียดบังผลประโยชน์นั้นหรือไม่ก็ได้ (<http://www.fpo.go.th/SI/Source/Article/Article42.htm>) ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แปลคำว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการให้ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Corruption และเมื่อพิจารณาถึงชื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ยังใช้คำว่า การทุจริตและเมื่อแปล

เป็นภาษาอังกฤษก็มีความหมายตรงกับคำว่า Corruption กับความหมายดังกล่าวเช่นเดียวกัน (<http://www.learners.in.th/blogs/posts/96079>) เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2549) ได้เรียบเรียงความหมายของคอร์รัปชันตามแนวคิดของเดวิดโรเซนบลูม และ เดอโบราห์ โกลด์แมน (David Rosenbloom and Deborah Goldman) ว่าการคอร์รัปชัน เป็นการทรยศต่อความไว้วางใจสาธารณะ เพราะว่าเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว การคอร์รัปชันในภาครัฐมีอยู่ทั่วโลกและเป็นตัวจำกัดความสามารถของระบบบริหารในหลายประเทศ การคอร์รัปชันโดยวิธีติดสินบนและใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งเป็นแบบแผนที่ทำกันทั่วไปและเป็นที่รู้กันว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการทำงานจากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างแนวคิดและวิธีการปฏิบัติระหว่างการคอร์รัปชันกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันพบว่า ในปัจจุบันพัฒนาการของแนวคิดและวิธีการของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน นับตั้งแต่เริ่มมีการปกครอง ในปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมา (<http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php>) สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะคือระยะแรกเป็นการคอร์รัปชันที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของตนเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว และพรรคพวก จากนักธุรกิจและประชาชนโดยตรง ตัวอย่างของวิธีการดังกล่าวได้แก่ การรับสินบนเพื่ออำนวยความสะดวกในการได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและการส่งส่วย เพื่อให้ได้รับการปกป้องคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ เพื่อให้เกิดความสะดวกราบรื่นในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจที่อาจมีความคาบเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเป็นต้นระยะที่สองเป็นการคอร์รัปชันที่ได้ถูกพัฒนาพฤติกรรมการค้าเงินการที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกล่าวคือ เป็นการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือกันระหว่างนักการเมือง ข้าราชการและนักธุรกิจ ในการใช้กฎหมายหรือช่องว่างของกฎหมาย ในการแสวงหาผลประโยชน์จากโครงการของรัฐต่างๆ หรือเป็นการร่วมมือกันคอร์รัปชันของกลุ่มบุคคลดังกล่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิผูกขาดสัมปทานของรัฐ ในการนำไปใช้แสวงหาผลประโยชน์ หรือค่าเช่าทางเศรษฐกิจต่อไประยะที่สาม จะเป็นการคอร์รัปชันที่กลุ่มบุคคลต่างๆ ในการคอร์รัปชันในระยะที่สองพยายามที่จะทำให้วิธีการคอร์รัปชันมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันจะมีผลทำให้การคอร์รัปชันนั้นๆสามารถที่จะถูกตรวจพบเพื่อลงโทษผู้กระทำการคอร์รัปชันได้ยากมากขึ้น ซึ่งแนวคิดและวิธีการปฏิบัติที่สำคัญของการคอร์รัปชันนี้คือ ได้มีการนำเอากลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญคือ “กลุ่มข้าราชการที่มีบทบาทหน้าที่ในทางวิชาการในหน่วยงานราชการของรัฐ” (Technocrat) หรือนักวิชาการที่มีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการคอร์รัปชัน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย โดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหม่นี้ จะทำหน้าที่สำคัญในการ “สร้างเงื่อนไขต่างๆ” ที่ทำให้กลุ่มบุคคลกลุ่มเดิม (นักการเมือง, ข้าราชการ และนักธุรกิจ) “มีความชอบธรรม” (Legitimacy) ที่จะนำเอาเงื่อนไขต่างๆ เหล่านั้น ไปใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการสร้างเครื่องมือ และขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินงาน อันได้แก่ นโยบายสาธารณะและกฎหมาย

ต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งจะสามารถนำมาใช้เพื่อการคอร์รัปชันหรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว จากการอ้างถึง ผลประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับจากการดำเนินงานตามนโยบาย หรือบังคับใช้กฎหมาย ที่ได้ถูกสร้างขึ้นมาก่อนหน้าต่อไป ภายหลังจากที่เครื่องมือ และขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ ได้ถูกนำออกมาใช้ดำเนินการหรือใช้บังคับ หรือแล้วในที่สุด ซึ่งการคอร์รัปชันในลักษณะนี้ ในปัจจุบันนิยมเรียกกันว่าเป็น “การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย” (Policy Corruption) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น “กระบวนการสร้างความชอบธรรม” ที่เป็นสาเหตุสำคัญให้การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในภายหลัง มีกระบวนการดำเนินงานที่สลับซับซ้อน และมีรูปแบบการดำเนินการที่มีความหลากหลายอย่างมาก ทั้งนี้เพราะ กระบวนการคอร์รัปชันจะถูกนำมาผูกติดกับ “เงื่อนไขที่สร้างความชอบธรรม” ให้กับนโยบายและกฎหมายนั้นๆ จะสามารถเอื้อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการคอร์รัปชันของกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้ และทำให้บางครั้งการคอร์รัปชันในลักษณะเช่นนี้ แทบจะไม่สามารถถูกตรวจสอบได้เลย เพราะไม่อาจจะพิสูจน์ได้ว่า การดำเนินงานดังกล่าวมีเจตนาหรือพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตหรือแสดงข้อสังเกตให้เห็นว่า ได้เกิดการคอร์รัปชันขึ้น ทั้งนี้ถึงแม้ว่าการดำเนินงานดังกล่าวอาจจะมีพฤติกรรมอันชวนให้น่าสงสัยว่ามีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นก็ตาม หรือหากว่าการคอร์รัปชันดังกล่าวได้ถูกตรวจพบ ผลที่เกิดขึ้นคือ กระบวนการตรวจสอบนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษนั้น แทบจะไม่สามารถสืบสาวไปถึงกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวการใหญ่หรือเป็นผู้สร้างนโยบาย หรือกฎหมายที่ก่อให้เกิดช่องทางหรือโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชันขึ้นได้เลย ส่วนใหญ่แล้วกระบวนการตรวจสอบเอาผิดก็มักจะสิ้นสุดอยู่ที่การดำเนินการกับกลุ่มบุคคลในระดับกลางและระดับล่างจำนวนหนึ่งเท่านั้น(<http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php>)

จากความหมายหรือคำนิยามต่างๆข้างต้น โดยสรุปแล้วคอร์รัปชันในลักษณะตามคำนิยามซึ่งเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการในปัจจุบันนั้น มีลักษณะสำคัญที่ทำให้เข้าใจในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดีคือ

๑. เป็นคำที่รู้จักกันดี ไม่มีคำนิยามเป็นมาตรฐานเหมือนกันในระดับสากล แต่ตรงที่เป็นการกระทำผิดอย่างหนึ่ง
๒. เป็นการกระทำทุจริตประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหรือหน้าที่อาจจะกระทำโดยผู้มีอำนาจหรือหน้าที่ (เช่นผู้รับสินบน) หรือโดยผู้ต้องการให้อำนาจหรือหน้าที่นั้น (เช่นผู้ให้สินบน) หรือเกิดขึ้นโดยลำพังฝ่ายเดียวก็ได้ เช่นการยกยอกทรัพย์สินสาธารณะที่อยู่ในอำนาจดูแล
๓. เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ที่แสดงความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและเป็นปัญหาสังคม

๔. มีได้ทั้งในองค์กรภาครัฐ คือเป็นคอร์ปชั่นต่อสาธารณะ และเอกชนที่เป็นการคอร์ปชั่นต่อองค์กร สมาชิกหรือลูกค้าขององค์กร (ความหมายทางแคบคือเฉพาะอำนาจในทางสาธารณะหรืออำนาจรัฐ)

5. เป็นการกระทำที่อาจผิดหรือถูกกฎหมายก็ได้แต่ผิดทางศีลธรรม คุณธรรมหรือจริยธรรม (ซึ่งในความหมายที่เห็นต่างในข้อนี้ มักใช้เป็นข้ออ้างว่า การกระทำนั้นไม่ใช่คอร์ปชั่นเพราะไม่ผิดกฎหมาย)

6. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับอาจจะเป็นทรัพย์สิน ตำแหน่ง หน้าที่ ความรัก การอุปถัมภ์ ความพอใจหรืออื่นๆได้ (ซึ่งในความหมายที่แคบกว่าหรือที่เข้าใจของคนทั่วไปคือคอร์ปชั่นคือการได้ผลประโยชน์ที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น)

7. มักเป็นพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน ซ่อนเร้น ปิดบังและบิดเบือนที่ตรวจสอบ หรือพิสูจน์ได้ยากความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคอร์ปชั่นนั้นจะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่นำไปประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่นต่อไป

ประเภทของการทุจริตคอร์ปชั่น

ปัญหาคอร์ปชั่นพบว่ามีมาตั้งแต่ในอดีต เช่น เมื่อ 873 ก่อนคริสต์ศักราชที่ได้ค้นพบจารึกที่มณฑลชานซี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเขียนขึ้นไว้ว่ามีการตัดสินบนเพื่อหนีข้อหาครอบครองที่ดินและมีการกระทำต่อทาสอย่างไม่ถูกต้อง

(<http://www.china.org.cn/english/features/Archaeology/>) และในประวัติศาสตร์หรือพงศาวดารจีนทุกยุคทุกสมัย มีการระบุจำแนกขุนนางสองประเภทอย่างชัดเจนคือ ขุนนางที่ซื้อตรงเรียกว่า ตงฉินและขุนนางที่คดโกงเรียกว่า กังฉินซึ่งมีบทบาทในการปกครอง กดขี่ กบฏและสงครามของจีนมาตลอด (เล่าชวนหัว, 2536) หรือในสมัยกรีกและโรมัน ก็มีบันทึกว่าคอร์ปชั่นระบาดไปทั่วได้แก่ การคอร์ปชั่นของเจ้าหน้าที่เก็บภาษีซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งของการล่มสลายของอาณาจักรโรมัน ในปี ค.ศ.476 (Bowles, 1999)รศ.ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ ได้ระบุความเป็นมาของการคอร์ปชั่นว่าปรากฏขึ้นในประวัติศาสตร์ที่มีมายาวนานของมนุษยชาติ แต่เริ่มมีการศึกษาอย่างเป็นวิชาการเมื่อช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงประมาณกลางทศวรรษที่ 1960 ที่มีนักวิชาการหลายท่านศึกษาถึงเรื่องของความทันสมัยกับการพัฒนา (Modernization and Development) โดยก่อนหน้านั้นมีการศึกษาในลักษณะของรายละเอียดของบุคคลที่เกิดเรื่องอื้อฉาวมากกว่ากระบวนการหรือแนวคิดของการคอร์ปชั่น(<http://tortaharn.net/contents/index>)จะเห็นได้ว่าในอดีตที่ผ่านมามีการจำแนกรูปแบบคอร์ปชั่นมีเพียงไม่กี่รูปแบบ เช่นการโกงหรือการตัดสินบน แต่ปัจจุบันพัฒนาการของการคอร์ปชั่นมีหลายรูปแบบและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่ง

นักวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ ได้เสนอแนวคิดการจำแนกรูปแบบการคอร์รัปชันออกเป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1989) ได้อธิบายว่ารูปแบบ(forms) ของคอร์รัปชันมีตั้งแต่การรับเงินหรือได้รับสิ่งตอบแทน ซึ่งเป็นเสมือนรางวัลจากข้อตกลง การละเมิดระเบียบราชการเพื่อแสวงผลประโยชน์ส่วนตัวที่ครอบคลุมถึงเงินส่วนแบ่งที่ได้มาจากโครงการพัฒนาหรือจากบริษัทข้ามชาติ การจ่ายเงินสนับสนุนให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่ออกกฎหมายการเบี่ยงเบนทรัพยากรของรัฐ ให้เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว การเพิกเฉยต่อกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม การเล่นพรรคเล่นพวก(Nepotism)การบังหลวง การกำหนดราคา การจัดซื้อจัดจ้างให้สูงกว่าความเป็นจริง การสร้างโครงการหลอกๆ การสร้างตัวเลขค่าใช้จ่ายที่เป็นเท็จ และการทุจริตในการเก็บภาษีและการประเมินภาษีเป็นต้น(<http://www.learners.in.th/blogs/posts/96079>)

ส่วน Heidenheimer (<http://tortaharn.net/contents/index>) ได้แบ่งลักษณะการคอร์รัปชันออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. คอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการสมัยใหม่ (Public Office) เป็นแนวคิดที่มองว่าการคอร์รัปชันเป็นการแสดงออกของการใช้อำนาจในทางที่ผิดเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัว โดยเกี่ยวข้องกับการให้สินบน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเงินทองเสมอไป

2. คอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ (Economic) แนวคิดนี้มองว่าการคอร์รัปชันจะเป็นเรื่องของข้าราชการที่ฉ้อฉลเห็นหน่วยราชการของตนเองเหมือนเป็นแหล่งทำธุรกิจที่เขาจะแสวงหารายได้ให้มากที่สุด หน่วยราชการจึงกลายเป็นสถานที่มุ่งหากำไรใส่ตัวสูงสุด รายได้ของข้าราชการเหล่านั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของตลาดและความสามารถส่วนตัวที่จะหาจุดที่ได้ผลประโยชน์สูงสุดจากความต้องการของประชาชน

3. คอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest)การคอร์รัปชันเป็นการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ ความพึงพอใจหรือชื่อเสียง หรือเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือชนชั้นในลักษณะที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดพฤติกรรมในเชิงศีลธรรม

นอกจากนี้ ใน ค.ศ.1978 Hridenheimer ยังได้จำแนกรูปแบบการคอร์รัปชันตามหลักเกณฑ์ของสีที่สะท้อนตามความอดทนของชุมชน (Community's tolerance) ที่มีต่อการทุจริต โดยจำแนกออกเป็นสีดำ สีเทาและสีขาว (<http://www.learners.in.th/blogs/posts/96079>) ดังนี้

๑.การทุจริตสีดำ (Black Corruption) หมายถึงความเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ของชนชั้นนำและของมวลชน ที่เห็นว่าการกระทำหนึ่งสมควรถูกตำหนิ และเห็นว่าควรจะถูกลงโทษ

2. การทุจริตสีเทา (Gray Corruption) เป็นการกระทำที่ชนชั้นนำส่วนหนึ่งเห็นว่าสมควรถูกลงโทษ แต่ชนชั้นนำอีกส่วนหนึ่งเห็นแตกต่างออกไป ในขณะที่เสียงส่วนใหญ่มีความเห็นคลุมเครือ

3. การทุจริตสีขาว (White Corruption) เป็นเรื่องที่ชนชั้นนำยอมรับและเห็นว่าพอจะรับได้ คือไม่เลวร้ายนัก การทุจริตในลักษณะนี้เป็นเรื่องที่ชนชั้นนำและมวลชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีการกระตือรือร้นที่จะให้มีการลงโทษ อีกอย่างหนึ่งคือการคอร์รัปชันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่คนในสังคมอาจจะยังไม่ตระหนักถึง เพราะฉะนั้นการทำทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมหนึ่ง แต่ในสังคมหนึ่งอาจจะยังไม่ถือว่าเป็นการทุจริตก็ได้

สำหรับรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยนั้น สังคิต พิริยะรังสรรค์ (2549) ได้นำเสนอไว้ว่ามี 15 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียกเก็บส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย โดยการสร้างความขาดแคลนเทียม เช่น ปัญหาการขาดแคลนนํ้าตาล
2. เครพโตเครซี (kleptocracy) เป็นการฉกฉวยทรัพยากรของรัฐมาเป็นของครอบครัวและอาจกระทำโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ
3. การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้รับผลเสียส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม
4. การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ (ปั่นราคาหุ้นของตัวเอง)
5. ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบังและให้การเท็จ
6. การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ อย่างมีอคติและลำเอียง
7. การใช้อิทธิพลทางการค้า แสดงบทบาทเป็นนายหน้าหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน จากการค้าต่างตอบแทน การแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกับประเทศคู่ค้า
8. การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉลการใช้กองทุนของรัฐ เพื่อไปหาผลประโยชน์ทางการเมือง
9. ไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้สิทธิพรรคพวกแทน เช่น การฮั้วประมูล
10. การให้และการรับสินบน การขู่เข็ญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ
11. การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของขวัญมูลค่าสูงและสินบนมูลค่าสูง
12. ผู้บริหารประเทศทำตัวเป็นผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของประเทศ โดยการใช้นโยบายประชานิยม
13. ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด

14. ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการทุจริตด้วยวิธีต่างๆ

15. การบริจาคเพื่อช่วยเหลือการณรงค์ที่ผิดกฎหมาย เช่น การบริจาคให้แก่นักการเมือง และพรรคการเมืองรัฐบาล เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (http://issuu.com/thaireform_library/docs/name3be734)

ได้แบ่งรูปแบบของการคอร์รัปชันออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ระบบส่งส่วย (syndicate corruption) มีแหล่งสำคัญ เช่น ที่ดิน ตำรวจศุลกากร เป็นต้น

2. การจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement kickbacks) มีแหล่งสำคัญ เช่น สาธารณสุข ศึกษานิเทศกรรม องค์กรบริหารท้องถิ่นระดับต่างๆ และเทศบาล มหาวิทยาลัย

๓. การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้การผูกขาดกิจการบางประเภทที่ต้องได้สัมปทานจากรัฐบาล และเพื่อคงสภาพการผูกขาดนั้นไว้

๔. การคอร์รัปชันการประมูลโครงการ

ระบบทุจริตคอร์รัปชันมีโครงสร้างรากฐานอันแข็งแกร่งและดำรงอยู่ในปัจจุบันนี้ มีสาเหตุการคอร์รัปชันที่พบในสังคมจำแนกได้ 4 ด้าน ได้แก่

๑. ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายของรัฐเป็นสิ่งล่อใจประชาชนซื้อความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีรายได้ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับรายจ่าย

๒. ด้านระบบบริหารราชการ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาปกครองไม่กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบวินัย ทำให้เกิดการทุจริต และการขาดดุลแห่งอำนาจในการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทำให้การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง เกิดการทุจริตในวงราชการได้ง่าย รวมทั้งการเกรงใจและเกรงกลัวผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ ไม่ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

๓. ด้านสังคมวัฒนธรรมและศีลธรรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดคุณธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐชั้นผู้ใหญ่คอร์รัปชันแล้วไม่ถูกจับจึงเป็นตัวอย่างให้เจ้าหน้าที่ของรัฐชั้นผู้น้อยทำตาม สังคมไทยเน้นวัตถุนิยมมากกว่าความดีงาม ศีลธรรม เงินคือสิ่งที่เป็นคุณค่าของสังคม เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทางด้านอุปโภคบริโภค จึงต้องดิ้นรนด้วยวิธีการคอร์รัปชัน

๔. ด้านกฎหมายและวิธีพิจารณา ได้แก่ การลงโทษทางวินัยมีความยุ่งยากในการหาพยานหลักฐาน เพราะมีระเบียบขั้นตอนมากมายในการสอบสวนการทุจริตฯ ต้องมีหลักฐานอย่างชัดเจนซึ่งยากแก่การพิสูจน์

ผลกระทบของการคอร์รัปชันในประเทศไทย และการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยการคอร์รัปชันเป็นภัยเงียบที่ซ่อนอยู่ในสังคมไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ โดยทั่วไปผลกระทบที่สำคัญของการคอร์รัปชันมีดังนี้

๑. คอร์รัปชันบ่อนทำลายศีลธรรมพื้นฐานของทุกสังคม
๒. คอร์รัปชันทำให้ระบอบประชาธิปไตยเสื่อมถอย
๓. คอร์รัปชันบ่อนทำลายกฎ กติกา กฎหมาย ซึ่งเป็นพื้นฐานของทุกสังคม
๔. คอร์รัปชันฉุดรั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
๕. คอร์รัปชันรุกล้ำสิทธิคนยากไร้และผู้ด้อยโอกาสไม่ได้รับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจ

เสรี

การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศมีองค์กรแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

๑. องค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการแก้ไขการคอร์รัปชันของภาครัฐ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระในการทำหน้าที่ตรวจสอบและมีอำนาจตัดสินใจ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.)และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)

๒. องค์กรที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในการแก้ไขการคอร์รัปชันของภาครัฐ ได้แก่ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรมสอบสวนคดีพิเศษ

การแก้ไขการคอร์รัปชันของไทยในปัจจุบัน

เนื่องจากการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทย รัฐจึงมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันมาโดยตลอด อาทิ การตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539ต่อจากนั้นรัฐได้จริงจังในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540ซึ่งมีการจัดตั้งองค์กรอิสระหลายองค์กรเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 (ซึ่งห้ามให้เจ้าหน้าที่รัฐรับทรัพย์สินมูลค่าเกินสามพันบาท) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 เป็นต้น

สถานการณ์การคอร์รัปชันในประเทศไทย

ในอดีตสังคมไทยต่อต้านการทุจริตและการคอร์รัปชันเป็นอย่างมาก แต่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยเกิดเหตุการณ์ที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมากมายเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน และผลประโยชน์ทับซ้อน โดยในปัจจุบันการคอร์รัปชันก็มีลักษณะซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วตามอัตราเร่งของยุคทุนนิยม และยุคโลกาภิวัตน์ เกินกว่าจะก้าวตามได้ทัน เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็น กรณีทางด่วนบางนา โรงไฟฟ้าบ่อนอกและบ้านหินกรูด เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่ส่งผลเสียหายต่อประเทศอย่างยิ่ง (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549) และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการคอร์รัปชันในระบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยนับว่า เป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรง และมีการแพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในบางครั้งประชาชนบางส่วนก็ยอมรับว่า การคอร์รัปชันได้กลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่จะต้องเกิดขึ้น ถ้าหากประชาชนมีความจำเป็นที่จะต้องมีการติดต่อกับหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า การคอร์รัปชันในหมู่ข้าราชการในอนาคตจะมีแนวโน้มการคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้น และปัจจุบันนักธุรกิจยินดีที่จะจ่ายสินบนอย่างเต็มที่เพื่อแลกกับความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน (วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2546)

จากปัญหาการคอร์รัปชันดังกล่าวข้างต้น สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามการคอร์รัปชันที่ผ่านมาของประเทศไทยได้ระดับหนึ่งว่า ถึงแม้รัฐบาลมีความพยายาม ป้องกันและแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม แต่ทว่าในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาการคอร์รัปชันก็มิได้ถูกแก้ไขได้เท่าใดนัก (วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2546) ทั้งนี้เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2555 องค์กรความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ได้รายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี 2012 (พ.ศ.2555) พบว่าประเทศไทยได้ 37 คะแนน ดีขึ้นกว่าปี 2011 (พ.ศ.2554) ซึ่งได้ 34 คะแนน แต่ยังคงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของโลก (43 คะแนน) ส่วนอันดับหล่นมาจากอันดับที่ 80 ในปี 2011 มาอยู่อันดับที่ 88 ของโลกจากการจัดอันดับความโปร่งใสของการบริหารงานภาครัฐในปี 2012 (พ.ศ.2555) ถือว่าประเทศไทยสอบตกอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่มากนับเป็นปัญหาที่เรื้อรังมายาวนานในสังคมไทยและยากต่อการแก้ไข ซึ่งภายหลังจากการจัดอันดับความโปร่งใสนี้ ส่งผลให้การทำธุรกรรมทางการเงินในประเทศไทยกำลังถูกจับตามองจากนานาชาติโดยเฉพาะในทวีปยุโรป ซึ่งจะทำให้สถาบันการเงินของไทยถูกลดความเชื่อถือในสายตาชาวโลก การทำธุรกรรมทางการเงินของเราใน

ระดับนานาชาติจะยากขึ้น เพราะเขาไม่เชื่อถือเรา แล้วจะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาประเทศได้ไปด้วย (<http://www.naewna.com/scoop/9798>)

สรุปภาพรวมการคอร์รัปชันในประเทศไทย

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง ปัญหาคอร์รัปชันเกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน ถึงแม้รัฐบาลมีความพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด แต่ดูเหมือนว่าในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาการคอร์รัปชันก็ไม่ได้ถูกแก้ไขได้เท่าใดนัก เนื่องจากการรายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี 2012 โดยองค์กรความโปร่งใสนานาชาติ พบว่าประเทศไทยได้ 37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ดีขึ้นกว่าปี 2011 ซึ่งได้ 34 คะแนน แต่ยังคงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของโลก (43 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ.2541(ค.ศ.1998) จนถึงปี พ.ศ. 2554 พบว่า ค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันยังอยู่ในระดับต่ำนั้นคืออยู่ที่ระดับ 32 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน มาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 จนกระทั่งปี พ.ศ.2545การคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเรื่องชีวิตที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาคอร์รัปชันในระดับที่สูง และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ซึ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง และทำให้เห็นถึงการดำเนินงานในการต่อต้านการคอร์รัปชันของประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้มีความพยายามในการกำหนด และใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ดังนั้น รัฐบาลควรจัดให้

ปัญหาการคอร์รัปชันนั้นเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกันปัญหาด้านการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่พบเกือบทุกประเทศทั่วโลก จากรายงานการจัดอันดับความโปร่งใสของประเทศ ประจำปี 2012 และเป็นการสำรวจจากทั้งหมด 176 ประเทศทั่วโลก พบว่าประเทศส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และมีเพียง 53 ประเทศเท่านั้นที่ได้คะแนนตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในโลกจำนวน 70% มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของโลก ประเทศที่มีความโปร่งใสเป็นอันดับหนึ่งมี 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก ฟินแลนด์และนิวซีแลนด์ ได้คะแนน 90 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และประเทศอันดับสุดท้ายมี 3 ประเทศร่วมกันคือ อัฟกานิสถาน โซมาเลียและเกาหลีเหนือ ได้ 8 คะแนนเท่านั้น เมื่อพิจารณาตามกลุ่มประเทศในภูมิภาคต่างๆ พบว่ากลุ่มสหภาพยุโรปและยุโรปตะวันตกมีคะแนนดีที่สุด โดยเฉลี่ย 23% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน กลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาและเอเชียแปซิฟิกเฉลี่ย 66% และ 68%ตามลำดับ ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน

ตามลำดับ กลุ่มประเทศในภูมิภาคตะวันออกและอเมริกาเหนือเฉลี่ย 78% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน ขณะที่กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาฟริกา ยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง มีคะแนนค่อนข้างน้อย โดยเฉลี่ย 90% และ 95ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนนนอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้านที่จะเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้เมื่อพิจารณาตรรกะนิภาพลักษณะคอร์ปชั่นของประเทศต่างๆ เปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ พบว่าประเทศในภูมิภาคส่วนใหญ่มีคะแนนใกล้เคียงกับประเทศไทยยกเว้นประเทศสิงคโปร์และบรูไนที่มีคะแนนและผลการจัดอันดับสูงที่สุดในภูมิภาค สำหรับประเทศเพื่อนบ้านไทยที่มีคะแนนใกล้เคียงกันได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม กัมพูชา ลาว แต่ประเทศที่มีคะแนนต่ำสุดคือพม่า ซึ่งในภาพรวมแล้วประเทศในกลุ่มอาเซียนจำนวน 8 ประเทศมีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน หรือต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของโลกทั้งนี้ ประเทศไทยแม้จะอยู่ในอันดับที่ 4 ของประเทศต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน แต่ก็ยังถือว่ามีปัญหาคอร์ปชั่นอยู่ในระดับที่สูง ดังนั้นประเทศต่างๆในกลุ่มอาเซียนจะต้องร่วมมือ และใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดที่จะมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว มิเช่นนั้นการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตคงไม่ประสบผลสำเร็จเหมือนกลุ่มสหภาพยุโรปและยุโรปตะวันตกที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นอยู่ในระดับที่สูงโดยสรุปประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นอยู่มาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สถาบันการเงินของไทยถูกลดความเชื่อถือในสายตาชาวโลก การทำธุรกรรมทางการเงินในระดับนานาชาติจะยากขึ้นเพราะไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศด้วย

แนวคิดเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน ด้วยเหตุที่ภาครัฐแต่ละแห่งมีงบประมาณที่จะต้องใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็นการซื้อสินค้าหรือจ้างงานภายในประเทศของตน และซื้อ สินค้าทั้ง จากเอกชนและจากภาครัฐด้วยกันเองของต่างประเทศ ในการเจรจาการเปิดเสรีการค้าและการบริการในปัจจุบัน หลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้ให้ความสนใจที่จะนำประเด็นการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเข้ามารวมอยู่ในการเจรจา ทั้งนี้ เนื่องจากขนาดของตลาดการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีขนาดใหญ่ โดยมูลค่าเฉลี่ยของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในแต่ละประเทศนั้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ส่วนกรณีของไทยนั้น จากข้อมูลปีงบประมาณ 2551 พบว่า ประเทศไทยมีขนาดตลาดการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวมทั้ง สิน 489,954 ล้านบาท โดยเป็นการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการเท่ากับ 341,328

ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 68.41 ของมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างทั้งหมด และเป็นงานก่อสร้าง เท่ากับ 157,626 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 31.59 ของมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างทั้งหมด

กฎหมายและมาตรการการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทย

กฎหมายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยที่สำคัญคือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 ซึ่ง ใช้อยู่บังคับกับการจัดซื้อ จัดจ้างของหน่วยงานราชการโดยทั่วไป แต่หากเป็นการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล จะอยู่ภายใต้ระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2538 ในกรณีของรัฐวิสาหกิจของไทยโดยทั่วไปนั้น การจัดซื้อจัดจ้างจะไม่อยู่ในบังคับของระเบียบที่ใช้กับหน่วยงานของรัฐดังกล่าวข้างต้น โดยรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งก็จะมีกรร่างระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างเป็นของตนเองแต่โดยส่วนใหญ่จะอาศัยหลักการตามที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยอาจมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เพื่อให้มีความคล่องตัวในทางปฏิบัติ เนื่องจากรัฐวิสาหกิจทุกแห่งยังคงต้องให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีตามพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2522 และระเบียบว่าด้วยการบัญชีและการเงินของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2520 นอกจากระเบียบปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็ยังมีกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องในกรณีเกิดการทุจริตในการประกวดราคา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสมยอมราคาหรือที่เรียกกันว่าการฮั้วประมูล ซึ่งถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2522

การจำแนกประเภทหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐจำแนกเป็น๔ประเภทหลัก ได้แก่

๑. ส่วนราชการ
๒. รัฐวิสาหกิจ
๓. องค์การมหาชน
๔. หน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ใช้อำนาจรัฐหรือเป็นเครื่องมือของรัฐแต่ไม่เป็นองค์กรของรัฐ

ได้แก่

๑. สภาวิชาชีพ
๒. สถาบันภายใต้มูลนิธิ ซึ่งอยู่ในกำกับหรือเป็นเครื่องมือของส่วนราชการ
๓. นิติบุคคลเฉพาะกิจ

มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ให้ความหมายของคำที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

“หน่วยราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น แต่มีฐานะเทียบเท่า กระทรวง ทบวง กรม

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า หน่วยงานอื่นของรัฐนอกจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

“ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานพัสดุ

ในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนัก

นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุแล้ว ผู้ปฏิบัติงานต้องคำนึงถึงกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502
2. พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518
3. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.

2542

4. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.2540
5. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539
6. พระราชบัญญัติความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539
7. ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยวินัยทางงบประมาณและการคลัง

พ.ศ.2544

8. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยธรรมาภิบาล พ.ศ.2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- กระบวนการในการจัดหาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ มีด้วยกัน

ทั้งหมด 7 ข้อ

- 1.การจัดทำเอง
- 2.การซื้อ
- 3.การจ้าง
- 4.การจ้างที่ปรึกษา
- 5.การจ้างออกแบบและควบคุมงาน

6.การแลกเปลี่ยน

7.การเช่า

บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ

1.เจ้าหน้าที่พัสดุ

2.หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

3.หัวหน้าส่วนราชการ

4.ผู้สั่งซื้อ/สั่งจ้าง (ในที่นี้หมายถึงอธิบดี,รองอธิบดี,ผู้อำนวยการกอง/สำนัก/ฝ่าย,หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ)

5.คณะกรรมการต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มลิ ใจมุ่ง (2544) ศึกษาเรื่อง “ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ.2538โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคาและวิธีประกวดราคาซึ่งจะต้องดำเนินการให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม แต่ปรากฏว่าการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในวิธีการดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสูงสุดในหน่วยงานนั้นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุและรัฐมนตรีที่มีอำนาจในการกำกับดูแลส่วนราชการนั้น ทาให้รัฐเสียประโยชน์ในการใช้งบประมาณแผ่นดิน ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยได้ศึกษารูปแบบและวิธีการกรใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุ โดยมุ่งเน้นถึงการใช้งบประมาณแผ่นดินในการจัดซื้อจัดจ้าง และได้ศึกษาสภาพปัญหาดังกล่าวซึ่งหากว่าได้มีการปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องให้รัดกุมยิ่งขึ้นก็อาจแก้ปัญหาดังกล่าวได้อีกระดับหนึ่งจากการศึกษาเห็นว่ารัฐควรวางมาตรการในการควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ คือ สร้างกลไกการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความโปร่งใส โดยกำหนดหลักเกณฑ์การจัดหาพัสดุที่เป็นมาตรฐาน ประกอบกับให้องค์กรอิสระเข้าตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้

เชมฤดี วานิกานุกูล (2546) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์โครงสร้างลักษณะการเกิดคอร์รัปชัน กรณีศึกษา คอร์รัปชันกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ” ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นทั่วโลก จากข้อมูลการจัดอันดับประเทศที่มีคอร์รัปชันสูง ประเทศไทยนั้นเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีระดับความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตคอร์รัปชันจากกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐถือว่าเป็นปัญหามาก เนื่องจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ถือเป็น

รายจ่ายที่สำคัญแหล่งหนึ่งของภาครัฐ ซึ่งงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการต่างๆ จะมีมูลค่าถึง ร้อยละ 4 - 7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศชาติ (GDP) ซึ่งหากมีการรั่วไหลจากทุจริตคอร์รัปชันจะทำให้รัฐสูญเสียเงินงบประมาณจนวนมหาศาล ผลกระทบต่อมาคือการดำเนินงานของภาครัฐจะไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2548) ได้ศึกษา “การจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในภาครัฐ (e - procurement) กรณีศึกษา ประมูลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e - Auction) พบว่า ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้แก่ ปัญหาความรู้ความเข้าใจและการสนับสนุนจากผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐซึ่งบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญมากนัก และมากกว่าครึ่งหนึ่งของหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่พัสดุยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์อย่างเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถจัดการประมูลได้ ความไม่มั่นใจว่าระบบนี้จะป้องกันการทุจริตและการฮั้วกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของบริษัทตลาดกลางกับบริษัทผู้ค้า ความล่าช้าของคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานทั้งของหน่วยงานภาครัฐและบริษัทผู้ค้าเป็นอุปสรรคอีกส่วนหนึ่งที่จะทำให้การประมูลไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ในส่วนของกฎระเบียบที่ออกมารองรับพบว่ายังไม่มีความยืดหยุ่นทำให้คณะกรรมการ e -Auction ไม่กล้าตัดสินใจแก้ไขปัญหา จึงนำไปสู่การล้มประมูลโครงการในที่สุด สำหรับในส่วนของความคุ้มค่าและความโปร่งใสของโครงการนั้นพบว่าสามารถทำให้รัฐบาลประหยัดงบประมาณได้มากกว่า 16% และสร้างความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้ระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอีกหลายโครงการที่ไม่คุ้มค่าและความโปร่งใสอย่างแท้จริง เนื่องจากการกำหนดคุณลักษณะของสินค้าและบริการที่ไม่ยืดหยุ่นเพียงพอ การกระจายข้อมูลการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ทั่วถึง ทำให้ได้สินค้าและบริการที่ไม่ตรงกับความต้องการ หรือในบางครั้งได้สินค้าและบริการที่มีราคาถูกต้องแต่คุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ดังนั้นได้มีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ว่ารัฐบาลควรมีการวางแผนและพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใส และเหมาะสมกับสินค้าและบริการที่ต้องการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรในภาครัฐ โดยเฉพาะบุคลากรในส่วนกลางก่อนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาระบบต่อไป และข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ คือควรมีการพัฒนาระเบียบให้มีความยืดหยุ่น มีการพัฒนาระบบประมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความเป็นอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และมีการพัฒนาบุคลากรในงานพัสดุให้มีความเชี่ยวชาญ และระบบการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อมร พิมพ์สี (2548) ได้ศึกษาถึง “ข้อบกพร่องที่ทำให้เกิดช่องทางทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธีปกติและการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์” พบว่า บุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในเรื่องของการทุจริต โดยขั้นตอนซึ่งก่อให้เกิดช่องทางในการทุจริตมากที่สุด คือ ขั้นตอน

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ดังนั้นจึงมุ่งเน้นที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาและขั้นตอนในการตรวจรับพัสดุ สำหรับในกรณีพิจารณาข้อบกพร่องที่ทำให้เกิดช่องทางหรือโอกาสการตัดสินใจทางทุจริตนั้น คือคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมีความเป็นกลางหรือไม่ หรือเป็นคณะกรรมการที่พิจารณาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับเหมาทั้งคณะ เนื่อง จากผู้รับเหมาอาจให้การรับรองหรือให้ของขวัญหรือการเชิญรับประทานอาหาร และสำหรับการตรวจรับพัสดุและการรายงานมีข้อบกพร่องเนื่องจากการตรวจรับพัสดุที่ดีมีความจำเป็นต้องใช้กรรมการที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี อีกทั้งในการตรวจซึ่งมีรายการที่ต้องตรวจเป็นจำนวนมาก และเมื่อพัสดุที่นำมาส่งไม่ได้มาตรฐานแล้วคณะกรรมการอาจเรียกรับผลประโยชน์ได้เนื่องจากผลเสียหายจากการต้องเปลี่ยนพัสดุนั้นมากกว่าการจ่ายผลประโยชน์ให้คณะกรรมการ สำหรับขั้นตอนที่ก่อให้เกิดช่องทางหรือโอกาสในการทุจริตน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนของการถอนหลักประกันสัญญา และในการพิจารณาขั้นตอนที่ก่อให้เกิดช่องทางทุจริตที่เกิดขึ้น ทั้งการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีปกติและด้วยวิธีการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันกำหนดให้ใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยการประมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์เมื่อวงเงินมากกว่า 2 ล้านบาทขึ้นไป ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างส่วนใหญ่ต้องเสนอราคาผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถสมยอมราคากันในเรื่องการเสนอราคาได้ง่าย และเป็นช่องทางที่ก่อให้เกิดการทุจริต เนื่องจากการจัดการอบรมการเสนอราคานั้นผู้เสนอราคามีสิทธิ์ที่จะตกลงราคาในเบื้องต้นได้

อรรวรรณ ศิวปฐมชัย (2549) ได้ศึกษาถึง “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์” ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการนาระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งาน พบว่า การนาระบบมาใช้จะทำให้ระบบราชการมีความทันสมัยขึ้น แต่ไม่ได้ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดจ้างมากกว่าแบบเดิม 2) ด้านการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์พบว่า ขั้นตอนในการเข้าไปค้นหาข้อมูลทำได้รวดเร็วและสามารถทำได้ตลอดเวลา 3) ด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรองรับกับระบบงาน พบว่า จำนวนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้มีเพียงพอ 4) ด้านบุคลากร พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุต้องมีความรู้ความเข้าใจระบบอิเล็กทรอนิกส์แต่ละวิธีในการจัดซื้อจัดจ้าง 5) ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า การจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างได้ และการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ยังขาดคู่มือที่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่พัสดุไม่ได้รับการฝึกอบรมในระยะเวลาที่พอเพียงและเหมาะสม 6) ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดู้รู้ว่าเว็บไซต์ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ แต่ส่วนใหญ่ไม่รู้เรื่องการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้กับการจำหน่ายพัสดุที่หมดความจำเป็นของหน่วยงานโดยวิธีขายทอดตลาด 7) ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัสดุ

ธวัช ชัยแก้ว (2550) ได้ศึกษาถึง “ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า การบังคับใช้กฎหมาย พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการปราบปรามและลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐโดยทุจริต(ฮั้วประมูล) แต่พบว่ายังไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะสามารถป้องกันการฮั้วได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คือ การเจรจาหรือการตกลงกันก่อนการประมูล เพื่อให้เกิดการสมยอมราคาหรือฮั้วประมูล และอิทธิพลของนักการเมือง อิทธิพลของผู้รับเหมาและการพึ่งพาเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งมีผลประโยชน์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดซื้อจัดจ้าง นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้รับเหมาก่อสร้าง มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 น้อย และกฎหมายดังกล่าวมีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่ไม่มีบทลงโทษรุนแรงต่อข้าราชการการเมืองและผู้รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งสามารถหลบเลี่ยงได้ ดังนั้นแนวทางแก้ไขปัญหาคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มบทบาทและเอาแนวคิดหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการจัดการหน่วย

นาวาอากาศโทอภัยวงศ์ คำเพชร (2549) ศึกษาเรื่อง การจัดซื้อจัดจ้างในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกรุงเทพมหานครซึ่งจากการวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่าถึงแม้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจะเป็นระเบียบที่ดี แต่ไม่สามารถป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการได้เนื่องจากการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ปฏิบัติโดยใช้ดุลพินิจ และการตัดสินใจของคนซึ่งง่ายต่อการเกิดการทุจริตโดยมีผลประโยชน์เป็นสิ่งตอบแทน หากคนเหล่านั้นไม่มีจิตสำนึกของความเป็นข้าราชการที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นคนดีในสังคมของชาติ ประกอบกับระบบตรวจสอบที่ไร้ประสิทธิภาพและบทลงโทษที่ไม่น่าเกรงกลัว ซึ่งระบบการจัดซื้อจัดจ้างแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยการทำ e-Auction เป็นระบบที่ดีสามารถป้องกันการทุจริตได้โดยหลักการเนื่องจากเป็นหลักการของการแข่งขันกันด้วยราคาบนพื้นฐานสินค้าคุณภาพและปริมาณเดียวกัน ผู้เสนอราคาจำเป็นต้องลดต้นทุนสินค้าหรือโครงการให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าผลประโยชน์ตอบแทนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือที่เรียกกันว่า “เงินใต้โต๊ะ” และสิ่งที่หน่วยงานของรัฐทำได้คือ การซื้อสินค้าที่ไม่เกินราคากลาง แต่ราคากลางนั้นต้องเป็นธรรมและเหมาะสม

นางนภาพร บุญสร้าง (2549) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุประสบปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ หลักเกณฑ์ แนวทาง ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติตามระบบจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์พอสมควร และหากไม่ได้รับการปรับปรุงหรือแก้ไขอาจส่งผลให้การปฏิบัติงานต้อง

ล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามแผนดำเนินงานได้ โดยปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ความพร้อมของหน่วยงานด้านระบบสารสนเทศซึ่งควรนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะในการดำเนินการ เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาล

รัฐพงศ์ โภคะสุวรรณ (2550) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการในประเทศไทย พบว่า จากการจัดหาพัสดุของส่วนราชการในประเทศไทยจะตั้งอยู่บนพื้นฐานและหลักการที่สำคัญ คือการเปิดโอกาสให้เอกชนหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจสามารถเข้ามาเป็นผู้สัญญา กับส่วนราชการโดยการเสนอราคาแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม มีขั้นตอนและกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการในประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าวไปแล้ว ดังนั้น จึงมีการเสนอแนะเพื่อประกอบการศึกษาพิจารณาปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ

รัฐ ชัยแก้ว (2550) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ที่ได้ศึกษาในครั้งนีที่ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักกฎหมาย นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการประจำ และผู้รับเหมาก่อสร้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงปี พ.ศ.2549 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาออกมาพบว่า การบังคับใช้กฎหมาย พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการปราบปรามและลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐโดยทุจริต (ฮั้วประมูล) แต่พบว่ายังไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะสามารถป้องกันการฮั้วได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คือการเจรจาหรือการตกลงกันก่อนการประมูล เพื่อให้เกิดการสมยอมราคาหรือฮั้วประมูล และอิทธิพลของนักการเมือง อิทธิพลของผู้รับเหมาและการพึ่งพาเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งมีผลประโยชน์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดซื้อจัดจ้าง

นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์ และคณะ(๒๕๕๕)ได้ศึกษา เรื่อง การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการทุจริต เชนนโยบาย พบว่า การทุจริตเชิงนโยบายมี 5 รูปแบบคือ

1. การกำหนดนโยบาย เพื่อจัดทำโครงการขนาดใหญ่ เช่น โครงการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

2. การออกกฎหมาย หรือการแก้ไขกฎหมาย โดยการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในการตรา พระราชกำหนด หรือการใช้อำนาจในการตรากฎหมายโดยผ่านสมาชิกวุฒิสภา

3. การดำเนินนโยบายหรือโครงการ โดยอาศัยความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เช่น กรณีปล่อยกู้ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank) แก่รัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

4. การกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีลักษณะเป็นการเอื้อประโยชน์โดยกำหนดกฎเกณฑ์ที่เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง

5. การใช้อำนาจตามตำแหน่งในคณะกรรมการที่มีหน้าที่กำหนดมาตรการส่งเสริมการประกอบธุรกิจ

ทั้งนี้ ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคือ มาตรการป้องกันและปราบปรามไม่สามารถถูกนำมาใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาการทุจริต

ประจักษ์ ก้องกีรติ(๒๕๕๗)ได้ศึกษา เรื่อง ประชาธิปไตย คอร์รัปชัน และการปฏิรูปประเทศไทย : จะใช้ประชาธิปไตยแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างไร พบว่า ปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการทุจริตเชิงนโยบายคือ ปัจจัยด้านการขาดความโปร่งใสและขาดการตรวจสอบ และปัจจัยด้านช่องว่างหรือข้อบกพร่องของกฎหมาย โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการขาดความโปร่งใสและขาดการตรวจสอบ พบว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดและไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจตามตำแหน่งหน้าที่อย่างมากโดยขาดมาตรการตรวจสอบที่เพียงพอและขาดการถ่วงดุลอำนาจที่เหมาะสม

2. ปัจจัยด้านช่องว่างหรือข้อบกพร่องของกฎหมายพบว่าปัจจัยที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีช่องทางในการทุจริตเกิดจากความล้าสมัยของกฎหมายที่ขาดความรัดกุมและชัดเจน ซึ่งส่งผลให้เกิดการทุจริตที่มีความผิดใน 2 ลักษณะคือ

๒.๑ ความผิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือผู้หนึ่งผู้ใด

๒.๒ ความผิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปในการแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือพวกพ้อง

กิตติศักดิ์ แนวทางรัฐประเสริฐและคณะ (๒๕๕๗)ได้ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาการทุจริตในราชการไทยเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในวงราชการไทย

ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุของการทุจริต คือ เกิดจากระบบอุปถัมภ์ เชิดชูคนมีเงิน และขาดจิตสำนึก ดังนั้นการทุจริตในวงราชการไทยจากสาเหตุ สามารถแยกเป็นประเด็นได้ 3 ด้าน คือ ด้านการเมือง

ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม วัฒนธรรม นอกจากนั้นแนวทางแก้ไขปัญหาการทุจริต มี 2แนวทาง คือ

1) แนวทางป้องกันการทุจริต คือการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชน สังคม และเยาวชนของชาติ และ

- 2)แนวทางการปราบปรามคือการให้ผู้นำประเทศหรือนายกรัฐมนตรีควบคุมการทำงานของ
นักการเมือง ทำให้สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ โดยพบว่าการแก้ไขปัญหาการทุจริตคือ
- 1) แนวทางการป้องกันการให้ผู้นำประเทศประกาศการต่อต้านการทุจริตในวงราชการไทยให้ถือเป็น
วาระแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาลอย่างจริงจัง และสร้างภูมิคุ้มกันด้วยวิถีเศรษฐกิจพอเพียง และ
 - 2) แนวทางการปราบปราม คือการจัดตั้งกลุ่มสื่อสารจากโซเชียลมีเดีย (Social media) ขององค์กร
“ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันของชาติ” แนวนิวใหม่ทั่วทั้งประเทศไทย เพื่อให้การส่ง
ข้อมูลติดตามการทุจริตของข้าราชการและนักการเมืองโดยผ่านทางระบบทวิตเตอร์ ไลน์ และเฟซบุ๊ก

บทที่ ๓

การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Government Procurement) มิได้เป็นเพียงแค่การจัดให้
ได้มาซึ่งพัสดุ ครุภัณฑ์ หรือบริการต่าง ๆ ให้แก่หน่วยงานของรัฐเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่
ราชการหรือเพื่อจัดทำบริการสาธารณะเท่านั้นแต่มีผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ
โดยรวมด้วย เพราะการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐนั้นเป็นการใช้จ่ายเงินของรัฐ (Government spending)
ซึ่งรัฐใช้เงินรายได้ในการจัดซื้อจัดจ้างเป็นจำนวนมหาศาลในแต่ละปี การจัดซื้อจัดจ้างจึงมีผลต่อการ
เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งในสูตรการคำนวณผลิตภัณฑ์มวล
รวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)

การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากดังนั้นการ
ใช้จ่ายเงินที่มีอย่างจำกัดเพื่อจัดซื้อวัตถุดิบที่จำเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่รัฐต้องพึงกระทำ
โดยหากคิดเป็นสัดส่วนในประเทศพัฒนาแล้ว การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ
10-15 ของ GDP³ และประมาณร้อยละ 20 ของประเทศกำลังพัฒนา สำหรับประเทศไทย หน่วยงาน
ภาครัฐได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการต่างคิดเป็นมูลค่าถึงร้อยละ 2-5
ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่แท้จริง (Real GDP) นอกจากนี้รัฐบาลยังมีโครงการลงทุนขนาดใหญ่
(Mega Project) ซึ่งมีทั้งโครงการต่อเนื่องและโครงการใหม่เป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เป็น
โครงการด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น การขยายระบบส่งไฟฟ้า ๖ ระบบรถไฟฟ้ามหานคร
โครงการขนาดใหญ่ที่กล่าวมานี้ ส่งผลให้ตลาดการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นการจัดซื้อจัด
จ้างภาครัฐยังอาจเกี่ยวข้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายการกระตุ้น
เศรษฐกิจในช่วงที่เกิดสภาวะเศรษฐกิจถดถอย การสร้างงาน การส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาด
เล็ก การส่งเสริมอุตสาหกรรมในประเทศ การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ จึงเป็นกิจการที่มีความสำคัญต่อ
เศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น หากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีการวางแผนที่ดี (Well planned) สมเหตุสมผล
(Reasonable) โดยวิธีการที่เปิดเผย (Openness) มีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และตรวจสอบได้
(Accountability) ก็จะช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นไปอย่าง
เหมาะสมและยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ที่การบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชนใน

ประเทศ (Domestic consumption and investment) อยู่ในระดับต่ำ และการส่งออกอยู่ในภาวะยากลำบากเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ โดยที่การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นการใช้จ่ายเงินรายได้ของรัฐซึ่งเงินรายได้ของรัฐนั้นก็คือภาษีอากรที่เรียกเก็บมาจากประชาชนนั่นเอง การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่มีการวางแผนที่ดี สมเหตุสมผล โดยวิธีการที่เปิดเผยม มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้ก็จะช่วยให้การใช้จ่ายเงินของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอันเกิดจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้อีกทางหนึ่งด้วย

หลักการจัดหาพัสดุและขั้นตอนการจัดหา

ส่วนราชการจะต้องดำเนินการจัดหาพัสดุให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ มาตรา ๒๓ ดังนี้

มาตรา ๒๓ กำหนดว่า “ในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ส่วนราชการดำเนินการโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรมโดยพิจารณาถึงประโยชน์และผลเสียทางสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพวัตถุประสงค์ที่จะใช้ราคาและประโยชน์ระยะยาวของส่วนราชการที่จะได้รับประกอบกัน”

ในกรณีที่วัตถุประสงค์ในการใช้เป็นเหตุให้ต้องคำนึงถึงคุณภาพและการดูแลรักษาเป็นสำคัญให้สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องถือราคาต่ำสุดในการเสนอซื้อหรือจ้างเสมอไป ให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่ดูแลและเกี่ยวข้องกับการพัสดุปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ส่วนราชการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดหาพัสดุ เพื่อเกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน (Value for Money) ความโปร่งใส (Transparency) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) และความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน (Accountability) ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนของการจัดหาต้องดำเนินการโดยเปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงคุณสมบัติและความสามารถของผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองาน เว้นแต่กรณีที่มีลักษณะเฉพาะอันเป็นการยกเว้นที่กำหนดไว้ในระเบียบ

การดำเนินการแต่ละขั้นตอนผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต้องมีการบันทึกหลักฐานในการดำเนินการ พร้อมทั้งระบุเหตุผลในการพิจารณาสั่งการในขั้นตอนที่สำคัญไว้เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

นอกจากนี้ยังจะต้องดำเนินการโดยเปิดเผยข้อมูลในการจัดหาพัสดุแต่ละครั้งที่ได้ดำเนินการตั้งแต่เริ่มกระบวนการจนได้พัสดุนั้นมาใช้ประโยชน์ในราชการ และรวมถึงการตรวจสอบการติดตามประเมินผล

การดำเนินการจัดหาพัสดุเมื่อส่วนราชการได้รับทราบวงเงินที่จะต้องดำเนินการจัดหาพัสดุส่วนราชการจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดซื้อจัดจ้างและ ขั้นตอนตามระเบียบที่กำหนดพร้อมที่จะทำสัญญาได้ทันทีเมื่อได้รับอนุมัติทางการเงิน การดำเนินการจัดหาพัสดุที่เป็นครุภัณฑ์ที่มีราคาเกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และที่ดิน สิ่งก่อสร้างที่มีราคาเกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามประกาศคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เรื่อง การจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้ต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนตุลาคมของทุกปี และส่งสำเนาให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคมของทุกปีและหากแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างได้มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือตัดทอนรายละเอียดในแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ส่งสำเนาให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ ได้รับอนุมัติให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือตัดทอนรายละเอียด นอกจากนั้นส่วนราชการยังจะต้องจัดให้มีการตรวจสอบติดตามผลปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง และให้รายงานสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายใน ๓๐ วันทำการสุดท้ายของไตรมาส

โดยทั่วไปการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัสดุ จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้รูปแบบการจัดองค์กรการบริหารซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลด้านการพัสดุ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. หน่วยงานกลาง
2. หน่วยงานพัสดุ

1. หน่วยงานกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารงานพัสดุ ให้มีมาตรฐาน โปร่งใส เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยมีหน้าที่ในการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ มาตรฐาน ติความ กฎ ระเบียบ และสั่งการให้หน่วยงานพัสดุต่างๆ ดำเนินการตามกฎ ระเบียบดังกล่าว ประกอบด้วย 5 หน่วยงาน คือ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (เดิม) สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

2. หน่วยงานพัสดุมิหน้าที่ในการดำเนินงานพัสดุของหน่วยงานนั้นๆซึ่งในแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันไปตามภารกิจของแต่ละหน่วยงานซึ่งจะต้องอาศัยการเชื่อมโยงกันกับส่วนราชการต่างๆ และในปัจจุบันหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานพัสดุได้โอนเปลี่ยนแปลงเป็นภารกิจของกรมบัญชีกลาง ใช้ชื่อหน่วยงานว่า “สำนักพัฒนามาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ”

ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic

Government Procurement : e-GP)

ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement :e-GP) ระบบงานที่จัดทำเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง และพัสดุภาครัฐได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน ทัว ถึง เป็นศูนย์

ข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐที่มีระบบบริหารจัดการรหัสสินค้าและบริการภาครัฐ เก็บข้อมูลของหน่วยจัดซื้อ และข้อมูลผู้ค้า สำหรับการจัดซื้อ จัดจ้างรูปแบบต่างๆ เชื่อมต่อข้อมูลกับแหล่งข้อมูลภายนอกที่เกี่ยวข้อง และเป็นต้นแบบการประมวลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ที่ครบกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความโปร่งใส ลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานตามระเบียบ ลดความซ้ำซ้อนการบันทึกข้อมูล ซึ่งฝ่ายบริหารสามารถติดตามข้อมูลได้แบบ Online Real time ในระบบ รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งรัดติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้าง และพัสดุภาครัฐที่มีความถูกต้องได้ด้วยความรวดเร็ว ครบถ้วน และทั่วถึง มีต้นแบบการประมวลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ครบกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐ และเชื่อมต่อข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้
2. เพื่อให้ผู้บริหารและส่วนราชการสามารถติดตามสถานะหรือความคืบหน้าของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้ในลักษณะ Online
3. เพื่อเร่งรัดให้ส่วนราชการดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้างให้สามารถเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- 1.เกิดความโปร่งใสในระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และการใช้งบประมาณของรัฐมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
- 2.ลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากระบบจะเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานไว้ทุกขั้นตอน
- 3.เกิดความสะดวกและความทั่วถึงอย่างเท่าเทียมกันของผู้ค้า/ผู้รับจ้าง ช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้ค้ารายใหม่ สามารถเข้าร่วมจัดซื้อ จัดจ้างกับภาครัฐได้มากยิ่งขึ้น
4. เกิดศูนย์ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ในระดับประเทศที่ทันสมัยเป็นปัจจุบัน สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
5. กระตุ้นตลาดและเสริมสร้างขีดความสามารถของภาคเอกชนทำให้เกิดการแข่งขันอย่างแท้จริงในการเสนอราคา
6. ปรับปรุงนโยบายการจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

ความสัมพันธ์ของระบบ e- GP กับการจัดซื้อ จัดจ้างตามระเบียบพัสดุ

ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ส่วนราชการยังคงต้องถือปฏิบัติตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวงเงินในจัดซื้อ จัดจ้างโดยกำหนดให้ส่วนราชการ ต้องจัดทำเอกสารการจัดซื้อ จัดจ้างให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ทุกขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าว ซึ่งในการปฏิบัติงานจัดซื้อ จัดจ้างในระบบ e- GP ถือเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานจัดซื้อ จัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ซึ่งส่วนราชการจะต้องปฏิบัติตามคู่มือฉบับที่ 2 ส่วนจรรยาบรรณงานซื้อ จ้าง กล่าวคือ เมื่อส่วนราชการได้จัดทำเอกสารการจัดซื้อ จัดจ้างตามระเบียบพัสดุในแต่ละชั้น ตอนซึ่งผ่านการอนุมัติของหัวหน้าส่วนราชการเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่พัสดุจะต้องบันทึกข้อมูลเอกสารการจัดซื้อ จัดจ้าง ผ่านระบบทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์กรมบัญชีกลาง เรียกว่าระบบการจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์(ระบบ e - GP) ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางของข้อมูลการจัดซื้อจัด จ้างที่สามารถเผยแพร่บนเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ค้าหรือผู้สนใจ สามารถค้นหาข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้างได้รวดเร็วยิ่งขึ้นการจัดหา คือ การจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งมี 6 วิธี ดังนี้ 1. วิธีตกลงราคา คือ การซื้อ หรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาไม่เกิน 100,000 บาท 2. วิธีสอบราคา คือ การซื้อ หรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาเกิน 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท 3. วิธีประกวดราคา คือ การซื้อ หรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาเกิน 2,000,000 บาท 4. วิธีพิเศษ คือ การซื้อ หรือการจ้าง ซึ่งมีราคาเกิน 100,000 บาท ตามระเบียบข้อ 23 (1) - (8) และข้อ 24 (1) - (6) ซึ่งส่วนมากจะซื้อหรือจ้างเป็นงานเร่งด่วน หากล่าช้า อาจจะทำให้เสียหายแก่ทางราชการ หรือเป็นการซื้อหรือจ้างที่กระทำโดยวิธีอื่น แล้วไม่ได้ผลดี 5. วิธีกรณีพิเศษ คือ การซื้อ หรือการจ้าง จากส่วนราชการหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการ บริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ 6. วิธีประกวดราคา ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ คือ การซื้อ หรือการจ้าง ซึ่งมีราคาเกิน 2,000,000 บาท ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 โดยเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ก.พ. 49 เป็นต้นไป

ปัญหาระบบการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทย

สาเหตุที่ทำให้คอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐกลายเป็นปัญหาร้ายแรงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐกลายเป็นแหล่งหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ด้วยการสมคบคิดกันของนักการเมือง ข้าราชการและนักธุรกิจที่เลวร้าย ดังนั้นเมื่อการดำเนินงานภาครัฐขาดความโปร่งใส กฎระเบียบและการบังคับใช้ยังหละหลวม เกิดการเล่นพรรคเล่นพวก กลไกการตรวจสอบของประเทศไม่มีประสิทธิภาพ บ่อยครั้งหน่วยงานที่ควรทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามกลับยังมีปัญหาเสียเอง

หรือไม่สามารถพัฒนาให้ทันกับวิธีการและกระบวนการคอร์รัปชันที่พัฒนาตัวเองให้หลบเลี่ยงการตรวจ จับได้ตลอดเวลา ขณะที่คนโกงก็พยายามหาโอกาสที่จะโกงตลอดเวลาเพราะแม้ว่าสุดท้ายหากถูกเปิดโปงหรือจับได้ ก็จะมีการช่วยเหลือกันหรือหยวนๆ กัน ไม่มีการสอบสวนเอาผิดให้ถึงที่สุด แม้กระทั่งการลงโทษทางวินัยหรือออกมาให้ข้อมูลถึงขั้นตอนการจัดซื้อที่ทาไปและใครบ้างที่เกี่ยวข้องหรือออกมาขอโทษประชาชนเพื่อเป็นบทเรียนให้สังคมได้รู้ว่าคนผิดถึงใหญ่แค่ไหนก็ต้องโดนลงโทษ ถ้าคอร์รัปชัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากรณีการจัดซื้อโมโครโฟนราคาแพงสำหรับห้องประชุม ครม. ที่เป็นข่าวใหญ่และประชาชนให้ความสนใจอย่างมากนี้ ถือเป็นตัวอย่างของปัญหาที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม

Mr. Peder Blomberg & UNDP. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดซื้อจัดจ้างจากประเทศสวีเดน ได้ ตั้งข้อสังเกตเบื้องต้นถึงจุดอ่อนของระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของประเทศไทยว่ามีปัจจัยความเสี่ยง (Risks) ที่จะเกิดการคอร์รัปชัน ดังนี้

1. ประเทศไทยไม่มีกฎหมายระดับ พ.ร.บ ว่าด้วยการพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง มีเพียงระเบียบที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ประกอบด้วย

๑.๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๑.๒ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535

๑.๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุว่าด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 ดังนั้นจึงเป็นที่มาของปัญหาคือ

๑.๓.๑ เกิดการทางานที่แยกส่วนไม่ประสานสอดคล้องกัน

๑.๓.๒ระเบียบเช่นนี้ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างทั่วถึงอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓.๓การยกเว้นการปฏิบัติตามสามารถทำได้โดยง่าย เกิดช่องโหว่ให้ทุจริตได้ง่าย เช่น กระทำโดยการออกมติ ครม. เพื่อยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบเหล่านี้ในบางโครงการ ดังเช่นที่เคยกระทำกันอยู่

๑.๓.๔ในระดับสากลเช่นที่ถูกกำหนดไว้โดย WTO เรื่อง Government Procurement Agreement เสนอให้มีการบริหารการจัดซื้อจัดจ้างภายใต้กฎหมายชั้นสูง เช่น ระดับ พ.ร.บ. มิใช่ระดับ “ระเบียบ” ที่ไม่มีผลบังคับใช้ทั่วถึงและไม่เข้มงวด

2.กลไกการดำเนินงานและศักยภาพของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ว่ามีข้ออ่อนและอุปสรรค

๒.๑ ตัวอย่างกรณีกรมบัญชีกลางเป็นกรณีศึกษาว่า มีอำนาจและภาระหน้าที่ที่พึงมีในการเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ แต่คำถามคือหน่วยงานนี้มีทรัพยากรเพียงพอหรือไม่ ต้องการศักยภาพและการสนับสนุนเพิ่มเติมในเรื่องใดอีกหรือไม่

๒.๒ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความคล่องตัวหรือมีความเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงหรือไม่

๒.๓ มีอำนาจมีศักยภาพในการติดตามประเมินผลเพียงใด

๒.๔ บทบาทของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโครงการต่างๆ มีความเหมาะสมแล้วหรือไม่

๒.๕ การขาดกลไกในการหารือหรือการให้ความช่วยเหลือในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง จากส่วนกลางต่อหน่วยงานอื่นๆ

๓. กลไกส่งเสริมให้มีการแข่งขันเสรีที่สอดคล้องกับโครงสร้างและกลไกตลาด ในเงื่อนไข ปัจจุบันระบบ e – Procurement ของไทยดูมีศักยภาพ แต่ยังมีการตั้งคำถามถึง

๓.๑ การนำไปใช้และกลไกการควบคุมตรวจสอบ

๓.๒ การกำหนดราคากลางและบทบาทของราคากลาง

๔. การสร้างความโปร่งใส ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างที่ดีต้องอยู่ภายใต้ระบบควบคุม/ตรวจสอบ ที่ดีและผู้เกี่ยวข้องต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ปัญหาที่พบคือระบบการตรวจสอบ จากภายนอก ที่ถูกกำหนดภายใต้กรอบของกฎหมาย นโยบายและโครงสร้างที่มีการควบคุมและ ตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างโดยหน่วยงานภายนอกระบบการตรวจสอบภายใน/ควบคุมภายใน ที่มี ความชัดเจนและดำเนินการอย่างทันที่ ทลอดจนผู้ตรวจสอบภายในต้องได้รับข้อมูลการจัดซื้อจัด จ้างที่ตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพกลไกการร้องเรียน ที่มีการกำหนดขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะ เป็นการระบายละเอียดว่าสามารถร้องเรียนได้กับใคร ที่ไหน อย่างไร การติดตามเรื่องและ ระยะเวลาการพิจารณาเรื่องร้องเรียน มาตรการตรวจสอบการร้องเรียนและกระบวนการทางกฎหมาย กลยุทธ์และโครงสร้างการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการ ททุจริต ซึ่งเป็นกรอบสำคัญในการทำให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใสตลอดกระบวนการ

กรณีศึกษาการแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐใน

ประเทศไทย

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอกรณีศึกษาการแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในการจัดซื้อจัด จ้างภาครัฐในประเทศไทย ๙ กรณี โดยคัดเลือกจากโครงการที่มีการร้องเรียนหรือถูกตรวจสอบโดย หน่วยงานหลัก 2 แห่งคือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ทั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของการทุจริตในโครงการจัดซื้อ

จัดจ้างภาครัฐ และจะนำเสนอข้อสังเกตของผู้วิจัยต่อลักษณะของการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ภาครัฐ จากกรณีศึกษาดังกล่าว

1. โครงการประกวดราคาเช่ารถยนต์โดยสารปรับอากาศใช้ก๊าซธรรมชาติ (CNG) ของ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

ความเป็นมาและปัญหาของโครงการ

โครงการเช่ารถยนต์โดยสารปรับอากาศใช้ก๊าซ CNG เป็นโครงการที่มีการเสนอครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2549 ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร โดยองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงคมนาคม ตามแผนงานเดิม โครงการนี้เป็นการเช่ารถยนต์โดยสารปรับอากาศใช้ก๊าซ CNGจำนวน 6,000 คัน เป็นระยะเวลา 10 ปี ในวงเงิน 110,160 ล้านบาท แต่เนื่องจากปัญหาทางการเมืองในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ทำให้การพิจารณาโครงการนี้ล่าช้าไปมาก จนถึงรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กระทรวงคมนาคมได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาใหม่ แต่คณะรัฐมนตรีมีความเห็นว่าค่าเช่าแพงเกินไป จึงมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองชุดพิเศษโดยมี พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในการศึกษารายละเอียดของโครงการนี้อีกครั้ง คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้เสนอให้ลดจำนวนรถยนต์ที่จะเช่าลงเหลือ 4,000 คัน และให้กระทรวงคมนาคมนำเรื่องกลับไปทบทวนแล้วให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาใหม่

ต่อมากระทรวงคมนาคมได้ปรับแก้มูลค่าโครงการสำหรับการเช่ารถยนต์โดยสารปรับอากาศแบบใช้ CNGจำนวน 4,000 คัน ในวงเงิน 67,900 ล้านบาท โดยยังคงระยะเวลาการเช่า 10 ปีเท่าเดิมโครงการนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นโครงการที่มีมูลค่าสูง เกี่ยวข้องกับนักการเมืองที่มีอิทธิพลสูง และมีความพยายามผลักดันให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติหลายครั้งในหลายรัฐบาล ที่ผ่านมามีการแก้ไขร่างหลักเกณฑ์การประกวดราคาหรือ (TOR) มาแล้วถึง 11 ครั้ง โครงการนี้ถูกตรวจสอบจากหลายฝ่าย เช่น สมาชิกวุฒิสภา (สว.) กลุ่ม 40 ซึ่งได้เชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมศึกษาร่าง TOR และพบข้อสงสัยในเรื่องการคำนวณมูลค่าของรายการสำคัญต่างๆ เช่น

๑. ค่าเช่ารถโดยสารตามที่ ขสมก. เสนอในเอกสารโครงการสูงมากเกินไป โดยเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเช่าที่คำนวณโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่าสูงกว่าถึงร้อยละ 40

๒. การคำนวณค่าซ่อมรถของ ขสมก. ใช้อัตราค่าซ่อมรถเก่าอายุ 10 ปี ขึ้นไปมาคำนวณ ทั้งนี้การคำนวณค่าซ่อมควรพิจารณาตามอายุการใช้งานซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วรถใหม่จะมีค่าน้อยกว่ารถเก่า

๓. การประมาณการรายได้ตามที่ ขสมก. เสนอในโครงการนี้ยังไม่สามารถแก้ไข ปัญหาการขาดทุนสะสมของ ขสมก. ได้

นอกจากนี้ ยังมีข่าวปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์จากการที่นายถาวร เสนเนียม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลา พรรคประชาธิปัตย์ ตรวจสอบพบว่า มีผู้นำเข้ารถยนต์โดยสาร CNG เป็นจำนวนมากจอดอยู่ที่ท่าเรือแหลมฉบัง โดยสงสัยว่าจะเป็นรถยนต์โดยสาร CNG ที่นำเข้ามา เพื่อโครงการนี้ ทั้งๆ ที่ในเวลานั้นยังอยู่

ในขั้นตอนการร่าง TOR เท่านั้น ทำให้มีข้อสงสัยว่าโครงการนี้จะมีการ “ลือคสเปค” เนื่องจากเป็นโครงการที่สังคมให้ความสนใจสูง คณะอนุกรรมการป้องกันการทุจริตด้านเศรษฐกิจใน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้มีมติให้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่งเพื่อศึกษาโครงการนี้

ผลการตรวจสอบ

ในปัจจุบัน ป.ป.ช.ได้พิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว และนำเสนอเป็นข้อสังเกต หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผนงานโครงการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (8) รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ (ป.ป.ช.,2553) อาทิ

ประการที่หนึ่ง ในกระบวนการริเริ่มโครงการ ขสมก.ไม่ได้ทำการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ (economic project evaluation) โดยมีเพียงการอ้าง งานศึกษาที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ในการเสนอโครงการนี้โดยเฉพาะ การศึกษาในส่วนที่สำคัญๆ จึงไม่ครบถ้วนและบางส่วนเป็นเท็จ เช่น ที่มาของตัวเลขต้นทุนต่างๆ ที่มาของจำนวน ผู้โดยสาร เป็นต้น ป.ป.ช. เห็นว่า ขสมก. ในฐานะผู้เสนอ

โครงการมีหน้าที่รักษาประโยชน์ของรัฐในการตัดสินใจลงทุนโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องทำตามขั้นตอน ให้มีการศึกษาวิเคราะห์และประเมินโครงการตามหลักวิชาการอย่างละเอียด นอกเหนือจากประเด็นเรื่องการศึกษา

จุดคุ้มทุนแล้วยังต้องศึกษาประเด็นอื่นๆ ให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และผลกระทบอื่นๆ ให้ครบถ้วนก่อนนำเสนอต่อ ครม.

ประการที่สอง โครงการนี้ไม่ได้รับการกลั่นกรองจากองค์กรที่เป็นหน่วยงานกลาง เนื่องจาก ขสมก.ได้นำเสนอโครงการดังกล่าวต่อ ครม. เป็นโครงการเช่า จึงได้รับการยกเว้นไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามปกติของการพิจารณาโครงการจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ (สศช.) ป.ป.ช. เห็นว่าโครงการเช่าหรือซื้อ ควรต้องถือว่าเป็นการลงทุนในภาครัฐ เช่นเดียวกัน ต้องผ่านกระบวนการอนุมัติอย่างเข้มงวด และมีข้อมูลการศึกษาโครงการครบถ้วน ผู้ที่

นำเสนอโดยไม่ได้ผ่านขั้นตอนนี้ จึงต้องแน่ใจว่าได้กระทำไปตามกฎระเบียบที่มีอยู่และได้รับการ
ประโยชน์ของรัฐอย่างเต็มความสามารถและตามหน้าที่แล้ว

ประการที่สาม ร่างขอบเขตของงาน (TOR) มีความบกพร่องหลายประการเช่น
กำหนดคุณลักษณะของอุปกรณ์ และรูปลักษณะต่างๆ มีหลายส่วนที่ง่ายต่อการลืกละเลยให้กับผู้ผลิต
รายใดรายหนึ่ง มีการปรับลดงบประมาณโดยการตัดระบบและมาตรฐานการจัดการด้านความ
ปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม และการกำหนดให้ส่งมอบรถโดยสาร 4,000 คัน ในเวลา 2 ปี อาจเป็น
เงื่อนไขที่ทำให้ลดการแข่งขัน โดยผู้อำนวยการ Internal Combustion Engine Research ให้
ความเห็นต่อคณะทำงานของ ป.ป.ช. ว่า ไม่มีโรงงานใดในโลกสามารถทำได้ทัน และทางด้านผู้ผลิต
ต่างประเทศก็ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่าแม้จะหยุดการผลิตรถประเภทอื่นๆ ไปแล้วทั้งหมด เพื่อผลิต
รถโดยสารประจำทางอย่างเดียวก็ยังผลิตได้เพียง 600-700 คันต่อปี เท่านั้น

ป.ป.ช. เห็นว่า คณะกรรมการร่าง TOR และผู้ที่มีอำนาจอนุมัติให้ใช้เอกสาร
ประกอบการประมูล ต้องระมัดระวังการเขียนข้อกำหนดแบบที่เจาะจงระบุพรรณาสัญฐานของ
สิ่งของที่ต้องการ หรือมีการจำกัดผู้เข้าแข่งขัน ซึ่งอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความผิดตามพระราชบัญญัติว่า
ด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542 ได้ด้วย

2. โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด
(มหาชน)กระทรวงคมนาคม

ความเป็นมาและปัญหาของโครงการ

โครงการก่อสร้างสนามบินนานาชาติแห่งใหม่กรุงเทพหรือท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
เป็นโครงการขนาดใหญ่มาก (mega project) ซึ่งริเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 และก่อสร้างแล้วเสร็จ
เปิดใช้งานในปี พ.ศ. 2551 ใช้งบประมาณรวมทั้งสิ้น 1.5 แสนล้านบาท โครงการนี้ประกอบไปด้วย
โครงการย่อยที่มีมูลค่าสูงจำนวนมากหลายโครงการตั้งแต่งานถมดิน งานฐานราก งานก่อสร้างพื้นผิว ทาง
วิ่ง ทางขับ และลานจอดอากาศยาน งานก่อสร้างอาคารที่พักผู้โดยสาร งานติดตั้งระบบไฟฟ้า งาน
ระบบปรับอากาศตัวอาคาร ระบบผลิตพลังงาน การจัดซื้ออุปกรณ์ตรวจจับวัตถุระเบิด การจัดจ้างผู้ให้
บริการรถเข็นกระเป๋า การประมูลเช่ารถบริการรับ-ส่งผู้โดยสาร(limousine) ไปจนถึงโครงการ
สัมปทานร้านค้าปลอดอากร และการใช้พื้นที่ในสนามบินสุวรรณภูมิ ทุกโครงการที่กล่าวมาข้างต้นเป็น
เพียงส่วนหนึ่งของโครงการที่มีชาวทุจริตคอร์รัปชัน จนถึงปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถ
พิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสและการทุจริตในโครงการเหล่านั้นได้เลย

ข้อกล่าวหาเกี่ยวกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามที่ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณานั้นมีทั้งสิ้น 15 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่คณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาสนามบินสุวรรณภูมิ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ต่อมากรมสอบสวนคดีพิเศษได้ส่งเรื่องมาให้ป.ป.ช. ดำเนินการ เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง (ไม่รวมกรณีสัมปทาน) มีดังต่อไปนี้ (ป.ป.ช., 2552)

1. กรณีทุจริตเกี่ยวกับการจัดจ้างผู้ให้บริการรถเข็นกระเป๋าในสนามบินสุวรรณภูมิ เอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัท ไทยแอร์พอร์ตกราวด์ เซอร์วิส เซส จำกัด (TAGS) โดยการแก้ไข และยกเลิก TOR หลายครั้ง และจัดจ้างในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดมาก ซึ่งมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ กรรมการและพนักงานบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทอท. หลายคน เป็นผู้ถูกกล่าวหา

2. กรณีร่วมกันรับจ้างเข้าบริหารกิจการโรงแรมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ของบริษัท โรงแรมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำกัด (รทส.) ทำให้ รทส. ต้องจ่ายเงินค่าดำเนินการให้กับกลุ่มกิจการร่วมค้ายูนิเวอร์แซลฯ เป็นจำนวนมากเกินกว่ารายได้ตามจริงที่ Novotel ได้รับจากการบริหารโรงแรมโดยมีนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มกิจการร่วมค้ายูนิเวอร์แซลฮอสพิทาลิตี้ เป็นผู้ถูกกล่าวหา

3. กรณีกำหนดราคากลางอุปกรณ์ไฟฟ้า ทางวิ่ง ทางขับ และลานจอดอากาศยาน โครงการสนามบินสุวรรณภูมิของบริษัทท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด สูงผิดปกติ โดยมีคณะกรรมการกำหนดราคากลาง เฉพาะงานก่อสร้างพื้นผิว ทางวิ่ง ทางขับ และลานจอดอากาศยาน เป็นผู้ถูกกล่าวหา

4. กรณีกำหนดคุณสมบัติของหม้อแปลงไฟฟ้าตาม Section 16321 ให้การผลิตขดลวดทองแดงโดยการหล่อ เพื่อกีดกันมิให้ผู้เสนอราคารายอื่นสามารถเสนอราคางานจัดหาหม้อแปลงไฟฟ้า ระบบจำหน่ายโครงการก่อสร้างระบบไฟฟ้าและท่อร้อยสายได้ และกรณีกำหนดให้มีการทดสอบ Partial Discharge ของหม้อแปลงไฟฟ้าแบบแห้งทุกใบที่จะใช้งานที่โครงการสนามบินสุวรรณภูมิและกำหนดให้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 PC ทั้งที่ไม่มีผู้ผลิตหม้อแปลงไฟฟ้าแบบแห้งรายใดสามารถผลิตได้ โดยมีเจ้าหน้าที่บริษัทท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (บทม.) เป็นผู้ถูกกล่าวหา

5. กรณีเจ้าหน้าที่บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด เจาะจงให้อุปกรณ์ไฟฟ้าสนามบิน ยี่ห้อ CrouseHinds ที่ผลิตตามมาตรฐาน FAA และไม่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของ ICAO ในการสอบราคาจ้างปรับปรุงป้าย Taxiway Guidance Sign ณ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ ตามประกาศลง

วันที่ 5 มกราคม 2547 โดยยืนยันว่าอุปกรณ์ไฟฟ้าดังกล่าวถูกต้องตามข้อกำหนด ICAO แล้ว ที่สุดต้องยกเลิกการสอบราคาดังกล่าว รวมทั้งเจ้าหน้าที่บริษัทท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด(บทม.) ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าดังกล่าวติดตั้งที่สนามบินสุวรรณภูมิเช่นเดียวกัน โดยมีเจ้าหน้าที่บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด และเจ้าหน้าที่บริษัทท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (บทม.) เป็นผู้ถูกกล่าวหา

6. กรณีไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดในประกาศเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กลุ่ม VKP Joint Venture เป็นผู้ได้งานโครงการปรับปรุงคุณภาพของทางวิ่งฝั่งตะวันออก ของสนามบินสุวรรณภูมิ โดยมีคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาโครงการปรับปรุงคุณภาพของทางวิ่งฝั่งตะวันออกบริษัท ท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (บทม.) เป็นผู้ถูกกล่าวหา

7. กรณีทุจริตในการทำสัญญาจ้างเลขที่ 6CI4-500016 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2550 ว่าจ้างบริษัท เค.เอส. พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด ก่อสร้างซุ้มเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นเงิน 13.696 ล้านบาท โดยดำเนินการไม่เป็นไปตามข้อบังคับ ทอท.ว่าด้วยการพัสดุฯ และมีราคาที่ไม่เหมาะสม โดยมีคณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ และ รักษาการกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด(มหาชน) เป็นผู้ถูกกล่าวหา

8. กรณีกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐ พ.ศ.2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในการประมูลเช่ารถบริการรับ-ส่งผู้โดยสาร (Limousine) ให้บริการรับ-ส่งผู้โดยสารในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ระยะเวลา 5 ปี รวม 8 สัญญา วงเงิน 2,651.48 ล้านบาท โดยมีนักการเมือง ข้าราชการ กรรมการ และเจ้าหน้าที่บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และเอกชน เป็นผู้ถูกกล่าวหา

9. กรณีมีพฤติการณ์กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดจ้างกลุ่ม SPS Consortiumเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการขยะในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยมีนักการเมือง ข้าราชการกรรมการ และเจ้าหน้าที่บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และเอกชน เป็นผู้ถูกกล่าวหา

10. กรณีร่วมกันทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการประมูลงานจ้างเหมาบริการรักษาความปลอดภัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยวิธีพิเศษ โดยมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร กับพวก เป็นผู้ถูกกล่าวหา

11. กรณีทุจริตเกี่ยวกับการจัดจ้างก่อสร้างโครงการระบายน้ำบริเวณสนามบินสุวรรณภูมิของกรมชลประทานในราคาสูงเกินจริง มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้ผู้

รับจ้าง โดยมีข้าราชการสังกัดกรมชลประทาน และนางสุตารัตน์ เกยุราพันธ์ ขณะดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้ถูกกล่าวหา

12. กรณีกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐ พ.ศ.2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในการติดตั้งหลังคาผ้าใบอาคารผู้โดยสาร สนามบินสุวรรณภูมิโดยเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของวัสดุ แก๊วระยะเวลารับประกันวัสดุหลังคาผ้าใบ ภายหลังจากลงนามในสัญญาแล้ว โดยมีนายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม กับพวก เป็นผู้ถูกกล่าวหา

13. กรณีทุจริตในการจัดสรรพื้นที่ และการก่อสร้างอาคาร City Garden ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิโดยมีนายศรีสุข จันทรางศุ อดีตประธานกรรมการบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) กับพวก เป็นผู้ถูกกล่าวหา

ผลการตรวจสอบ

ในปัจจุบันเรื่องส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างการไต่สวนและรวบรวมพยานหลักฐานโดย คณะอนุกรรมการชุดต่างๆ ยกเว้นเรื่องที่ 4 ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อกล่าวหา ไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาตกไปและเรื่องที่ 5 ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล อยู่ระหว่างสรุปเรื่องเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

3. โครงการจัดซื้อเรือชุดแบบหัวสว่าน ของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม

ความเป็นมาและปัญหาของโครงการ

โครงการจัดซื้อเรือชุดแบบหัวสว่านเป็นโครงการที่ได้รับอนุมัติจาก ครม. เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2538 (รัฐบาล นายชวน หลีกภัย) โดยอนุมัติให้กรมเจ้าท่าดำเนินการจัดหาเรือชุด จำนวนทั้งสิ้น 8 ลำ และเรือลากจูง 1 ลำ โดยในจำนวนเรือชุด 8 ลำนั้น เป็นการจัดหาเรือชุดแบบหัวสว่าน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของท่อส่งดิน 28 นิ้ว จำนวน 3 ลำ ต่อมากรมเจ้าท่าได้ดำเนินการตาม ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างโดยเป็นการประกวดราคาแบบนานาชาติ มีการส่งหนังสือเชิญให้ยื่นข้อเสนอ ไปยังบริษัทต่อเรือในต่างประเทศผ่านสถานทูตจำนวน 27 แห่งพร้อมกับแต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณาข้อเสนอด้านคุณสมบัติเบื้องต้น มีบริษัทที่ผ่านการพิจารณาคุณสมบัติเบื้องต้นให้เข้าร่วม ประกวดราคาจำนวน 5 ราย แต่มีบริษัทที่เข้าร่วมประกวดราคาจริงเพียง 3 ราย

ต่อมาในขั้นการพิจารณาข้อเสนอทางเทคนิคมีบริษัทที่ผ่านการพิจารณาเพียงราย เดียวคือ EllicotMachine Corporation International หรือ EMCI จากประเทศสหรัฐอเมริกา EMCI เสนอราคาสำหรับการต่อเรือชุดหัวสว่าน 3 ลำเป็นเงินจำนวน 50.36 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และได้ ลดราคาให้เหลือ 49.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 2,000 ล้านบาท ตามอัตราแลกเปลี่ยนใน ขณะนั้น ครม. พิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2540 (รัฐบาล พลเอกชวลิต ยง

ใจยุทธ) และลงนามในสัญญาว่าจ้างในสัปดาห์ต่อมาเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2540 โดยในสัญญา กำหนดระยะเวลาต่อสร้างและส่งมอบเรือทั้ง 3 ลำ ภายใน 540 วัน หรือ 18 เดือน ครบกำหนดสัญญา วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2542

ปัญหาและความอึดอัดของโครงการนี้ปรากฏขึ้นเมื่อสิ้นสุดอายุสัญญาต่อสร้างและส่งมอบเรือแล้ว EMCI กลับไม่สามารถต่อสร้างและส่งมอบเรือชุดทั้ง 3 ลำได้ตามสัญญา โดยงานมีความล่าช้าเป็นอันมาก ทั้งที่กรมเจ้าท่าได้ดำเนินการจ่ายเงินงวดให้แก่ EMCI ไปแล้วกว่า 42.7 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 86 ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด แม้ว่าต่อมา กรม. จะอนุมัติให้ขยายอายุสัญญา การต่อสร้างและส่งมอบออกไปเกือบหนึ่งปี คือให้ผลการตรวจสอบ

ผลการสอบสวนเรื่องนี้ของ ป.ป.ช. ในสมัยของนายโอภาส อรุณินท์ เป็นประธาน ได้วินิจฉัยในครั้งแรกให้ตกไป เนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ต่อมาเมื่อพบหลักฐานใหม่จึงมีการนำมาวินิจฉัยอีกครั้งโดยมีมติส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องนายจงอาชว์ โปธิสุนทร อธิบดีกรมเจ้าท่า กับพวกรวม 7 คน เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 จากนั้นมีการสืบพยานโจทก์และจำเลย เป็นเวลา 3 ปี ซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ต่อมาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 อัยการสูงสุดได้ยื่นอุทธรณ์ ปัจจุบันคดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณา

4. โครงการจัดซื้อรถพยาบาลฉุกเฉินระดับสูงและครุภัณฑ์ทางการแพทย์สำหรับรถพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข

ความเป็นมาและปัญหาของโครงการ

เมื่อปี พ.ศ. 2548 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขอนุมัติการจัดซื้อรถพยาบาลฉุกเฉินระดับสูงจำนวน 232 คัน พร้อมทั้งครุภัณฑ์ทางการแพทย์สำหรับรถพยาบาล ในวงเงินงบประมาณ 464 ล้านบาท ให้แก่โรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศ โดยเป็นการจัดซื้อด้วยวิธีพิเศษ (ก่อนหน้านี้เคยจัดซื้อด้วยวิธีประกวดราคา 3 ครั้งและวิธีประมูลระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-auction) 5 ครั้ง แต่ถูกยกเลิกไปทั้งหมด) ปัญหาความไม่โปร่งใสของ

โครงการนี้เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่มีลักษณะเข้าข่ายการ “ล็อกเสปค” เช่น

๑. ปรับปรุงรายละเอียดของคุณลักษณะเฉพาะสำหรับเครื่องช่วยหายใจแบบใช้มือปิบซึ่งจากเดิมกำหนดไว้ 2 ขนาด คือขนาดของผู้ใหญ่ 1,000 ซีซี และขนาดของเด็ก ไม่เกิน 500 ซีซี ให้เป็นแบบเดียวใช้ได้ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก โดยมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วนภายใน 1 วันก่อนวันอนุมัติให้มีการจัดซื้อ

๒. กำหนดคุณสมบัติของเครื่องช่วยหายใจแบบอัตโนมัติสูงเกินความจำเป็นคือ กำหนดค่าความดัน 0-100 เซนติเมตร ซึ่งโดยทั่วไปเพียง 20-80 เซนติเมตรก็เพียงพอแล้ว

๓. ชุดแผ่นรองหลังผู้ป่วยในรพพยาบาลฉุกเฉินกำหนดให้ต้องมีความยาวไม่น้อยกว่า 183 เซนติเมตร กว้างไม่น้อยกว่า 41 เซนติเมตร หนาไม่เกิน 5 เซนติเมตร หนัก 7 กิโลกรัม เป็นการกำหนดคุณลักษณะที่ละเอียดมากเกินความจำเป็น

ในส่วนของตัวรพพยาบาลฉุกเฉินมีเพียงบริษัทเดียวที่ยื่นข้อเสนอคือ บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยบริษัทเสนอราคาคันละ 1.478 ล้านบาท ต่อมาคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้ต่อรองได้เหลือคันละ 1.467 ล้านบาท โดยจากการสอบสวนของ สตง. พบว่ามีความพยายามในการปรับลดคุณลักษณะเฉพาะของรพพยาบาลฉุกเฉินลงเพื่อให้เอื้อต่อบริษัทที่เข้าประกวดราคาได้เพียงบริษัทเดียว ถือเป็นการไม่เปิดเผยให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม โดยเป็นการปรับลดคุณลักษณะเฉพาะจนถึงวันที่ลงมติให้มีการจัดซื้อ มีการดำเนินการอย่างรีบร้อนและรวบรัด นอกจากนี้ภายหลังจากการทำสัญญาซื้อแล้ว บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด ยังขอแก้ไขสัญญาถึง 3 ครั้งอีกด้วย ผลการตรวจสอบ

ผลการสอบสวนของ สตง. พบมูลความผิดทุจริตโครงการนี้ที่เอื้อต่อประโยชน์ของเอกชน สตง. จึงทำหนังสือชี้มูลความผิดแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการฟ้องร้องต่อไป

5. โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

ความเป็นมาและปัญหาของโครงการ

ปัญหาความไม่โปร่งใสและการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐไม่ได้ตรวจพบเฉพาะหน่วยราชการในส่วนกลางเท่านั้น แต่พบว่าหน่วยงานราชการในส่วนภูมิภาคมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันสูงมาก ดังกรณีตัวอย่างโครงการนมโรงเรียน และโครงการจัดซื้อระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษาในหัวข้อถัดไป

โครงการนมโรงเรียนเกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 สมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดูแลโครงการ ต่อมาในปีพ.ศ. 2548 คณะรัฐมนตรีในรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้เห็นชอบให้องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) เป็นผู้เบิกเงินงบประมาณและจัดซื้อนม และมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเมื่อรัฐบาลถ่ายโอนงบประมาณไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อ ปัญหานมโรงเรียนเริ่มจากการพบนมบูดในหลายโรงเรียน จนเป็นที่มาของการสอบสวนกรณีทุจริตนมโรงเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กระทรวงยุติธรรม ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาสอบสวน อปท.

ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศครอบคลุมถึง 15 จังหวัด สรุปปัญหาสำคัญ ซึ่งมีทั้งปัญหาความไม่โปร่งใสของหน่วยงานรัฐ และปัญหาการ “ฮั้ว” กันของผู้ประกอบการ ดังนี้คือ

๑. พบปัญหาความไม่โปร่งใสในการขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อผู้ประกอบการในเขตพื้นที่ (โซน)การผลิตนม ตั้งแต่สมัยที่ อสค. เป็น หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ต่อมาเมื่องบประมาณนมโรงเรียนไดโอนให้ อปท. ไปแล้ว ก็ยังต้องจัดซื้อนมตามพื้นที่ที่ อสค. กำหนดไว้แต่เดิม ทำให้อปท. ไม่สามารถซื้อนมจากผู้ประกอบการอื่นซึ่งแม้จะอยู่ในพื้นที่ของโรงเรียนแต่หากไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ประกอบการของ อสค. แล้ว ผู้ประกอบการรายนั้นก็ไม่มีสิทธิเสนอราคา ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันอย่างแท้จริงในการจัดซื้อนมของ อปท.

๒. แม้ว่า อปท. ได้จัดส่งประกาศสอบราคาไปยังผู้ประกอบการตามที่มีรายชื่อผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองสิทธิจำหน่ายนมของแต่ละเขตพื้นที่ซึ่งมีอย่างต่ำประมาณ 18 ราย แต่ปรากฏว่ามีผู้ประกอบการเพียง 1-2 รายเท่านั้นที่มาเสนอราคา และพบว่าผู้ที่มาเสนอราคา 2 รายนั้น มีการตกลงจัดสรรกันมาก่อนล่วงหน้าแล้วว่ารายใดจะเป็นผู้ชนะและได้ทำสัญญากับ อปท. โดยอปท. พบข้อเท็จจริงว่ารายที่ชนะการสอบราคาจะเสนอราคาเท่ากับราคากลางทุกครั้ง ส่วนอีก รายที่สมอ้างเป็นคู่แข่งจะเสนอราคาที่สูงกว่าราคากลางทุกครั้งเช่นกัน ซึ่งเป็นลักษณะของการตกลงแบ่งเขตของผู้ประกอบการ ทำให้มีผู้แข่งขันน้อยราย และไม่เคยปรากฏว่ามีการเสนอราคาที่ต่ำกว่าราคากลางที่ อปท. กำหนดได้เลย

๓. ผู้ประกอบการรายใดได้ทำสัญญากับ อปท. ก็มักจะเป็นผู้ประกอบการรายนั้นเพียงรายเดียวที่เป็นคู่สัญญาที่ผูกขาดกับ อปท. ในเขตพื้นที่นั้นๆ โดยในหลายพื้นที่ปรากฏว่ามีผู้ประกอบการที่มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว ทำให้อปท. จำต้องทำสัญญาจัดซื้อ ส่วนในบางพื้นที่ไม่มีผู้ประกอบการมาเสนอราคาเลย อปท. จะจัดซื้อด้วยวิธีตกลงราคา หรือวิธีพิเศษ

๔. ผู้ประกอบการทั้งสองรายที่มีสิทธิเสนอราคาไม่ได้มาดำเนินการด้วยตนเอง แต่ใช้วิธีมอบอำนาจให้บุคคลเดียวกันมาดำเนินการเสนอราคาแข่งขันกันเอง โดยกรณีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงทั่วไปเกือบทุกภูมิภาค บุคคลดังกล่าวจะเรียกกันว่า “คนเดินนม”

๕. ในบางพื้นที่ อปท. ไม่ได้ทำสัญญากับผู้ผลิตนมโดยตรงแต่ต้องผ่านนายหน้า “พ่อค่านม” ซึ่งจะรับซื้อนมจากผู้ประกอบการหลายรายให้ได้จำนวนเพียงพอที่จะส่งให้โรงเรียน บางแห่งก็เป็นการซื้อนมข้ามพื้นที่ โดยพ่อค่านมจะรับมอบอำนาจจากผู้ประกอบการในการติดต่อกับ อปท.

ผลการตรวจสอบ

เนื่องจากความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 เป็นความผิดที่กำหนดเป็นพิเศษให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้มีความอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ป.ป.ท. จึงส่งผลการสอบสวนทั้งหมดให้แก่ ป.ป.ช. เพื่อให้ดำเนินการตามที่กฎหมายระบุไว้

ต่อไป นอกจากนี้ ป.ป.ท. ได้แจ้งผลการสอบสวนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด คือ กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของ อปท. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของ อสค.กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดขององค์การอาหารและยา (อย.) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบคุณภาพน้ำนม ให้หน่วยงานเหล่านี้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงนโยบาย ตลอดจนขั้นตอนการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่ตรวจสอบพบต่อไป

6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

ความเป็นมาและปัญหาของโครงการ

การจัดซื้อระบบคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของ อบจ.สกลนคร ได้รับงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2548ตามแผนงานการศึกษา ในหมวดเงินอุดหนุน จำนวน 43,745,000 ล้านบาท ให้เป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร 3 เขต รวม 673 โรงเรียน โครงการนี้ประกอบด้วยการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์และสื่อการเรียนการสอน (software) และมีการโอนเงินอุดหนุนให้กับแต่ละโรงเรียน ผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 3 เขต จากการตรวจสอบของ สตง. พบปัญหาดังนี้- อบจ. แนนบเอกสารรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้กับสำนักงานเขตการศึกษา และให้สำนักงานเขตการศึกษาเสนอเรื่องจัดซื้อระบบฯ โดยแนบรายละเอียดคุณสมบัติเดียวกันนั้นกลับมาที่ อบจ. อีกครั้งหนึ่ง

- การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะใกล้เคียงกับสินค้าของร้านค้าตัวแทนจำหน่ายสินค้า แต่เพียงผู้เดียวในเขตจังหวัดสกลนคร ทำให้เป็นการกีดกันไม่ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายพัสดุรายอื่นเข้าเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐได้ เข้าข่ายความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

- สินค้าที่ผู้ขายส่งมอบไม่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในเอกสารรายละเอียดคุณสมบัติ โดยเอกสารตรวจรับพัสดุเป็นเอกสารที่ผู้ขายจัดทำให้ผู้ซื้อลงนาม ผู้ซื้อมิได้ตรวจสอบการส่งมอบพัสดุเอง แต่ผู้ขายจัดทำให้ทั้งหมดเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกเนื่องจากการซื้อ-ขายกันเป็นประจำ

- ราคาสินค้าชนิดเดียวกันของทั้ง 3 เขตการศึกษา โดยเฉพาะโปรแกรมสื่อการเรียนการสอนชุดเดียวกันจากบริษัทเดียวกันแต่มีราคาไม่เท่ากัน

ผลการตรวจสอบ

สตง. สอบสวนแล้วพบผลการทุจริตในโครงการนี้ และได้แจ้งดำเนินการตามกฎหมาย ทางอาญา ทางแพ่ง และทางวินัยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการดำเนินคดี

การจัดซื้อจัดจ้างอย่างไม่เท่าเทียม หรือมีความผิดปกติในการบริหารสัญญาหรือบริหารโครงการ ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในโครงการจัดจ้างภาครัฐในประเทศไทย น่าจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความร่วมมือด้วยประการที่สาม การแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในโครงการจัดจ้างภาครัฐในหลายโครงการเป็นไปอย่างเปิดเผย ไม่แนบเนียน โดยมีการทิ้งพยานหลักฐานที่สำคัญไว้ เช่น มีการจ่ายเงินงวด ทั้งที่ผู้ประกอบการยังไม่ส่งมอบสินค้าได้ตามสัญญา (กรณีเรือชุดแบบหัวสว่าน) หรือส่งมอบสินค้าที่เสื่อมคุณภาพ (กรณีนมโรงเรียน) กรณีเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความไม่หวั่นเกรงหน่วยงานตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในช่วงนั้น ซึ่งอาจเป็นผลจากหน่วยงานดังกล่าวถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ไม่ให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างที่ควรจะเป็น

๗. โครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์

ความเป็นมาของโครงการ

กรมการbinพาณิชย ได้ทำการตกลงทำสัญญา ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๔ ว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ทำการก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ ระยะทาง ๙.๒๔ กิโลเมตร เป็นเงินจำนวน ๑๘,๒๕๐.๐๐๐ บาท สิบแปดล้านสองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน กำหนดเวลาเริ่มทำงานภายในวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๔และจะต้องแล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในวันที่๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ในการนี้กรมการbinพาณิชย (กรมการขนส่งทางอากาศในปัจจุบัน) ได้ตั้งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานประกอบด้วย ๑.นายสมเกียรติ มณีสถิตย์ ประธานกรรมการ ๒.นายวิฑูร พุ่มพฤษย์ กรรมการ ๓.นายประสิทธิ์ กิตติเกียรติกำจร กรรมการ ๔. นายธีรชัย ประภาทรง กรรมการ ๕. นายวิศิษฐ์ แก้วทองสุข กรรมการ ๖.นายศุภชัย อารยะมั่นคง ผู้ควบคุมงาน

ต่อมาประชาชนจากกลุ่มชุมชนบ้านสตึกมีหนังสือลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๕ ถึง นาย เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง เพื่อขอให้คณะกรรมการวิสามัญดำเนินการติดตามตรวจสอบโครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินพาณิชยบุรีรัมย์ ของกรมขนส่งทางอากาศ(กรมการbinพาณิชย) เนืองจากโครงการดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่โปร่งใส ใช้เงินงบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่สมเหตุผลผลและมีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้น

ขอเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนของคณะกรรมการธิการวิสามัญฯ

ครั้งที่๑

เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๖ คณะกรรมการธิการวิสามัญฯประกอบด้วยพล.ต.อ. ประทิน สันติประภพ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง นายการุณ ไสงาม นายบรรฑูรย์ เกริกพิทยา นายสรารุช นิยมทรัพย์ และนายนิคม เขาว์กิตติโสภณ ได้เดินทางไปตรวจสอบโครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินพาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกรมขนส่งทางอากาศได้มอบหมายให้ นายสมเกียรติ มณีสถิตย์ เจ้าหน้าที่วิศวกรรม ประธานกรรมการตรวจการจ้าง และนายศุภชัย อารยะมั่นคง ผู้ควบคุมงานมาร่วมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้ข้อมูลรายละเอียดโครงการดังกล่าวด้วย ซึ่งผลการตรวจสอบของคณะกรรมการธิการวิสามัญฯ พบว่าพื้นถนนมีการชำรุด บางจุดทรุดและยุบตัว ผิดจรรยาบรรณตลอดเส้นทางและการก่อสร้างถนนไม่น่าจะถูกต้องตามแบบสัญญา จึงได้แจ้งให้นายสมเกียรติ มณีสถิตย์ เจ้าหน้าที่วิศวกรรม ผู้แทนกรมการขนส่งทางอากาศให้รีบเรื่องไปเสนออธิบดีกรมขนส่งทางอากาศ เพื่อไปตรวจสอบและดำเนินการแก้ไข เพราะยังอยู่ในระยะเวลาประกันตามสัญญาและรายงานให้คณะกรรมการธิการวิสามัญฯทราบภายในสิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๖

ต่อมารวมขนส่งทางอากาศ โดยนายชลอ ศชรินทร์ อธิบดีกรมขนส่งทางอากาศ ได้มีหนังสือด่วนที่ คค ๐๕๐๔/๒๓๖๘ ลงวันที่๑ เมษายน ๒๕๔๖ เรื่องนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมงานก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ถึงประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญฯ แจ้งว่ากรมการขนส่งทางอากาศได้ดำเนินการตรวจสอบความหนาของชั้นวัสดุต่างๆของถนนรอบสนามบินแล้ว ได้ความหนาหินคลุกเฉลี่ย ๑๖.๒ เซนติเมตร(ตามแบบกำหนด ๑๕.๐ เซนติเมตร) ความหนาชั้นลูกรังเฉลี่ย๒๑.๘เซนติเมตร(ตามแบบกำหนด๒๐.๐เซนติเมตร) และก่อนการอนุมัติใช้วัสดุหินคลุกและดินลูกรังดังกล่าว หน่วยควบคุมงานได้จัดส่งตัวอย่างวัสดุให้สำนักทางหลวงที่๘ ตรวจสอบคุณภาพแล้วว่ามีความเหมาะสมใช้ได้

คณะกรรมการธิการวิสามัญฯได้พิจารณาข้อชี้แจงดังกล่าวแล้วเห็นว่ารายงานของกรมการขนส่งทางอากาศขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการธิการวิสามัญฯได้ไปตรวจสอบจากสถานที่จริง เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม๒๕๔๖ และข้อชี้แจงไม่น่าจะถูกต้อง จึงจะเดินทางไปตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง โดยจะเชิญผู้ได้ไปตรวจสอบสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งเป็นคนกลางไม่มีส่วนได้ส่วนเสียไปร่วมตรวจสอบด้วย

ครั้งที่๒

เมื่อวันที่๒๖พฤษภาคม๒๕๔๖ คณะกรรมการธิการวิสามัญฯประกอบด้วยนายสรารุช นิยมทรัพย์ นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา และ นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ และพล.ต.ต.วีระ อนันตกุลได้เดินทางไปตรวจสอบโครงการดังกล่าวพร้อมด้วยผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล นสาย

สมเกียรติ มณีสถิตย์ ผู้แทนกรมขนส่งทางอากาศพร้อมกับผู้ร้องเข้าร่วมตรวจสอบด้วย โดยการเจาะถนนพิสูจน์วัดชั้นความหนาของวัสดุและเก็บตัวอย่างหินคลุก ลูกรังจากจุดที่ทำการเจาะพิสูจน์ดังกล่าว จำนวน ๓ จุดเพื่อนำกลับไปทำการทดสอบหาค่าตามหลักทางวิชาการในห้องทดสอบ ที่ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตรวจสอบ

บทสรุป จากรายงานค่าความหนาของชั้นวัสดุและความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจาก คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการตรวจสอบการคำนวณความหนาแน่นของชั้นวัสดุ ภาพถ่ายการตรวจสอบความหนาของชั้นวัสดุและข้อมูลการจดบันทึกของถนนรอบสนามบินพาณิชย์บุรีรัมย์ สรุปสาระสำคัญได้ว่า ความหนาแน่นของงานรองพื้นทาง(ชั้นดินลูกรัง)งานพื้นทาง(ชั้นหินคลุก) ความหนาแน่นของเนื้อวัสดุ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดตามสัญญา ไม่ได้มาตรฐาน ไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ พื้นถนนยุบตัว มีรอยแตกร่อน ดังนั้นการที่คณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับงานก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ดังกล่าวโดยระบุในใบตรวจรับงานก่อสร้างถนน งวดที่๔(งวดสุดท้าย) ว่าผู้รับจ้างได้ทำงานเสร็จเรียบร้อย ถูกต้องตามรายละเอียดรูปแบบแปลนและรายละเอียดต่อท้ายสัญญาจ้างทุกประการนั้น จึงเป็นการตรวจรับงานที่บกพร่อง ทำให้รัฐเสียหายอย่างร้ายแรง และเสนอให้กระทรวงคมนาคมแจ้งให้ หจก.บุรีคอนสตรัคชั่น(ผู้รับจ้าง)ดำเนินการแก้ไขความชำรุด บกพร่องหรือความเสียหายดังกล่าว พร้อมทั้งให้ดำเนินการทางวินัยและทางอาญากับอธิบดีกรมการขนส่งทางอากาศและคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานก่อสร้างต่อไป

๘. โครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน

ความเป็นมาโครงการ

โครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่านนี้อาจถือได้ว่าเป็นโครงการที่ใหญ่ที่สุดที่เคยก่อสร้างขึ้นในประเทศไทยและใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย โดยเมื่อก่อสร้างในระยะแรกแล้วเสร็จจะสามารถบำบัดได้ในอัตราวันละ 525,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ทั้งนี้เมื่อโครงการดำเนินจนถึงระยะสุดท้ายจะสามารถบำบัดได้ถึง 1,785,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2538 ให้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย 2 ฟัง โดยฝั่งตะวันตกให้ก่อสร้างที่ ต.บางปลากรด ส่วนฝั่งตะวันออกให้ก่อสร้างที่ ต.บางปูใหม่ ในวงเงินลงทุน 13,612 ล้านบาทต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขโดยมีการเสนอให้ยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียจาก 2 ฟังให้เหลือเพียงฝั่งตะวันออกฝั่งเดียว โดยอ้างว่าเพื่อเป็นการประหยัดการลงทุนเกี่ยวกับค่าที่ดินและจ่ายต่อการบำรุงรักษาประหยัดค่าใช้จ่ายและมีความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนได้มีการเสนอให้ใช้ที่ดินบริเวณต.คลองด่าน ซึ่งเดิมได้ให้กรมโยธาธิการก่อสร้างฝั่งตะวันตกและกรมโรงงานอุตสาหกรรมก่อสร้างในฝั่งตะวันออก ภายหลังมีมติใหม่ออกมาได้มีการแต่งตั้งให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ก่อสร้างเพียงฝ่ายเดียว โดยให้

ประสานแผนงานกับกรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นระบบที่ประหยัดที่สุด เดิมที่ดินตั้งอยู่หมู่ 11 ต.คลองด่าน ด้านทิศใต้ ถนน สุขุมวิท บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 58 พื้นที่เป็นดินเลนเป็นที่ลุ่มชุ่มน้ำ น้ำทะเลท่วมถึง ใบเอกสารที่ดินในบริเวณพื้นที่ที่มีผู้ถือครองเป็นใบ สค. 1 กว่า 90%ที่เหลือเป็นใบ น.ส. 3 การใช้ประโยชน์ที่ดินชาวบ้านใช้ปลูกไม้โกงกางและไม้แสมที่ขึ้นเองโดยธรรมชาติ และส่วนหนึ่งขุดบ่อเลี้ยงกุ้งธรรมชาติ ไม่มีบ้านเรือนราษฎรปลูกอาศัยในบริเวณพื้นที่มาก่อน จะมีเพียงกระท่อมเล็กๆ ของชาวบ้านปลูกไผ่ไผ่บ่ออยู่ห่างกันเพียงไม่กี่หลังสภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลนติดกับทะเลการจัดซื้อที่ดินสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่คลองด่านมีเงื่อนไขหลายประการ ประการแรกคือ มีการเปลี่ยนที่ก่อสร้างโครงการที่ ต.บางปลา กับ ต.บางปูใหม่ เป็นที่ ต.คลองด่าน ทำให้ถูกตั้งข้อสงสัยว่าเข้าทางของกลุ่มธุรกิจการเมืองที่ต้องการขายที่ดินของตนเอง ประการที่สองคือ ที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ป่าชายเลนและเป็นเขตป่าอนุรักษ์จึงไม่สามารถออกโฉนดได้ เมื่อกลุ่มบริษัทการค้าผู้รับเหมา(NVPSKG)ซื้อที่ดินเสร็จก็โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่กรมควบคุมมลพิษเพื่อรับเงินค่าที่ดินจำนวน 1,956 ล้านบาท ประการที่สาม คือ ที่ดินมีราคาสูงกว่าปกติเพราะสำนักที่ดินจังหวัดสมุทรปราการประเมินราคาที่ดิน 17 แปลง ในราคาไร่ละ 480,000 บาท แต่กลับมาทาการปั่นราคาขายในราคาไร่ละ 1.03 ล้านบาท ประการที่สี่ คือ การอนุมัติวงเงินเพื่อจัดซื้อโดยมิชอบ โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเงินจำนวนที่มากกว่าเดิมในการซื้อที่ดินถึงเท่าตัว ทั้งๆที่เดิมบอกไว้ว่าเป็น 21 การประหยัดขึ้นในการสร้างทีเดียว ประเด็นที่ห้า คือ การเลือกผู้รับจ้างเป็นบริษัทรับเหมาของนักการเมืองกันเอง จำนวนหลายบริษัทอาทิเช่น บริษัทสีแสงการโยธา(1979) จำกัด บริษัทประยูรวิศวะการช่าง จำกัดบริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการนี้ได้แก่ กลุ่มผู้รับเหมา(NVPSKG)โดย N คือ บริษัทนอร์ธเวส วอเตอร์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด(ของอังกฤษ) ,V คือ บริษัทวิจิตรภัณฑ์ก่อสร้าง จำกัด, P คือ บริษัทประยูรวิศวะการช่าง จำกัด , S คือ บริษัทสีแสงการโยธา(1979) จำกัด, K คือ บริษัทกรุงธน เอนยีเนียร์ จำกัด, G คือบริษัทเกตเวย์ ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด นอกจากนี้ยังมีบริษัทไทยเรื่ออุตสาหกรรม(คือการรวมตัวกันของบริษัท VSK) บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด, บริษัทคลองด่านมารีน แอนด์ ฟิชเชอร์รี่ จำกัด และได้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องคือกรมควบคุมมลพิษ สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมความเชื่อมโยงของกลุ่มนี้เริ่มจาก นายวัฒนา อัครเวมได้ซื้อที่จากประชาชนในราคาไร่ละ 20,000 บาทในนามบริษัทเหมืองแร่ลานทอง จำกัด จำนวนหนึ่งและได้ขายที่ดินให้บริษัท ปาล์มบีชในราคาไร่ละ 100,000 กว่าบาท และได้กว้านซื้อพื้นที่บริเวณนั้นเพื่อนำไปทาเป็นสนามกอล์ฟจากนั้น บ.ปาล์มบีชได้ขายต่อให้บริษัทคลองด่านในราคาไร่ละ 200,000 กว่าบาท จากนั้นบริษัทคลองด่านได้ขายต่อให้บริษัทผู้รับเหมา(NVPSKG)ในราคาไร่ละ 400,000 กว่าบาทและได้ขายต่อให้กับกรมควบคุมมลพิษในที่สุด โดยขายในราคาไร่ละ 1 ล้านกว่าบาท รวมทั้งหมด 1,903ไร่ ซึ่งราคาจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆเมื่อเปลี่ยนมือผู้ถือโฉนดจากราคาไร่ละ

20,000 บาท เป็นไร่ละ 1 ล้านกว่าบาท ทำให้สูญเสียค่าที่ดินไปเป็นจนวนเงิน 1,956 ล้านบาท จากเดิมค่าที่ดินประเมินเอาไว้ที่ 900 ล้านบาทจากนั้นบริษัทไทยเรื่ออุตสาหกรรมเป็นผู้ผลิตท่อบำบัดน้ำเสียซึ่งบริษัทไทยเรื่ออุตสาหกรรมเป็นบริษัท(VSK)รวมตัวกันและบริษัทผู้รับเหมา(NVPSKG)เป็นผู้ดำเนินการสร้างหลังจากเปลี่ยนมติให้ก่อสร้างท่อบำบัดน้ำเสียที่คลองด่านแทนเป็นเหตุให้ต้องเพิ่มงบประมาณจากเดิม 12,866 ล้านบาท เป็น 22,955 ล้านบาท โดยงบประมาณที่เพิ่มขึ้นนั้นมาจากค่าก่อสร้างท่อเพื่อรวบรวมน้ำเสียจากฝั่งตะวันตกมาบำบัดที่ฝั่งตะวันออก และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการวางท่อเพื่อระบายน้ำทิ้งลงในคลองด่าน และเพื่อเป็นค่าซื้อที่ดินสำหรับที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียในระหว่างการดำเนินการก่อสร้างตามสัญญา นายวัฒนา อัครเวม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งให้ กรรมการบริหารส่วนตบลคลองด่านออกหนังสือยินยอมให้บริษัทคู่สัญญาใช้พื้นที่บริเวณตบลคลองด่าน เพื่อนำหนังสือยินยอมนี้มาใช้ประกอบการเบิกจ่ายเงินค่าที่ดินจากกรมควบคุมมลพิษ โดยนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ฐานะผู้ควบคุมดูแลกรมควบคุมมลพิษมีหนังสือถึงสำนักงานงบประมาณให้อนุมัติการจ่ายเงินงวดค่าที่ดินจนวน 1,950 ล้านบาทโดยไม่ต้องทำประชาวิจารณ์นอกจากเรื่องที่ดินและการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขแล้ว การเลือกพื้นที่บริเวณ ต.คลองด่านเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียและท่อต่อระบายน้ำเสียลงในทะเลบริเวณอ่าวคลองด่านก็ก่อให้เกิดปัญหาเช่นกัน โดยชาวบ้านรวมตัวกันคัดค้านการดำเนินงานตามโครงการนี้อย่างต่อเนื่องโดยมีการยื่นหนังสือร้องเรียนต่อประธานอนุกรรมการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร ให้ทำการตรวจสอบการก่อสร้างโครงการนี้ ทั้งด้านการใช้พื้นที่ก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม และการทุจริตในการจัดซื้อที่ดิน กระทั่งวุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการนี้ ซึ่งพบประเด็นปัญหาต่างๆคือ 1. ปัญหาทางด้านกฎหมาย 2. ปัญหาทางด้านวิศวกรรม และ 3. ปัญหาสิ่งแวดล้อมจนล่วงมาในปี 2546 รัฐบาลจึงมีคำสั่งให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและสอบสวนกรณีการทุจริตในโครงการและได้ใช้เวลาล่วงเลยมาหลายปีจนในที่สุดจึงได้มีคำพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในโครงการทั้งความผิดของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและคดีอาญาตั้งนี้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีมติ 8 ต่อ 1 ในเลขคดีที่ อม ๒/๒๕๕๐ เลขคดีแดงที่ อม ๒/๒๕๕๑ ตัดสินจากคุณนายวัฒนา อัครเวม อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และประธานพรรคเพื่อแผ่นดิน เป็นเวลา 10 ปี ในคดีใช้อนาจข่มขู่เจ้าหน้าที่ที่ดิน หรือชักจูงใจให้ร่วมออกโฉนดที่ดิน 1,900 ไร่ ที่บ่ที่คลองสาธารณประโยชน์ และที่ทะเลยมลฝอย ซึ่งเป็นที่สงวนหวงห้าม เพื่อนำไปขายให้กรมควบคุมมลพิษ เพื่อก่อสร้างโครงการท่อบำบัดน้ำเสีย ต.คลองด่าน อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148, 157, 33 และ 84 และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 2นอกจากการดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว นายวัฒนาและพรรคพวกยัง

ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีร่วมกันทุจริตใน ฐานฉ้อโกงที่ดิน และฉ้อโกง กรณีร่วมกันทุจริตจัดซื้อที่ดิน อ. คลองด่าน จ.สมุทรปราการ จำนวน 1,900 ไร่ มูลค่ากว่า 1.8 หมื่นล้านบาท โดยมีกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง 1.กิจการร่วมค้า เอ็นวีพีเอสเคจี 2. บริษัท วิจิตรภัณฑ์ก่อสร้าง 3.นายพิษณุ ชวนะนันท์ กรรมการบริษัท วิจิตรภัณฑ์ก่อสร้าง 4.บริษัท ประยูรวิศว์การช่าง 5.นายสังวรณ์ ลิปะพัลลภ กรรมการบริษัท ประยูรวิศว์การช่าง 6.บริษัท สี่แสง การโยธา (1979) 7.นายสิโรจน์ วงศ์สิโรจน์กุล กรรมการบริษัท สี่แสงการโยธา 8.บริษัท กรุงธนเอ็นยี เนียร์ 9.นายนิพนธ์ โกศัยพลกุล กรรมการบริษัท กรุงธนเอ็นยีเนียร์ 10.บริษัท เกตเวย์ดีเวลลอปเม้นท์ 11.นายรอยอิศราพร ชูตาภา กรรมการบริษัท เกตเวย์ดีเวลลอปเม้นท์ 12.บริษัท คลองด่านมารีน แอนด์ ฟิชเชอรี 13.นายชาลี ชูตาภา กรรมการบริษัท คลองด่านมารีนฯ 14.นายประพาส ตีระ สงกรานต์ กรรมการบริษัท คลองด่านมารีนฯ 15.นายชยณัฐ โอสธานุเคราะห์กรรมการบริษัท คลอง ด่านมารีนฯ 16.บริษัท ปาล์ม บีช ดีเวลลอปเม้นท์ 17.นางบุญศรี ปิ่นขยันกรรมการบริษัท ปาล์ม บีชฯ 18.นายกว้อกวาง โอเยง สัญชาติฮ่องกง ในฐานะผู้แทนบริษัท ปาล์ม บีชฯ และ 19.นายวัฒนา อัศว เหม อธิบดีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นจำเลยที่ 1-19 ในความผิดฐานฉ้อโกงที่ดินที่ตั้ง โครงการ ฯ และฉ้อโกง สัญญาก่อสร้างโครงการ ฯ กรณีร่วมกันทุจริตจัดซื้อที่ดิน อ.คลองด่าน จ. สมุทรปราการ จำนวน 1,900 ไร่ มูลค่ากว่า 1.8 หมื่นล้านบาท ซึ่งเป็นคลอง ถนนสาธารณะ และป่า ชายเลน ก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่านทั้งนี้ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์จำเลยนาสืบ หักล้างกันแล้วเห็นว่า ฝ่ายโจทก์มีพนักงานสอบสวน เบิกความสอดคล้องต้องกันว่า เมื่อปี 2531-2533 นายวัฒนา จำเลยที่ 19 ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และเป็น กรรมการบริษัทเหมืองแร่ลานทอง ได้ทำการรวบรวมที่ดินแปลงพิพาท จากชาวบ้านที่ประกอบอาชีพ ทาประมงเลี้ยงกุ้ง นอกจากนี้โจทก์ยังมีชาวบ้านผู้ขายที่ดินมาเบิกความรับรองสภาพที่ดินเป็นป่าชาย เลน ป่าโกงกาง ถนนและลาดคลองสาธารณะ ต่อมาจำเลยที่ 16 ได้ซื้อที่ดินต่อจากบริษัทเหมืองแร่ลาน ทอง ของจำเลยที่ 19 และชาวบ้านที่มีที่ดินใกล้เคียง อ้างว่าจะหาสนามกอล์ฟและแบ่งขายให้แก่ สมาชิก มีการทำสัญญากันที่บ้านของจำเลยที่ 19 หากชาวบ้านรายใดไม่ขายให้ก็จะถูกข่มขู่ นอกจากนี้ จำเลยที่ 19 ยังใช้อำนาจบีบบังคับ และจูงใจให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ที่ดิน ออกโฉนดที่ดินพิพาทรวม 4 แปลง ที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมตรวจและมีความเห็นให้เพิกถอน โฉนดที่ดินดังกล่าวเนื่องจากที่สาธารณะ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)ชี้มูลความผิดจำเลยที่ 19 และศาลฎีกาพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยที่ 19 กระทบผิด ป.อาญา มาตรา148 แล้ว ต่อมาจำเลยที่ 16 ขายที่ดินให้แก่จำเลยที่ 12 แต่ไม่ได้มีการซื้อขายกันจริง เป็นการ สมคบกันปั่นราคาให้สูงขึ้นเกินกว่าความเป็นจริง พฤติการณ์ของจำเลยที่ 2-19 เชื่อมโยงมีการแบ่ง หน้าที่กันหากกลุ่มหนึ่งเป็นผู้รวบรวมที่ดินนาขายให้แก่โจทก์ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ก่อสร้างโครงการ ซึ่งมี

ความสัมพันธ์กัน โดยทราบที่อยู่แล้วที่ที่ดินดังกล่าวออกโฉนดโดยมิชอบแล้วนำมาขายให้โจทก์ใช้ก่อสร้างโครงบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่านโดยไม่มีบริษัทผู้เชี่ยวชาญร่วมดำเนินการ มีเจตนาทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย นาผลประโยชน์ไปแบ่งปันกัน พยานหลักฐานรับฟังได้ว่าจaleyที่ 2-19 ร่วมกันกระทำผิดตามฟ้องอันเป็นความผิดกรรมเดียว พิพากษาว่าจaleyที่ 2-19 กระทำผิดตาม ป.อาญา มาตรา 341 ฐานร่วมกันฉ้อโกง ลงโทษจำคุกจaleyที่ 3, 5, 7, 9, 11, 13-15, 17, 18 และ 19 เป็นเวลาคนละ 3 ปี ส่วนจaleyที่ 2, 4, 6, 8, 10, 12 และ 16 ปรับรายละ 6,000 บาท

๙. โครงการจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง ของ กทม.

ความเป็นมาโครงการ

๑. เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐบาลมีนโยบายที่จะโอนกองบังคับการตำรวจดับเพลิง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไปเป็นหน่วยงานในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า บริษัท STEYR – DAIMLER – PUCH Spezialfahrzeug AG&CO KG สาธารณรัฐออสเตรียได้ริเริ่มโครงการขายสินค้ารถดับเพลิงให้กับกรุงเทพมหานคร โดยร่วมกับ พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง ในขณะนั้น (ซึ่งต่อมาเมื่อโอนกองบังคับการตำรวจดับเพลิง สำนักงานตำรวจแห่งชาติไปเป็นหน่วยงานในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานครแล้ว ได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร) เข้าพบหารือกับนายประชา มาสินนทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ขณะนั้น เพื่อเสนอขายโครงการรถดับเพลิงกรุงเทพมหานคร และได้มีการกำหนดร่วมกันว่าให้ใช้วิธีดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ โดยมีการทำการค้าต่างตอบแทนเป็นข้ออ้างในการนำเสนอโครงการฯ ซึ่งก่อนหน้านั้น บริษัท STEYRฯ ได้มอบหมายให้ผู้แทนในประเทศไทย ดำเนินการติดต่อบริษัทในประเทศไทยที่เป็นเครือของบริษัทเอกชนใหญ่แห่งหนึ่ง เพื่อให้เข้ามาดำเนินการการค้าต่างตอบแทน โดยบริษัทในเครือของบริษัทเอกชนดังกล่าวได้ยินยอมทำสัญญาจ่ายค่านายหน้าให้กับผู้ติดต่อประสานงานให้กับบริษัท STEYRฯ

๒. เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร

๓. ต่อมา บริษัท STEYRฯ ได้เสนอโครงการขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยผ่านเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทย โดยมีหนังสือลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ ถึง นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยขณะนั้น ยื่นข้อเสนอโครงการและให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรีย พร้อมการจัดหาแหล่งเงินทุนให้และรับประกันการค้าตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ ตามเอกสารใบเสนอราคาของบริษัท STEYRฯ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ซึ่งมีรายละเอียดสินค้ารถดับเพลิง จำนวน ๓๑๕

คันและเรือดัดเพลิง จำนวน ๓๐ ลำพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวม ๑๘ รายการ รวมเป็นเงิน ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร โดยระบุคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละรายการ จำนวนหน่วยที่เสนอขาย ราคาต่อหน่วย และมีการระบุเกี่ยวกับเรื่องค่าภาษีอากรต่าง ๆ การยื่นราคา การส่งมอบของ การจ่ายเงิน การค้าต่างตอบแทน และการรับประกัน ทั้ง ที่ ณ วันที่ 28 พฤษภาคม 2546 ที่มีการจัดทำใบเสนอราคา นั้น การถ่ายโอนภารกิจดับเพลิงมายังกรุงเทพมหานครยังไม่เรียบร้อย ไม่สามารถทราบจำนวนรถดับเพลิงที่จะต้องจัดซื้อ ที่แน่นอนใบเสนอราคาของบริษัท STEYRฯ ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2546 มีรายละเอียดรถดับเพลิง จำนวน 315 คันและเรือดัดเพลิง จำนวน 30 ลำ จึงเป็นเอกสารที่ทำขึ้นนี้ มาภายหลังจากที่ได้โอนภารกิจดับเพลิงมายังกรุงเทพมหานครเสร็จสิ้นแล้ว (วันที่ 18 สิงหาคม 2546) แต่เอกสารดังกล่าวได้ลงวันที่ย้อนหลังเพื่อนำมาอ้างอิงว่า เป็นข้อเสนอที่มาพร้อมกับเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย โดยเป็นข้อเสนอจากรัฐบาลออสเตรีย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นการจัดทำโดยบริษัท STEYRฯ

๔. วันที่ 22 กรกฎาคม 2546 เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทยได้เข้าพบกับนายประชา มาสินนธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อหารือรายละเอียดการเสนอขายรถดับเพลิง เรือดัดเพลิง และอุปกรณ์ ตามหนังสือลงวันที่ 4 มิถุนายน 2546

๕. วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ นายสมศักดิ์ คุณเงิน ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ทำหน้าที่เลขานุการของนายประชา มาสินนธ์) ได้มีบันทึกถึง นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ขณะนั้นสรุปการหารือข้อราชการกับนายประชา มาสินนธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทย เกี่ยวกับความร่วมมือด้านการป้องกันและบรรเทาอัคคีภัย

๖. วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๖ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้มีบันทึกตอบรับข้อเสนอของนายประชา มาสินนธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ว่า กรุงเทพมหานครยินดีรับการสนับสนุนการดำเนินการแบบรัฐต่อรัฐ และเรื่องการเจรจาถ่ายโอนภารกิจของหน่วยดับเพลิงระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับกรุงเทพมหานคร ก็ไม่มีปัญหาเพราะผู้บังคับการดับเพลิงและคณะ ก็จะโอนมารับราชการที่กรุงเทพมหานครด้วย ทั้งนี้ นายประชา มาสินนธ์ ได้ลงชื่อรับทราบในวันเดียวกัน

๗. วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๖ กรุงเทพมหานคร ได้จัดตั้ง สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(สปภ.) ขึ้น พร้อมกับได้จัดตั้ง สถานีดับเพลิง จำนวน ๗๘ สถานี โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2546

๘. ในเดือนมกราคม 2547 บริษัท STEYR ได้เชิญนายประชา มาลีนนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และคณะทำงานที่ปรึกษา เดินทางไปดูงานของบริษัท MAN ซึ่งเป็นบริษัทที่รับจ้างผลิตตัวรถดับเพลิงให้แก่บริษัท STEYR ที่สาธารณรัฐออสเตรีย ปรากฏว่า นายประชา มาลีนนท์และคณะได้ไปดูแต่การผลิตรถและอุปกรณ์ดับเพลิง ส่วนเรือดดับเพลิง นั้น บริษัท STEYR แจ้งว่า บริษัทไม่ได้ผลิตเรือดดับเพลิง แต่ถ้าต้องการก็จะว่าจ้างบริษัทอื่นมาผลิตแทน

๙. ต่อมา พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ในฐานะผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ทำหนังสือขออนุมัติโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2547 เสนอนายสมัคร สุนทรเวชผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยระบุรายละเอียดความเป็นมาของโครงการฯ และความจำเป็นในการจัดซื้อ รถและเรือดดับเพลิง พร้อมครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยซึ่งตรงกับใบเสนอราคาของบริษัท STEYR ซึ่งนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้อนุมัติโครงการฯ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2547 และได้ลงนามในบันทึกเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณา แต่ปรากฏว่า บันทึกที่นำเสนอตั้งกล่าวยังไม่มีความเหมาะสมทางวิชาการที่ดีพอ จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขโดย พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ได้จัดทำบันทึกลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2547 อีกฉบับเสนอผ่านการอนุมัติของนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นบันทึกที่จัดทำหลังวันที่ 10 พฤษภาคม 2547 แต่ลงวันที่ย้อนหลัง โดยอาศัยแบบจากร่างบันทึกข้อความของคณะทำงานที่ปรึกษานายประชา มาลีนนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีรายละเอียด คือ กำหนดเหตุผลความจำเป็นที่จะจัดซื้อโดยเปรียบเทียบผลการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การชำระเงินโดยขอผูกพันงบประมาณประจำปี การชำระเงินแบ่งเป็นเงินงบประมาณจากกรุงเทพมหานครกับเงินอุดหนุนของรัฐบาลในอัตราส่วน 30:70 โดยบันทึกดังกล่าวนี้ นายประชา มาลีนนท์ ได้ใช้เป็นแบบในการนำเสนอ นายโภคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งนายโภคิน พลกุล ได้ให้ปรับอัตราส่วนระหว่างเงินงบประมาณของกรุงเทพมหานครและเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็น 40:60

๑๐. วันที่ 10 พฤษภาคม 2547 นายประชา มาลีนนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือถึงนายโภคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เสนอขออนุมัติโครงการฯ ต่อมา นายโภคิน พลกุล และนายประชา มาลีนนท์ ได้ร่วมกันลงนามในหนังสือขออนุมัติโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2547 ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี โดยได้แนบเอกสารจากสถานทูตออสเตรียและคำแปล ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับซื้อบริษัท STEYR ผู้ขายรวมถึงรายการรถดับเพลิง เรือดดับเพลิง และอุปกรณ์ดับเพลิงที่จะขาย ความช่วยเหลือของรัฐบาล

สาธารณรัฐออสเตรียในรูปรัฐต่อรัฐ รวมทั้ง การจัดหาแหล่งเงินทุน และพันธะทางการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) ร้อยละ 100 ในวงเงิน 8,000 ล้านบาท โดยจะขอใช้งบประมาณของ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 40 ขออนุมัติเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ร้อยละ 60

๑๑. ต่อมาวันที่ 22 มิถุนายน 2547 คณะรัฐมนตรี ได้พิจารณาโครงการฯ ตามที่ กระทรวงมหาดไทยเสนอแล้ว มีมติอนุมัติในหลักการของโครงการ ฯ โดยมีความเห็นของ คณะรัฐมนตรีประกอบในประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑๑.๑ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้และที่ต้อง นำเข้าจากต่างประเทศภายใต้การดำเนินการโครงการนี้ ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรุงเทพมหานคร และกรมป่า ไม้ อ่างกั้นและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันสำรวจตรวจสอบ รายละเอียดต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องความจำเป็นและจำนวนที่จะต้องจัดหาให้ชัดเจนและถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ทั้ง ในส่วนที่ฝ่ายไทยมีอยู่แล้ว และส่วนที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศโดยให้นำเข้าเฉพาะส่วน ที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น

๑๑.๒ ให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการทำการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) กับรัฐบาลออสเตรีย สำหรับโครงการข้างต้น โดยประสานกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไปในเรื่องนี้มี หน่วยงานที่ได้เสนอความเห็นประกอบ การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี โดยเห็นสมควรชะลอโครงการไว้ก่อน เนื่องจากเป็นโครงการที่ใช้งบประมาณมาก ซึ่ง กว่าร้อยละ 80 เป็นการจัดหายานพาหนะ วัสดุและอุปกรณ์ แต่ยังมีขาดแผนที่ชัดเจนเป็นระบบ ทั้ง การบริหารจัดการความพร้อมด้านบุคลากรและแผนการใช้ประโยชน์ สำนักงานประมาณ เห็นว่า ใน หลักการควรสนับสนุนแต่มีข้อสังเกตว่า โครงการมีวงเงินสูงมาก แต่ยังมีขาดรายละเอียดเพียงพอในการ พิจารณาความเหมาะสมทั้ง ด้านคุณภาพและราคา และเพื่อลดการนำเข้าควรพิจารณาขนาดของ โครงการกับครุภัณฑ์ที่มีอยู่รวมทั้ง ประเทศไทยมีศักยภาพเพียงพอในการก่อสร้างอาคารประเภทต่าง ๆ จึงควรพิจารณาขีดความสามารถที่ประเทศไทยสามารถดำเนินการได้เองด้วยนอกจากนี้ ยังปรากฏ ว่า กระทรวงการคลัง ได้มีความเห็นเป็นหนังสือลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2547 ภายหลังจากคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547 สรุปว่า การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์วัสดุ-อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ เห็น ควรให้ตั้งรายการค่าใช้จ่ายไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อขอความเห็นชอบ จากรัฐสภา ซึ่งจะมีความเหมาะสมกว่าการขอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรียและมีข้อสังเกต ว่า การศึกษาความต้องการของกรุงเทพมหานครในด้านการดับเพลิงโดยเปรียบเทียบกับนครโตเกียว คงจะไม่เหมาะสมเนื่องจากสภาพภูมิประเทศแตกต่างกัน

๑๒. วันที่ 1 กรกฎาคม 2547 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมติ คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ทราบวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 นายสมคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม โดยมีนายประชา มาสินนถ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็น ประธาน โดยที่ประชุมได้พิจารณาและรับทราบมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547

๑๓. วันที่ 14 กรกฎาคม 2547 นายสมคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้เสนอรายงานต่อ นายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยอ้างถึงผลการประชุมเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑๓.๑ การจัดตั้ง สถาบันหรือศูนย์ฝึกอบรมการดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย หรือโรงเรียนการดับเพลิงที่ประชุมเห็นชอบให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานดำเนินการ

๑๓.๒ การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะต่าง ๆ ที่ประชุมมีมติให้ตั้ง คณะทำงานร่วมกันตรวจสอบ และสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ยืนยันขอให้ตัดรายการศูนย์ฝึกอบรมดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย และครุภัณฑ์ที่เป็นส่วนประกอบกับอาคาร ศูนย์ฝึกอบรมฯ รวม 3 รายการ ออกคงเหลือรายการที่จะต้องจัดหา รวม 15 รายการ ในวงเงิน 6,687,489,000 บาท

๑๓.๒.๑ กรณีสัดส่วนและจำนวนเงินอุดหนุนต่อกรุงเทพมหานคร ที่ประชุมคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ประชุมเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2547 มีมติรับหลักการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ร้อยละ 60 และกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 40 ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ

๑๓.๒.๒ การดำเนินการเกี่ยวกับการทำการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) กับรัฐบาลออสเตรเลีย กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการ

๑๔. วันที่ 14 กรกฎาคม 2547 นายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้รับทราบและลงนามในบันทึกเสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบต่อไป และในวันเดียวกัน นายโกคิน พลกุลได้เสนอรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการขอเพิ่มยานพาหนะดับเพลิงจำนวน 315 คัน เรือดับเพลิง จำนวน 30 ลำ และครุภัณฑ์ที่จะต้องจัดหาตามที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการไว้แล้ว เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547 เป็นเงินงบประมาณทั้งสิ้น 133,749,780 ล้านบาท เป็นเงินไทย ประมาณ 6,687,489,000 บาท

๑๕. วันที่ 20 กรกฎาคม 2547 คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยแจ้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทราบ

๑๖. วันที่ 23 กรกฎาคม 2547 นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการฯ โดยมี พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ และแต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณาคุณลักษณะเฉพาะ มีหน้าที่ตรวจสอบคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ยานพาหนะ และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย

๑๗. วันที่ 29 กรกฎาคม 2547 ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ได้ยื่นร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING (A.O.U)) ในเรื่องการจัดหา รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้แก่ พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดย พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ได้นำเอกสาร (A.O.U) เสนอคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เพื่อร่วมกันพิจารณาข้อตกลง เงื่อนไขและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยที่ประชุมมีผู้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปิด L/C ในเอกสารฉบับภาษาไทยข้อที่ 4 ว่า การเปิด L/C จะต้องดำเนินการภายใน 30 วันหลังจากการลงนามในข้อตกลงและมีผลใช้บังคับแล้ว ซึ่งน่าจะไม่ต้อง และที่ประชุมได้พิจารณาฉบับภาษาอังกฤษ เห็นว่า ระบุไว้ชัดเจนกว่าภาษาไทย โดยฉบับภาษาอังกฤษมีข้อความว่า “ภายใน 30 วัน หลังจากลงนามในข้อตกลงซื้อ ขยาย และภาคผนวกของข้อตกลงซื้อ ขยาย” อีกทั้ง มีข้อสังเกตว่า ข้อตกลงของความเข้าใจฉบับนี้ไม่มีการกล่าวอ้างถึงการทำการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) แต่ในที่สุดที่ประชุมได้มีความเห็นรับทราบข้อตกลงดังกล่าว ส่วนความถูกต้องในด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในข้อตกลงดังกล่าว

๑๘. พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ได้จัดทำบันทึกวันที่ 29 กรกฎาคม 2547 เสนอ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยตรง ไม่ผ่าน ปลัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาแต่อย่างใด และในวันเดียวกัน นายสมัคร สุนทรเวช ได้ลงนามรับทราบบันทึกดังกล่าว และได้ลงนามในบันทึกข้อความลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2547 เสนอ นายโกศล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรณีการพิจารณาข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหา รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยระบุว่า เอกสารดังกล่าวชัดเจนแล้ว ไม่มีสิ่งใดขัดข้อง ไม่มีสิ่งใดที่จะท้วงติงจึงมีความเห็นขอรับทราบข้อเสนอของทูตพาณิชย์ และเพื่อเสนอให้นายโกศล พลกุล พิจารณาลงนามร่วมกับเอกอัครราชทูตออสเตรเลีย ทั้ง ที่ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ทราบข้อสังเกตต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว แต่มิได้มีการระบุข้อสังเกตในเรื่องข้อความภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ตรงกัน และไม่มีข้อสังเกตเรื่องข้อตกลงของความเข้าใจที่ไม่ได้กล่าวถึง

การทำการค้าต่างตอบแทนและอีกประการหนึ่งไม่ได้แจ้งให้ทราบถึงข้อสังเกตเรื่องความถูกต้องในด้านกฎหมายที่ควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบก่อนเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามสำหรับรายละเอียดในร่าง A.O.U. ที่เสนอนี้” ถูกจัดทำโดยบริษัท STEYRฯ มีข้อความระบุผูกพันให้รัฐบาลไทยต้องเปิด L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้เป็นจำนวนเงิน 133,749,780 ยูโร ทั้ง ที่ยังไม่มี การดำเนินการตามขั้นตอนจัดซื้อจัดจ้างของกรุงเทพมหานคร ถือเป็นการกำหนดราคาสินค้าไว้ล่วงหน้า

๑๙. ต่อมาในวันที่ 30 กรกฎาคม 2547 ได้มีการลงนามร่วมกันในข้อตกลงของความเข้าใจ(A.O.U) ระหว่างนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กับเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย วันที่ 4 สิงหาคม 2547 นายสมิคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้เสนอบันทึกต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รายงานผลการทำความตกลงกับต่างประเทศ โดยระบุถึงการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจที่ได้ลงนามไปแล้วเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2547 อ้างว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547 และจำเป็นต้องรีบดำเนินการ หากเกิดความล่าช้าอาจก่อให้เกิดความเสียหายเห็นควรลงนามในหนังสือนำเรียนเลขธิการคณะรัฐมนตรี รายงานผลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรีทราบ และในวันที่ 16 สิงหาคม 2547 นายประชา มาสินนธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือถึงเลขธิการคณะรัฐมนตรีรายงานเรื่องผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงนามใน A.O.U. โดยอ้างถึงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการทำความตกลงกับต่างประเทศเพื่อพิจารณานำเรื่องรายงานคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบ ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรี ได้รับทราบ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2547

๒๐.วันที่ 4 สิงหาคม 2547 พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้เสนอบันทึกถึงปลัดกรุงเทพมหานคร(คุณหญิง ณฐนนท ทวีสิน) ขอยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. 2535 ในการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้แก่กรุงเทพมหานครโดยคุณหญิงณฐนนท ทวีสิน ปลัดกรุงเทพมหานคร ได้นำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน โดยที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติว่าสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถดำเนินการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์ฯ ตามมติคณะรัฐมนตรีได้ โดยวิธีพิเศษ ตามข้อ 20 (3) แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. 2538และอนุมัติยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. 2538 เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม “ข้อตกลงของความเข้าใจ” ในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ

ออสเตรีย ข้อ 1 – 5 และได้เสนอให้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดูรับรองรายงานการประชุมในคราวเดียวกัน อ้างว่าหน่วยงานต้องรีบไปดำเนินการ

๒๑. ในวันเดียวกันนั้น (วันที่ 4 สิงหาคม 2547) บริษัท STEYRฯ ได้ให้บริษัทในประเทศไทยที่เป็นเครือของบริษัทเอกชนใหญ่แห่งหนึ่ง ดำเนินการตามข้อตกลงว่าด้วยการซื้อ ต่างตอบแทนกับกรรมการค้าต่างประเทศแทน โดยมีที่ปรึกษาของบริษัทเอกชนอีกแห่งหนึ่งเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินการให้กับบริษัท STEYRฯ ในการนี้ ที่ปรึกษาของบริษัทเอกชนดังกล่าวได้รับค่านายหน้าจากบริษัทเอกชนที่เป็นผู้ดำเนินการการค้าต่างตอบแทน ร้อยละ 18.18 ของวงเงินค่าบริการที่บริษัท STEYRฯ จ่ายให้กับบริษัทเอกชนที่เป็นผู้ดำเนินการการค้าต่างตอบแทน คิดเป็นเงินประมาณ 27 ล้านบาท

๒๒. วันที่ 11 สิงหาคม 2547 นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ให้ความเห็นชอบในร่างคุณลักษณะเฉพาะของรายการรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์ดับเพลิง จำนวน ๑๕ รายการ ที่คณะกรรมการพิจารณาคุณลักษณะเฉพาะได้จัดทำเสนอ และอนุมัติให้ใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2547 ทั้งที่ การจัดทำคุณลักษณะเฉพาะดังกล่าวควรแล้วเสร็จก่อนการลงนามใน A.O.U. เพราะจะได้นำไปใช้ประกอบการจัดทำ A.O.U. อีกทั้ง ไม่ปรากฏว่า เอกสารชุดนี้ได้มีการจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการใด และนำไปใช้ที่ใดบ้าง เนื่องจากบริษัทผู้ขายได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วตาม A.O.U. จึงไม่มีการประกวดราคาและไม่มีการสืบราคา

๒๓. วันที่ 16 สิงหาคม 2547 นายประชา มาลีนนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขออนุมัติคณะรัฐมนตรี เพื่อก่อนนี้ผู้กักขังข้ามปีงบประมาณในโครงการจัดซื้อ รถดับเพลิงฯ

๒๔. วันที่ 20 สิงหาคม 2547 พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้มีบันทึกเสนอขอความเห็นชอบและขออนุมัติต่อ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผ่าน ปลัดกรุงเทพมหานคร ขอจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ จำนวน 15 รายการ ภายในวงเงิน 133,749,780 ล้านยูโร เป็นเงินไทย ประมาณ 6,687,489,000 บาท โดยวิธีพิเศษ รวมทั้ง ขออนุมัติเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ ในนามของผู้ขายผ่านธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) ให้แก่ธนาคาร RAIFFEISEN ZENTRALBANK, VIENNA สาธารณรัฐออสเตรีย ในวงเงิน 133,749,780 ล้านยูโร เป็นเงินไทย ประมาณ 6,687,489,000 บาท ซึ่งบันทึกฉบับนี้ คุณหญิงฉวีวรรณ ทวีสิน ปลัดกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามผ่านเรื่อง และ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ให้ความเห็นชอบและอนุมัติตามเสนอในวันที่ 20 สิงหาคม 2547

๒๕. ในวันเดียวกัน (วันที่ 20 สิงหาคม 2547) พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ขอความอนุเคราะห์แจ้งไปยังบริษัท STEYR๗ เพื่อให้ยื่นเสนอราคา และบริษัท STEYR๗ ได้ยื่นเสนอราคาต่อคณะกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษ ในวันเดียวกันนั้น

๒๖. ในช่วงเวลาเดียวกัน คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2547 โดยมีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการก่อนนี้ผู้กักขังข้ามปีงบประมาณโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานคร ภายในวงเงิน 6,687,489,000 บาท และอนุมัติวงเงินโครงการเพิ่มเติมเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด L/C อีกจำนวน 20,000,000 บาท หรือตามจำนวนที่จ่ายจริง ทั้งนี้ ให้กระทรวงพาณิชย์เร่งรัดดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 โดยให้เน้นไปด้มสุดเป็นสินค้าที่จะดำเนินการเป็นลำดับแรก

๒๗. วันที่ 25 สิงหาคม 2547 พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษ พร้อมกรรมการ ได้ลงนามบันทึกรายงานผลการจัดซื้อ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยวิธีพิเศษ ถึงปลัดกรุงเทพมหานครโดยเห็นควรจัดซื้อ ครุภัณฑ์ จำนวน 15 รายการ จากบริษัท STEYR๗ และในวันเดียวกัน คุณหญิงณฐนนทวิสิณ ปลัดกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามผ่านเรื่อง และนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อขออนุมัติให้ทำข้อตกลงซื้อ ขายกับบริษัท STEYR๗ แต่นายสมักร สุนทรเวช ยังไม่ได้ลงนาม เนื่องจากรายละเอียดในหนังสือยังไม่สมบูรณ์พอที่จะอนุมัติจัดซื้อ ได้ คือ ไม่มีการระบุเรื่องการทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนและยังไม่มีข้อยุติว่าต้องให้สำนักงานอัยการสูงสุด พิจารณาร่างข้อตกลงซื้อ ขายก่อนหรือไม่จึงได้มีการทำหนังสือลงเลขที่/วันที่เดียวกันขึ้น อีกหนึ่งฉบับ โดยฉบับหลัง มีเนื้อ ความว่า “กระทรวงพาณิชย์ได้ลงนามการค้าต่างตอบแทนแล้ว และร่างข้อตกลงซื้อ ขายนี้ไม่ต้องส่งให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา” โดยนายสมักร สุนทรเวช ได้ลงนามในบันทึกฉบับหลังนี้ ” ทั้ง ที่ในขณะนั้น กระทรวงพาณิชย์ยังมีได้ลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทน และเรื่องสัญญาต้องส่งให้อัยการสูงสุดพิจารณาหรือไม่ยังไม่พิจารณาเป็นที่ยุติ

๒๘. วันที่ 25 สิงหาคม 2547 นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รายงานการแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษ ขึ้นพิจารณาข้อเสนอ เงื่อนไขราคา และขอต่อรองราคา เพื่อนำเสนอ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาอนุมัติจัดซื้อ ครุภัณฑ์ยานพาหนะรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจำนวน 15 รายการ จากบริษัท STEYR๗ ตามที่สถานทูตออสเตรีย เสนอไว้ในวงเงิน 133,749,780 ล้านยูโรเป็นเงินไทย ประมาณ 6,687,489,000 บาท ซึ่งเป็นราคาตามข้อตกลง

ของความเข้าใจ A.O.U. ไม่รวมค่าอากรทางศุลกากรหรือภาษีอื่นที่รัฐบาลไทยจะพึงเรียกเก็บ ซึ่งผู้ซื้อจะเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ นายโกคิน พลกุล ได้ลงนามอนุมัติในวันที่ 27 สิงหาคม 2547 นอกจากนี้ ในวันที่ 25 สิงหาคม 2547 นายสมคร สุนทรเวช ได้มีหนังสือแจ้งอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ให้ดำเนินการทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนกับบริษัท STEYR๗ โดยเร็ว

๒๙. ในการดำเนินการทางการค้าต่างตอบแทนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547 ปรากฏว่า บริษัทในเครือของบริษัทเอกชนใหญ่ที่ได้รับจ้างจากบริษัท STEYR๗ ให้เป็นผู้ดำเนินการตามข้อตกลงว่าด้วยการค้าต่างตอบแทน นั้น เป็นเครื่องญาติของนายวัฒนา เมืองสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ขณะนั้น ซึ่งนายวัฒนา เมืองสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้ร่วมกับบริษัท STEYR๗ หลีกเลี่ยงไม่ทำการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลออสเตรเลียตามที่ได้อธิบายเงื่อนไขการรับประกันระยะการค้าต่างตอบแทนร้อยละ 100 ไว้ต่อคณะรัฐมนตรี โดยได้ทำการยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างตอบแทน พ.ศ. 2543 และได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการ การค้าต่างตอบแทน พ.ศ. 2547 โอนอำนาจในการกำหนดรายการสินค้าในบัญชีรายการสินค้าการค้าต่างตอบแทน ไปยังอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และได้ร่วมกันผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์ เสนอคณะรัฐมนตรีให้มิมติ เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2547 เน้นสินค้าไก่ต้มสุก เป็นสินค้าที่จะดำเนินการเป็นลำดับแรก ซึ่งภายหลังจาก นายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ ได้ให้ความเห็นชอบให้เพิ่มรายการสินค้าไก่แปรรูปแช่แข็ง (ไก่ต้มสุก) ลงในบัญชีรายการสินค้าต่างตอบแทน เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2547 โดยอาศัยประกาศกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าว และต่อมานายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ ก็ได้ลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทนกับบริษัท STEYR๗ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2547 โดยมีสาระสำคัญว่า คู่สัญญาตกลงจะซื้อ สินค้าไทยมูลค่าสินค้าทั้งสิ้น 133,749,780 ยูโร และสินค้าจะถูกส่งออกไปยังประเทศใดก็ได้ ยกเว้นประเทศต้องห้าม

โดยกำหนดเริ่มซื้อ สินค้าไทยนับแต่วันที่สัญญาจะมีผลใช้บังคับ และจะซื้อ ขายให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2552 ซึ่งการทำสัญญาดังกล่าวเป็นเหตุให้บริษัทเอกชนผู้ดำเนินการฯ ที่เป็นเครื่องญาติของนายวัฒนา เมืองสุข ได้อาศัยยอดสินค้าไก่ต้มสุกที่ส่งออกไปญี่ปุ่นก่อนแล้วมาตัดยอดเป็นมูลค่าถึงกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าการค้าต่างตอบแทน และทำให้บริษัทเอกชนดังกล่าว ใช้ระยะเวลาในการทำการค้าต่างตอบแทนเพียงแค่ 1 ปีเศษ ก็ดำเนินการได้เสร็จสิ้น โดยประเทศไทยไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ เนื่องจากเป็นคำสั่งซื้อ จากลูกค้าเดิม และเป็นยอดที่ส่งออกไปตามปกติอยู่แล้ว นอกจากนี้ ประเทศญี่ปุ่นก็เป็นประเทศที่ซื้อไก่ต้มสุกจากไทยอยู่แล้วทุกปี และไม่มีการส่งไก่ต้มสุกไปยังประเทศออสเตรเลีย ทำให้ประเทศไทยขาดดุลการค้าประเทศออสเตรเลีย ถึง 133,749,780 ยูโร ทั้งนี้ นายวัฒนา เมืองสุข ได้ให้ความเห็นชอบในการกระทำดังกล่าว และทำหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 แสดงว่าการกระทำถูกต้องครบถ้วนตามขั้น ตอน แล้ว อันเป็นเหตุหนึ่งให้มีการเปิด L/C ให้แก่บริษัท STEYR๗ในวันที่ 10 มกราคม 2548

๓๐. วันที่ 27 สิงหาคม 2547 พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้มีบันทึกเสนอ คุณหญิงฉันทนท ทวีสิน ปลัดกรุงเทพมหานคร แจ้งว่า บริษัท STEYR๗ ได้ส่งสำเนา “ข้อตกลงของความเข้าใจ” ในเรื่องการจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายขนส่ง สิ่งอุปกรณ์สายช่างของออสเตรเลียให้แก่กองอำนาจการ (กรป.กลาง) ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งข้อตกลงได้มีการตรวจร่างสัญญาจากอัยการสูงสุดเรียบร้อยแล้ว และมีลักษณะเหมือนการจัดซื้อ ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเห็นควรลงนามในหนังสือถึงอัยการสูงสุด เพื่อขออนุมัติร่างข้อตกลงซื้อ ขายเป็นอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด และเสนอนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ใช้ข้อตกลงของความเข้าใจเรื่องการจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายขนส่ง สิ่งอุปกรณ์สายช่างของออสเตรเลียให้แก่กองอำนาจการ (กรป.กลาง) เป็นแบบสัญญาข้อตกลงซื้อ ขายเป็นพาหนะและอุปกรณ์ดับเพลิงระหว่างกรุงเทพมหานครกับบริษัท STEYR๗ ซึ่งนายสมักร สุนทรเวช ได้อนุมัติในวันเดียวกันและในวันเดียวกันนี้ คุณหญิงฉันทนท ทวีสิน ปลัดกรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือถึงอัยการสูงสุดขออนุมัติร่างข้อตกลงซื้อ ขายเป็นอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด

๓๑. ในวันที่ 27 สิงหาคม 2547 นายโภคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยได้ลงนามอนุมัติการดำเนินการตามโครงการ และในวันเดียวกันได้มีการร่วมลงนามใน “ข้อตกลงซื้อ ขายเป็นอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด” ระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย และบริษัท STEYR๗ ผู้ลงนาม คือ นายสมักร สุนทรเวชผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้แทนบริษัท STEYR๗

๓๒. ต่อมาวันที่ 29 สิงหาคม 2547 ได้มีการเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดย นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ได้รับเลือกตั้ง เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่นายสมักร สุนทรเวช ยังไม่ได้มอบหมายงานในหน้าที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครให้แก่ นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ปรากฏว่า พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้มีหนังสือถึงนายสมักร สุนทรเวช ขออนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการเปิด L/C จำนวน 20,000,000 ล้านบาทซึ่งต่อมาวันที่ 31 สิงหาคม 2547 กรุงเทพมหานคร โดยนายสมักร สุนทรเวช ได้ทำหนังสือถึงกรรมการผู้จัดการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อขอเปิด L/C (ครั้งที่ 1) ในวงเงิน 133,749,780 ยูโร ให้กับบริษัท STEYR๗ ซึ่งกรุงเทพมหานครจะเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียมเป็นเงิน

20,000,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายและมอบอำนาจให้ พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ เป็นผู้ดำเนินการขอเปิด L/C

๓๓. วันที่ 6 กันยายน 2547 นายสมักร สุนทรเวช ได้มอบหมายงานในหน้าที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้แก่นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ซึ่งต่อมานายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ได้เดินทางไปรับฟังการบรรยายสรุปจาก พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้อมกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และสั่งการให้พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ตรวจสอบราคาอันดับเพลิงที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเคยจัดซื้อ เพื่อเปรียบเทียบราคา และได้มีการหารือรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดซื้อ อันดับเพลิงฯ ตามโครงการกับผู้เกี่ยวข้อง

๓๔. เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2547 ธนาकर กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แจ้งว่า ธนาकरฯ ได้อนุมัติวงเงิน L/C (เฉพาะคราว) 133,749,780 ยูโร ขอให้กรุงเทพมหานครยืนยันการจ่ายดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายที่ธนาकरฯ จ่ายไปก่อนในวันเดียวกัน นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ได้สั่งให้ปลัดกรุงเทพมหานคร สั่งการให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขอขยายการเปิด L/C ออกไปอีก 1 เดือน เพื่อให้รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่รับผิดชอบได้พิจารณา ก่อน ซึ่งพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ได้มีหนังสือถึงปลัดกรุงเทพมหานครแจ้งว่าไม่อาจปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้ขยายเวลาการเปิด L/C ออกไปอีก 1 เดือน เนื่องจากสัญญาที่ทำกับบริษัท STEYRฯ ผู้ซื้อ ต้องเปิด L/C ให้แก่ผู้ขายภายใน 30 วัน ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ 26 กันยายน 2547 และในวันเดียวกัน พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ได้มีหนังสือแจ้งให้ธนาकरกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) เร่งดำเนินการออก L/C โดยด่วน

๓๕. ต่อมาเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2547 ซึ่งล่วงพ้นกำหนดเวลา 30 วัน นับแต่ลงนามในข้อตกลงซื้อ ขายแล้ว นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ได้มีหนังสือแจ้งธนาकरกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ให้ระงับการเปิด L/C เนื่องจากมีความจำเป็นบางอย่างเกี่ยวกับข้อตกลงซื้อ ขายและขอยกเลิกการมอบอำนาจให้พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ดำเนินการเปิด L/C

๓๖. วันที่ 28 กันยายน 2547 นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือถึงอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ ขอทราบว่า บริษัท STEYRฯ ได้ทำสัญญาต่างตอบแทนแล้วหรือไม่

๓๗. วันที่ 30 กันยายน 2547 กรมการค้าต่างประเทศ ได้มีหนังสือถึงกรุงเทพมหานครแจ้งว่า บริษัท STEYRฯ ได้ลงนามในสัญญาการซื้อ ตอบแทนเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2547 กับกรมการค้าต่างประเทศ แล้ว และได้ขอความร่วมมือกรุงเทพมหานครแจ้งผลการลงนามสัญญาหลักให้กรมการค้าต่างประเทศทราบด้วย ทั้ง ที่ ปรากฏว่า กรุงเทพมหานคร โดยนายสมักร

สุนทรเวช ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงซื้อขายกับบริษัท STEYRฯ ไปก่อนแล้ว เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2547 ซึ่งตามประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการค้าตอบแทน พ.ศ. 2547 ข้อ 6 กำหนดให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการลงนามในสัญญาการซื้อ หรือการจ้างบริการ ได้ต่อเมื่อได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากกรมการค้าต่างประเทศ ว่าผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ได้รับการคัดเลือกได้ทำสัญญาการค้าตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศแล้ว ดังนั้น การที่นายสมัคร สุนทรเวช ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงซื้อขายกับบริษัท STEYRฯ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2547 จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าว

๓๘. ในวันที่ 30 กันยายน 2547 นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอให้พิจารณาทบทวนการจัดซื้อ รถดับเพลิงและเรือดับเพลิง พร้อมอุปกรณ์ โดยให้เหตุผลว่า การทำสัญญาการค้าตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และตามข้อกำหนดของ A.O.U. ไม่เปิดช่องให้กรุงเทพมหานครสามารถทบทวนเปรียบเทียบในเรื่องของราคาของสินค้ารถดับเพลิงและอุปกรณ์ตามสัญญาจัดซื้อ ที่ลงนามแล้วกับราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากแหล่งผลิตอื่น ๆ ได้ แต่กระทรวงมหาดไทย ได้มีบันทึกแจ้งนายอภิรักษ์โกษะโยธิน ว่า นายประชา มาสินนธ์ ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากโครงการดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีมาเป็นลำดับ และได้มีการลงนามใน A.O.U. และสัญญาจัดซื้อ แล้ว รวมทั้ง บริษัทได้ลงนามในสัญญาการซื้อต่างตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศแล้ว จึงเห็นควรเร่งรัดดำเนินการเปิด L/C เพื่อให้เป็นไปตาม A.O.U.

๓๙. เมื่อนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้รับหนังสือแจ้งจากกระทรวงมหาดไทยแล้ว ในวันเดียวกัน นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ได้มีหนังสือถึงกรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ขอให้พิจารณาอนุมัติวงเงิน L/C (ขอเปิดครั้งที่ 2) ตามสัญญาซื้อขายแก่กรุงเทพมหานคร โดยมอบหมายให้นายนิยม กรรณสูต ผู้อำนวยการสำนักปี องกันและบรรเทาสาธารณภัยคนใหม่ (พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ เกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2547) เป็นผู้ดำเนินการขอเปิด L/C

๔๐. ต่อมาวันที่ 4 ตุลาคม 2547 นายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ได้มีหนังสือถึงนายอภิรักษ์โกษะโยธิน ขอให้ระงับการเปิด L/C เพื่อให้มีการเปรียบเทียบราคาสินค้าจากประเทศสเปน และในวันเดียวกันได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย

๔๑. เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2547 นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอให้มีการทบทวนเนื่องจากสัญญาซื้อ ต่างตอบแทนได้ลงนามหลังจากสัญญาจัดซื้อ ซึ่งไม่เป็นไปตามขั้น ตอนตามประกาศของ

กระทรวงพาณิชย์ ประกอบกับมีผู้ยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเห็นควรให้มีการพิจารณา ทบทวนตรวจสอบความถูกต้องของการจัดซื้อ ก่อน และในวันเดียวกัน นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ได้มี หนังสือถึงบริษัท STEYR๓ แจ้งว่า เนื่องจากยังมีปัญหาบางประการในกระบวนการจัดซื้อ ตาม โครงการ จึงจำเป็นต้องพิจารณาตรวจสอบข้อตกลงซื้อ ขายก่อน ทำให้ไม่อาจดำเนินการเปิด L/C ได้ นอกจากนี้ได้มีหนังสือแจ้งให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) ระวังการพิจารณาอนุมัติวงเงิน L/C เฉพาะคราวไปพลางก่อน

๔๒.วันที่ 5 พฤศจิกายน 2547 นายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ว่า กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือสอบถามไปยังกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับการดำเนินการค้าต่างตอบแทนกรณีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน พ.ศ. 2547 ข้อ 6 ซึ่งตามเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้มีการบิดพลิ้ว เกี่ยวกับสัญญาต่างตอบแทน กรณีนี้จึงไม่นำความข้อ 6 ของประกาศกระทรวงพาณิชย์ฯ มาใช้บังคับ ส่วนกรณีมีผู้ยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกี่ยวกับการดำเนินการไม่ถูกต้องหลายประการนั้น เป็นกรณีที่ต้องให้ป.ป.ช. ดำเนินการไป ส่วนคู่สัญญาก็ควรปฏิบัติตามสัญญาต่อไป และเพื่อไม่ให้กระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ กทม. จึงควรดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขใน A.O.U.

๔๓. เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2548 นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือถึงกรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ขอเปิด L/C โดยมอบหมายให้นายนิยม กรรณสูต ผู้อำนวยการสำนักปี องค์กรและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้รับมอบอำนาจดำเนินการซึ่งในวันเดียวกันนั้น นายนิยม กรรณสูต ได้เป็นผู้ไปติดต่อธนาคารฯ และดำเนินการเปิด L/C อันเกิดผลสมบูรณ์ระหว่างธนาคารกรุงไทยฯ กับธนาคารของผู้ขายในต่างประเทศ

๔๔. ต่อมากรุงเทพมหานคร ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และตรวจรับรองต้นแบบในการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ในการตรวจรับพัสดุ และตรวจรับรองของคณะกรรมการฯ นั้น พบว่า รถดับเพลิงเป็นรถที่ผลิตในประเทศไทย ยี่ห้อMITSUBISHI รุ่น L200 ส่วนเรือดดับเพลิง ปรากฏว่า บริษัท STEYR๓ได้แจ้งให้คณะกรรมการฯ ไปตรวจรับเรือดต้นแบบที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เนื่องจากตามเงื่อนไขที่กำหนดระบุว่า สามารถผลิตในประเทศยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย หรือไทยได้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า นายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายประชา มาลินนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย นายวัฒนา เมืองสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ตันชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และบริษัท STEYR – DAIMLER - PUCHSpezialfahrzeuge AG&CO KG มี

พฤติการณ์มิชอบเกี่ยวกับการจัดซื้อ รถดับเพลิงและเรือดับเพลิงให้กับกรุงเทพมหานครตามโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าว โดยใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีอื่นใด ตั้ง แต่ชั้น ตอนการริเริ่มโครงการ การเสนอโครงการและการอนุมัติโครงการ โดยเฉพาะการทำข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรสาธารณรัฐออสเตรเลีย ที่มีชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

๔๔.1. ร่าง A.O.U. ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องด้านกฎหมายจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย สำนักงานอัยการสูงสุด และกระทรวงการต่างประเทศ

๔๔.2. ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2535 เรื่อง หลักเกณฑ์การส่งร่างสัญญาให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา เนื่องจากไม่ได้ส่งร่าง A.O.U. ให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา

๔๔.3. ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2535, วันที่ 1 ตุลาคม 2545, วันที่ 7 มกราคม 2546 และวันที่ 30 ธันวาคม 2546 เรื่อง การติดต่อทำความตกลงกับต่างประเทศการทำอนุสัญญา และสนธิสัญญาต่าง ๆ โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2535 กำหนดว่าการทำความตกลงกับต่างประเทศ การทำอนุสัญญาและสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคี ควรถือเป็นหลักปฏิบัติว่าในการติดต่อทำความตกลงอนุสัญญา และสนธิสัญญา มอบให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการ และก่อนนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ให้กระทรวง ทบวง กรม นั้น ส่งเรื่องให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีทุกครั้ง และมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2545, วันที่ 7 มกราคม 2546 และวันที่ 30 ธันวาคม 2546 ที่กำหนดว่า ในกรณีที่กระทรวง ทบวง กรม จะจัดทำความตกลงกับต่างประเทศให้หน่วยงานดังกล่าว ขอความเห็นชอบจากมติคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการลงนามความตกลงทุก ๆ ครั้ง โดยระบุบุคคลที่จะเป็นผู้ลงนามฝ่ายไทย หากผู้ลงนามความตกลง มิใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ บุคคลผู้ลงนามต้องได้รับมอบอำนาจโดยหนังสือมอบอำนาจ(Full Power) ซึ่งออกให้โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ เป็นไปตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ข้อ 7 ซึ่งเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศด้วย และให้ส่งต้นฉบับความตกลงระหว่างประเทศทั้ง ที่ทำระหว่างรัฐต่อรัฐ รัฐบาลกับรัฐบาลหรือกับองค์การระหว่างประเทศมาเก็บรักษาไว้ที่กระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย)

๔๔.4. ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547 ที่กำหนดว่า ส่วนที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็น และที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้นและต้องดำเนินการเรื่องการค้าต่างตอบแทน แต่ปรากฏว่า A.O.U. ไม่ระบุเรื่องการค้าต่างตอบแทนและไม่ระบุเรื่องความช่วยเหลือใด ๆ จากรัฐบาลออสเตรเลีย สินค้ารายนี้ คือ ยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ปรากฏว่า เรือดับเพลิง ซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะตามผนวก 2.10 และโครงประธานรถดับเพลิงชนิด 4 x 4 มิติซูบิชิ L 200 ตามผนวก 2.1 ที่แนบ เป็นสินค้าที่ผลิตใน

๔๔.5. ขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. 2538 โดยมีการกำหนดตัวผู้ขาย และสินค้าไว้วงหน้าโดยไม่มีการจัดประเภทราคาทั้งนี้ผู้ลงนามทั้งสองฝ่ายใน A.O.U. ต่างมุ่งหมายที่จะให้สาระสำคัญใน A.O.U. มีผลผูกพันต่อผู้ทำสัญญาซื้อ รถและเรือดับเพลิง โดยเฉพาะฝ่ายไทยให้เป็นไปตามที่กำหนดรายละเอียดทั้งหมดไว้แล้วใน A.O.U. พฤติการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าเป็นการอาศัยข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐเพื่อกำหนดความผูกพันในเรื่องการขายสินค้า คุณลักษณะของสินค้า ผู้ขายสินค้า และเงื่อนไขอื่นซึ่งเป็นการผิดวิสัยของการทำข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ และเป็นการผิดกระบวนการในการทำข้อตกลงระหว่าง รัฐต่อรัฐ และมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. 2538 ซึ่งข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าว ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเชื่อว่าเกิดผลผูกพันรัฐบาลและเกิดสิทธิหน้าที่ต่าง ๆ โดยต้องทำข้อตกลงซื้อ ขายต่อไปและผูกพันให้รัฐบาลมีภาระหนี้ที่ต้องชำระถึง 6,687 ล้านบาทเศษ A.O.U. ดังกล่าวเมื่อมีการลงนามแล้วได้มีการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ มิใช่เพื่ออนุมัติ ซึ่งพยานบุคคล ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่เคยรับผิดชอบดูแลการประชุมคณะรัฐมนตรียืนยันว่า “การเข้าทำการตกลงความเข้าใจ (A.O.U.) ของราชอาณาจักรไทยกับต่างประเทศมีกระบวนการและขั้น ตอน คณะรัฐมนตรีเคยมีมติเกี่ยวกับเรื่องนี้อาไว้ ส่วนหลักการพิจารณาว่าจะเป็นการทำสนธิสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศหรือไม่นั้น มีหลักต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีและหากมีการยกเว้นมติดังกล่าวต้องมีมติยกเว้นที่ชัดเจน ดังนั้น การนำเรื่องการทำสนธิสัญญาเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบ ซึ่งไม่ใช่การนำเสนอเพื่อพิจารณายกเว้นมติคณะรัฐมนตรีเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ จึงไม่เป็นการยกเว้นมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องการเข้าทำสนธิสัญญาแต่ประการใด นอกจากนั้นการที่คณะรัฐมนตรีไม่ทักท้วงในเรื่องดังกล่าวไม่ถือว่าคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบหรือให้สัตยาบันในการเข้าทำสนธิสัญญาแต่อย่างใด ซึ่งโดยหลักแล้วคณะรัฐมนตรีน่าจะสามารถให้สัตยาบันในการเข้าทำสนธิสัญญาซึ่งได้ลงนามโดยไม่มีหนังสือมอบอำนาจได้ โดยต้องมีการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการยกเว้นการปฏิบัติตามมติดังกล่าวอย่างชัดเจน” นอกจากนี้กระทรวงการต่างประเทศ มีความเห็นแย้งมายังคณะอนุกรรมการไต่สวน ดังนี้

๔๔.๕.1. A.O.U. มีองค์ประกอบครบตามนิยามในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่า
ด้วยกฎหมาย

สนธิสัญญา ค.ศ. 1969 จึงเป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๔๔.๕.2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไม่ได้ออกหนังสือมอบ
อำนาจเต็ม

(Full Powers) ให้แก่นายโกคิน พลกุล

๔๔.๕.๓. กระทรวงการต่างประเทศยื่นยันมติ ครม.เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม
2545 และเรื่องนี้ น่าจะถือว่าการไม่ปฏิบัติตามมติ ครม. ข้อตกลงของความเข้าใจที่จะต้องเสนอ
คณะรัฐมนตรี เพื่อระบุดำเนินการลงนามแทนรัฐบาล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม
2545

๔๔.6. บริษัท STEYRฯ ได้จ้างบริษัทในเครือของบริษัทเอกชนใหญ่ ซึ่งมี
ความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับนายวัฒนา เมืองสุข เป็นผู้ดำเนินการตามข้อตกลงว่าด้วยการซื้อ ต่าง
ตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศแทนโดยจ่ายค่าธรรมเนียมบริการเป็นเงินจำนวนร้อยละ 2.20
ของพันธกรณีการซื้อ ต่างตอบแทน เป็นเงิน 2,942,495.16 ยูโรนอกจากนี้ การทำการค้าต่างตอบแทน
ดังกล่าวฝ่ายไทยไม่ได้ประโยชน์ตามที่จัดทำแต่อย่างใดการที่บริษัทเอกชนดังกล่าวได้เข้าทำ
สัญญาการค้าต่างตอบแทน โดยใช้ไกต้่มสูงส่งไปขายต่างประเทศ ทั้งที่ บริษัทดังกล่าวก็ได้ส่งไกต้่มออกไป
ยังต่างประเทศเป็นปกติอยู่แล้ว เพียงแต่นำเอารายการส่งออกไปแจ้งต่อกรมการค้าต่างประเทศว่า ได้
ส่งไกต้่มไปครบจำนวนตามที่ทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนแล้ว นอกจากนี้ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อ
วันที่ 24 สิงหาคม 2547 ได้มีการพิจารณาและมีมติให้เน้นเรื่องไกต้่มสูงเป็นสินค้าอันดับแรก เพื่อ
พยายามที่จะนำรายการสินค้าไกต้่มสูงมาทำสัญญาการค้าต่างตอบแทน อันเป็นการเอื้อประโยชน์
ให้กับบริษัทเอกชนซึ่งเป็นเครือญาติกับนายวัฒนา เมืองสุขการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าว เป็น
เหตุให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมจนเป็นเหตุให้ บริษัท STEYRฯ ได้เข้าร่วม
ในการดำเนินโครงการจัดซื้อ รถดับเพลิงโดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อีกทั้ง ยัง
ร่วมกันโดยการแบ่งหน้าที่กันทำโดยทุจริตทำการออกแบบ กำหนดราคา กำหนดเงื่อนไข หรือกำหนด
ผลประโยชน์ตอบแทน อันเป็นมาตรฐานในการเสนอราคาโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันในการเสนอ
ราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อช่วยเหลือบริษัท STEYRฯ ให้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐโดยไม่
เป็นธรรม ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ จนเป็นเหตุให้
เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ และเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เพื่อ
แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่บริษัท STEYRฯ ที่ประชุมจึงมติว่า การกระทำ
ของ นายโกคิน พลกุล นายประชา มาลินนท์ นายวัฒนา เมืองสุขนายสมักร สุนทรเวช พลตำรวจตรี

อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ มีมูลเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ประกอบมาตรา 83 และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 มาตรา 7, 11, 12 ประกอบมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญาทั้งนี้ นายโกคิน พลกุล นายประชา มาสินนธ์ นายวัฒนา เมืองสุข นายสมักร สุนทรเวช ได้กระทำความผิดในขณะที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงมีมูลความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 มาตรา 13 ประกอบมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญาด้วย ส่วนบริษัท STEYRฯ เนื่องจากไม่มีฐานะเป็นเจ้าของพนักงาน แต่กระทำการอันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่เจ้าพนักงานกระทำความผิด จึงมีความผิดในฐานะเป็นผู้สนับสนุน นายโกคิน พลกุล กับพวก จึงมีมูลเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ประกอบมาตรา 86 และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 มาตรา 7 และมาตรา 11, 12, 13 ประกอบมาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

สำหรับ นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ในฐานะผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นั้น ภายหลังจากที่ นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เข้ารับตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ 6 กันยายน 2547 ได้ทราบข้อมูลว่ามีการทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อ รถและเรือดับเพลิงฯ และมีการร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมาที่สำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้ง มีการพุดหาหรือกันในกลุ่มสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ รวมทั้ง พบว่า A.O.U. มิได้จัดส่งให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจสอบ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องและพบว่าการถอนเรื่องคืนมาจากสำนักงานอัยการสูงสุดมีเหตุผลที่ไม่น่ารับฟัง แต่กลับไม่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยเร็ว เพื่อทราบข้อเท็จจริงแล้วดำเนินการยกเลิกสัญญาหรือระงับการดำเนินการตามสัญญา นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เพียงแต่แต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณารายละเอียดการจัดซื้อ รถยนต์ดับเพลิงและอุปกรณ์ ทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบรายละเอียดในการจัดซื้อ เพื่อให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมกับการใช้งานและมีอำนาจเจรจาต่อรองกับผู้ขายให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อกรุงเทพมหานครเท่านั้น อีกทั้งการที่ได้ดำเนินการขอให้กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาทบทวนการจัดซื้อ ตามโครงการนี้ตลอดมา นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ย่อมทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการจัดซื้อ รถและเรือดับเพลิงแล้วว่ามีข้อบกพร่องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่กลับอ้างว่าอำนาจในการบริหารเงินงบประมาณทั้งหมดไม่ได้อยู่ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่เป็นอำนาจของนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และอ้างว่าได้รับคำสั่งยืนยันจากกระทรวงมหาดไทยว่าการจัดซื้อ รถและเรือดับเพลิงฯ ครั้งนี้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทุกประการ และแม้จะอ้างว่าได้รับการเร่งรัดให้กรุงเทพมหานคร เปิด L/C แก่บริษัท STEYRฯ อยู่เสมอก็ตาม ก็ไม่อาจฟังได้ เนื่องจากข้อเท็จจริงอำนาจในการบริหารเงินงบประมาณทั้งหมดอยู่ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ไม่ได้เป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทยตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใดเพราะว่า

งบอุดหนุนที่กระทรวงมหาดไทยจัดสรรให้กรุงเทพมหานครเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดให้แก่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2533 ข้อ 6 เพียงแต่กำหนดให้กรุงเทพมหานครต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อขออนุมัติในการจ่ายเงินเท่านั้น ส่วนวิธีการจัดการกรุงเทพมหานครต้องไปดำเนินการบริหารจัดการเอง และการจัดซื้อจัดจ้างก็ต้องดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ.2538 อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดให้แก่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2533ข้อ 5 นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีเพียงอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานครเท่านั้น มิได้มีอำนาจสั่งการใด ๆ อีกทั้งยังปรากฏว่ามีการทักท้วงจากนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร และสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ระดับสูง ซึ่งได้แนะนำให้นายอภิรักษ์ โกษะโยธินดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน ซึ่งถ้าหากได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามอำนาจหน้าที่ของตนก็จะทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดซื้อ ตามโครงการนี้ อย่างแน่นอนว่ามีความไม่ชอบอย่างไร แต่ปรากฏว่าในวันที่ 10 มกราคม 2548 นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ในฐานะผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กลับดำเนินการเปิด L/C และต่อมาได้แก้ไข L/C ให้แก่บริษัท STEYR๑ เป็นเหตุให้ข้อตกลงซื้อ ขายที่ นายสมักร สุนทรเวชผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ขณะนั้น ลงนามกับบริษัท STEYR๑ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2547 มีผลผูกพันและบังคับใช้ระหว่างคู่สัญญาต่อไป ทั้ง ที่นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ทราบอยู่แล้วว่า การจัดซื้อ ตามโครงการนี้ได้มีการลงนามใน A.O.U. และการลงนามในข้อตกลงซื้อ ขายระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยมีข้อบกพร่อง และไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้ง เมื่อได้รับแจ้งจากธนาคารกรุงไทย เพื่อให้แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขของ L/C นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ก็ได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมตามที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เสนอโดยไม่ชักช้าและมีได้แก้ไขแต่เพียงเงื่อนไข “AND/OR ANY PLACE IN THAILAND” เพื่อให้ส่งมอบสินค้าในประเทศไทยเท่านั้น แต่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในเงื่อนไขอื่นอีกหลายรายการด้วย อันเป็นการแก้ไขให้บริษัท STEYR๑ ได้รับประโยชน์ได้รับเงินจากการเปิด L/C ที่เกิดจากการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย และไม่ปฏิบัติตามหลักสุจริตตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 และการแก้ไขดังกล่าวทำให้การกระทำของนายโกลดิน พลกุล กับพวก ที่ได้กระทำไปแล้วในตอนแรกยังไม่ปรากฏมูลค่าความเสียหายที่เป็นตัวเงิน แต่โดยผลของการเปิด L/C ดังกล่าวทำให้กรุงเทพมหานครต้องจ่ายเงินงบประมาณไปแล้วเพื่อชำระเงินงวดตามสัญญา จำนวน 2,354 ล้านบาท โดยไม่ได้ใช้สินค้าตามวัตถุประสงค์ของการจัดหาพัสดุแต่อย่างใดที่ประชุมจึงมีมติว่า การกระทำของนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีมูลความผิด ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและกรุงเทพมหานคร และฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157

ส่วนคุณหญิง ญฐนนท ทวีสิน ในฐานะปลัดกรุงเทพมหานคร แม้ไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าได้ร่วมกระทำความผิดกับนายโกคิน พลกุล กับพวก ในขั้นตอนของการริเริ่มโครงการ ชั้น ตอนของการเสนอโครงการ และอนุมัติโครงการ ตลอดจนถึงชั้น ลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) โดยมีเจตนาที่จะเอื้อ ประโยชน์ให้กับบริษัท STEYRฯ แต่คุณหญิงญฐนนท ทวีสิน ในฐานะปลัดกรุงเทพมหานครได้ทราบถึงข้อมูลและทราบว่ามี การดำเนินการจัดซื้อ รถดับเพลิงของกรุงเทพมหานครแล้วอย่างเป็นทางการ ตั้ง แต่เดือนกรกฎาคม 2547 ที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547 เกี่ยวกับโครงการนี้ กลับละเว้นไม่ดำเนินการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการจัดซื้อ ในครั้งนี้ ให้อุบัติตามกฎหมายและระเบียบ โดยหากพบว่าเอกสารใดพบข้อพิรุณความผิดปกติหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือพบว่าเอกสารที่ผู้ได้บังคับบัญชาเสนอไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงก็มีหน้าที่แก้ไขถูกต้อง หรือตั้ง ข้อสังเกตเพื่อให้ดำเนินการแก้ไขเสียให้ถูกต้อง แต่ข้อเท็จจริงกลับปรากฏว่า คุณหญิงญฐนนท ทวีสิน ไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวตามที่แต่อย่างใด แต่กลับลงนามในเอกสารที่มีการเสนอที่ผิดกฎหมาย ทำให้การกระทำของ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย บรรลุวัตถุประสงค์ของการกระทำความผิด ในการลงนามในข้อตกลงซื้อขายระหว่างกรุงเทพมหานครกับบริษัท STEYRฯ ที่ประชุมจึงมีมติว่า การกระทำของ คุณหญิงญฐนนท ทวีสิน มีมูลเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 มาตรา 84 วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มาตรา 8 พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ขณะเกิดเหตุดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีมูลเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 มาตรา 82 วรรคสาม มาตรา 85 วรรคสอง และมาตรา 98 วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มาตรา 8

นายราเชนทร์ พจนสุนทร ขณะเกิดเหตุดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศมีมูลความผิดทางวินัย ฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 มาตรา 84 วรรคแรกให้ส่งรายงาน และเอกสาร พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยแก่ คุณหญิงญฐนนท ทวีสิน พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ และนายราเชนทร์ พจนสุนทรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 92 และไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับ นายโกคิน พลกุล นายประชา มาลินนท์ นายวัฒนา เมืองสุข นายสมักร สุนทรเวช พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ บริษัท STEYR - DAIMLER - PUCH Spezialfahrzeug AG&CO KG และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 70

ส่วนความรับผิดชอบทางละเมิด เนื่องจากโครงการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ตามที่มีการกล่าวหาเรื่องเรียนนี้ในเบื้องต้นพบว่า กรุงเทพมหานครได้จ่ายเงินไปแล้ว จำนวน 2,354 ล้านบาท (3 งวด) อีกทั้ง จะต้องจ่ายค่าภาษีอากรนำเข้า (ศุลกากร) และภาษีมูลค่าเพิ่มประมาณ 1,300 ล้านบาท ค่าสินค้าที่มีการจัดซื้อ แพงทั้งโครงการประมาณ 1,958.6 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าหน้าท่าของสินค้างวดที่ 2 เบี้ยปรับเงินเพิ่มอีกประมาณ 100 ล้านบาท เมื่อมีการรับมอบสินค้า ซึ่งเป็นมูลค่าความเสียหายที่กรุงเทพมหานครจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในครั้งนี้ จึงเห็นควรแจ้งเรื่องไปยังกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ดำเนินการสอบสวนความรับผิดชอบทางละเมิดตามอำนาจหน้าที่ต่อไปนอกจากนี้ " A.O.U. รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยครั้งนี้ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ.1969 เนื่องจากนายโกคิน พลกุล ลงนามโดยไม่มีหนังสือมอบอำนาจจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศซึ่งขัดกับมติคณะรัฐมนตรี ขัดต่อระเบียบพัสดุและมีการกระทำโดยไม่สุจริตอันเป็นการฉ้อฉลกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้บริษัท STEYR ได้รับประโยชน์จากการทำข้อตกลง อันถือว่าการลงนามในข้อตกลงซื้อ ขาดดังกล่าวนี้เป็นการอนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์แก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ จึงเห็นควรส่งความเห็นดังกล่าวไปยังกรุงเทพมหานคร เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือมีคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนการอนุมัติหรืออนุญาตดังกล่าวต่อไป ตามนัยมาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ต่อไป

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิพากษาเมื่อ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า จำเลยที่๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา๑๕๗ ประกอบมาตรา๘๓ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา๑๓ ประกอบมาตรา๑๒ และจำเลยที่๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา๑๕๗ ประกอบมาตรา๘๓ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา๑๒ การกระทำของจำเลยที่๒และ๔เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบทลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่

มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่๒มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก และยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่๑ ที่๓ และที่๖

ตารางที่ ๓-๑ สรุปกรณีศึกษา : พบความผิดปกติในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

โครงการ	รายการพบความผิดปกติ
1.โครงการเช่ารถยนต์โดยสารปรับอากาศ ใช้ก๊าซธรรมชาติ (CNG)	๑.ขสมก.ไม่ได้ศึกษาความเหมาะสมความเป็นไปได้ของโครงการ 2.ร่าง TOR มีความบกพร่องหลายประการการกำหนดเวลาส่งมอบสั้นมากกำหนดคุณลักษณะของอุปกรณ์ และรูปลักษณะที่เอื้อผู้ผลิต บางราย
๒. โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ(ซึ่งมีโครงการย่อยหลายโครงการ)	1.กรณีบริการรถเข็นกระเป๋าในสนามบิน การแก้ไขและยกเลิก TOR หลายครั้งและจ้างในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดมาก ๒.กรณีกำหนดราคากลางอุปกรณ์ไฟฟ้า ทางวิ่ง ทางขับ และลานจอด สูงผิดปกติ ๓.กรณี ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดในโครงการปรับปรุงคุณภาพ ของทางวิ่งฝั่งตะวันออก ๔.กรณีฮั้วประมูลเช่ารถบริการรับส่งผู้โดยสารเวลา๕ปี วงเงิน ๒๖๕๑.๔๘ ล้านบาท ๕.เอื้อประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติวัสดุและแก้ไข

<p>๓.โครงการจัดซื้อเรือชุดแบบหัว ส่วน</p> <p>๔.โครงการจัดซื้อรถพยาบาล ฉุกเฉิน ระดับสูง</p>	<p>ระยะเวลารับประกันวัสดุ หลังคาผ้าใบ ภายหลังจากการลงนามในสัญญาแล้ว</p> <p>๑. การสมคบกันของผู้เสนอราคา ให้มีผู้เสนอราคาน้อยรายที่ผ่านการพิจารณาคุณสมบัติเบื้องต้น การพิจารณาข้อเสนอทางเทคนิคมีบริษัทที่ผ่านการพิจารณาเพียงรายเดียว ซึ่งไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด</p> <p>๒. จ่ายเงินงวด ทั้งที่ไม่สามารถส่งมอบเรือชุดได้ตามสัญญา</p> <p>๑.กำหนดคุณสมบัติของอุปกรณ์สูงเกินความจำเป็น มีลักษณะเข้าข่ายการล่อคเสปค</p> <p>๒. แก้ไขคุณลักษณะอุปกรณ์เร่งด่วนก่อนวันอนุมัติจัดซื้อด้วยวิธีพิเศษและมีการ ขอแก้ไขสัญญาหลายครั้ง หลังจากทำสัญญาแล้ว</p>
--	---

ตารางที่ ๓-๑ สรุปกรณีศึกษา : พบความผิดปกติในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การภาครัฐ(ต่อ)

โครงการ	รายการพบความผิดปกติ
---------	---------------------

<p>๕. โครงการนมโรงเรียน</p>	<p>มีความไม่โปร่งใสของหน่วยงานของรัฐและปัญหาการฮั้วกันของผู้ประกอบการ คือการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ โดยกีดกันการแข่งขัน ผู้เสนอราคาตกลงจัดสรรโครงการกันล่วงหน้าและพบว่านมที่ส่งมอบบูตในหลายโรงเรียน</p>
<p>๖. โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (อบจ. สกลนคร)</p>	<p>๑. กำหนดคุณสมบัติเฉพาะกีดกันการแข่งขันผู้ขายพัสดุรายอื่น ๒. สินค้าที่ส่งมอบไม่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดนอกจากนี้ซื้อจากบริษัทเดียวกันราคาไม่เท่ากัน</p>
<p>๗. โครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ (มูลค่า ๑๘.๒๕ ล้านบาท)</p>	<p>คณะกรรมการตรวจ การจ้าง ตรวจรับงานไม่เป็นไปตามสัญญาไม่ได้มาตรฐานทำให้มีการยุบตัวมีรอยกั๊กกร่อน จึง เป็นการตรวจรับงานที่บกพร่องทำให้รัฐ ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง</p>
<p>๘. โครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน</p>	<p>๑. การเสนอโครงการไม่เหมาะสม มีการเปลี่ยนที่ก่อสร้าง จนเกิดผลกระทบหลายด้าน ๒. ทำให้หนักการเมืองใช้อำนาจแสวงประโยชน์ นื้อโกงที่ดินและนื้อโกงสัญญาจ้าง และทำให้รัฐเสียหายหลายหมื่นล้านบาท</p>
<p>๙. โครงการจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือ ดับเพลิงของ กทม.</p>	<p>๑. การจัดทำโครงการไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้มีการกำหนดร่วมกันว่าให้ใช้วิธีดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ โดยมีการทำการค้าต่างตอบแทนเป็นข้ออ้างในการนำเสนอโครงการ ๒. มีฮั้วการประมูลโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ ๓. จัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการผิดกฎระเบียบไม่ปฏิบัติตามมติ คณะรัฐมนตรี(สัญญา G To G)</p>

ที่มา:ผู้วิจัย ประมวลจากเอกสารของ คณะกรรมการฯ ป.ป.ช. และ สตง.

บทที่ ๔

แนวทางป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่น ในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติได้ออกมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยได้ออกคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๘/๒๕๕๗ ลง ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗

เพื่อให้การบริหารราชการของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ประชาชน รวมทั้งเพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่สังคมและผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ กำหนดมาตรการหรือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ ฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้

ข้อ ๒ ในกรณีที่มีการกล่าวหาหรือพบเหตุอันควรสงสัยว่าข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรือเกี่ยวข้องกับการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในฐานะตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนให้หัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล โดยให้บังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาดและรวดเร็ว

ข้อ ๓ ในกรณีการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐให้หัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงานให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒อย่างเคร่งครัด

ข้อ ๔ กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลย ไม่ดำเนินการ

ตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ให้ถือเป็นความผิดวินัยหรือความผิดทางอาญาแล้วแต่กรณี

ข้อ ๕ ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ดำเนินการ แสวงหา รวบรวม และดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในการที่จะ ทราบรายละเอียดและพิสูจน์เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ รวมทั้งติดตาม เร่งรัดผลการดำเนินงานตาม ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ และรายงานผลการปฏิบัติพร้อมทั้งเสนอความเห็นให้คณะรักษาความ สงบแห่งชาติ

กรณีศึกษา

จากตารางที่ ๓-๑ สรุปตัวอย่างความผิดปรกติในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจาก กรณีศึกษาทั้ง ๙ กรณี ผู้วิจัยมีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ความผิดปรกติในโครงการจัดซื้อจัดจ้างในประเทศไทยที่นำมาซึ่ง ผลตอบแทนส่วนเกินนั้นส่วนใหญ่จะมาจากเป็นการทุจริตเชิงนโยบาย ตามที่กล่าวมาในบทที่ ๓ การที่ ป.ป.ช. และ สตง. ตรวจสอบความผิดปรกติในโครงการส่วนใหญ่แล้วยังไม่พบการให้สินบนอย่าง ชัดเจน ไม่น่าจะหมายความว่าไม่มีการให้สินบนเกิดขึ้น แต่น่าจะหมายความว่า การหาพยานหลักฐาน ว่ามีการให้สินบน น่าจะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้โดยง่ายนัก การทุจริตเชิงนโยบาย จึงเป็นการทุจริต ภายใต้อาณัติการสร้างนโยบายหรือกฎหมายซึ่งอ้างถึงผลประโยชน์สาธารณะที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ตามนโยบายหรือกฎหมายที่ถูกกลุ่มบุคคลสร้างขึ้นผ่านการใช้กระบวนการสร้างความสมเหตุสมผล ทางวิชาการ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นสามารถนำนโยบายหรือกฎหมายไปใช้ประโยชน์ และเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทุจริต หรือแสวงหาผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง การทุจริต เชิงนโยบายจึงเป็นการกระทำที่อาศัยอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเครื่องมือใน การทำงาน

ประการที่สอง การแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในโครงการจัดจ้างภาครัฐในประเทศไทย ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดคุณลักษณะ (specification) ของสินค้า หรือบริการ หรือ คุณสมบัติ (qualification) ของผู้เสนอราคา ที่มีลักษณะกีดกันการแข่งขัน ทำให้ผู้เสนอราคาซึ่ง เหลืออยู่น้อยรายสามารถสมคบกัน โดยแบ่งตลาด หรือเสนอราคาที่สูงกว่าที่ควรจะเป็นได้ ซึ่งทำให้ ได้รับผลตอบแทนส่วนเกิน มีบางกรณีที่มีการแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข่าว การจัดซื้อจัดจ้างอย่างไม่เท่าเทียม หรือมีความผิดปรกติในการบริหารสัญญาหรือบริหารโครงการ ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในโครงการจัดจ้างภาครัฐในประเทศไทย น่าจะ มีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความร่วมมือด้วยอย่างไรก็ตาม การที่กลุ่มบุคคลจะทำการทุจริตให้เกิดความชอบ ด้วยกฎหมายเพื่อปิดเบือนไม่ให้สังคมรับรู้ถึงพฤติกรรมหรือเจตนาที่จะทำการทุจริตของตนได้นั้น

จะต้องมีปัจจัยเอื้อในการกระทำการทุจริต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของประจักษ์ ก้องกีรติ เรื่อง ประชาธิปไตย คอร์รัปชัน และการปฏิรูปประเทศไทย : จะใช้ประชาธิปไตยแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างไร พบว่า ปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการทุจริตเชิงนโยบายคือ ปัจจัยด้านการขาดความโปร่งใส และขาดการตรวจสอบ และปัจจัยด้านช่องว่างหรือข้อบกพร่องของกฎหมาย โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการขาดความโปร่งใสและขาดการตรวจสอบ พบว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่อง สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดและไม่สามารถ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจตามตำแหน่ง หน้าที่อย่างมากโดยขาดมาตรการตรวจสอบที่เพียงพอและขาดการถ่วงดุลอำนาจที่เหมาะสม

2. ปัจจัยด้านช่องว่างหรือข้อบกพร่องของกฎหมายพบว่าปัจจัยที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐมีช่องทางในการทุจริตเกิดจากความล้าสมัยของกฎหมายที่ขาดความรัดกุมและชัดเจน ซึ่งส่งผล ให้เกิดการทุจริตที่มีความผิดใน 2 ลักษณะคือ

๒.๑ ความผิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่รัฐหรือผู้หนึ่งผู้ใด

2.๒ เป็นความผิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปในการ แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือพวกพ้อง

ประการที่สาม การแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในโครงการจัดจ้างภาครัฐในหลาย โครงการเป็นไปอย่างเปิดเผย ไม่แน่นอน โดยมีการทิ้งพยานหลักฐานที่สำคัญไว้ เช่น มีการจ่าย เงินงวด ทั้งที่ผู้ประกอบการยังไม่ส่งมอบสินค้าได้ตามสัญญา (กรณีเรือชุดแบบหัวสว่าน) หรือส่งมอบ สินค้าที่เสื่อมคุณภาพ (กรณีนมโรงเรียน) กรณีเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความไม่หวั่นเกรงหน่วยงานตรวจสอบ การทุจริตคอร์รัปชันในช่วงนั้น ซึ่งอาจเป็นผลจากหน่วยงานดังกล่าวถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ไม่ให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างที่ควรจะเป็นสะท้อนให้เห็นถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ผ่านมาของ ประเทศไทย จึงควรเพิ่มบทลงโทษกรณีการสมคบคิดกันทุจริต โดยกำหนดให้เป็นความผิดตาม แนวทางของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถใช้กฎหมายใน การป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีการสมคบคิดกันทุจริตได้

สำหรับแนวทางการแก้ไขในกรณีศึกษาทั้ง ๙ กรณีตาม ตารางที่๔-๑

ตารางที่ ๔-๑ กรณีศึกษา : แนวทางแก้ปัญหาโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

โครงการ	รายการพบความผิดปกติ	แนวทางแก้ไข
<p>1.โครงการเช่ารถยนต์โดยสารปรับอากาศ ใช้ก๊าซธรรมชาติ (CNG)</p> <p>๒. โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิซึ่งมีโครงการย่อยหลายโครงการ</p>	<p>๑.ขสมก.ไม่ได้ศึกษาความเหมาะสมความเป็นไปได้ของโครงการ</p> <p>2ร่าง TOR มีความบกพร่องหลายประการ การกำหนดเวลาส่งมอบสั้นมากกำหนดคุณลักษณะของอุปกรณ์ และรูปลักษณะที่เอื้อผู้ผลิต บางราย</p> <p>1กรณีบริการรถเข็นกระเป๋าในสนามบิน การแก้ไขและยกเลิก TOR หลายครั้งและจ้างในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดมาก</p>	<p>๑.ในกรณีที่เป็นโครงการขนาดใหญ่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสมควรที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์และประเมินโครงการโดยเฉพาะจุดคุ้มทุนทั้งนี้ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารการจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ มาตรา ๘ โดยก่อนเริ่มดำเนินการมิได้ศึกษาวิเคราะห์ผลเสียให้ครบทุกด้าน</p> <p>๒.คณะกรรมการร่าง TOR และผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้เอกสารประกอบการประมูลต้องระมัดระวังอาจเป็นการจำกัดผู้เข้าแข่งขันซึ่งอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความผิดตาม พรบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒</p> <p>๑.กำหนดแต่งตั้งกรรมการกำหนด ราคากลางโดยคำนึงถึงลักษณะงาน หน้าที่และ ความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสำคัญ</p> <p>๒.คณะกรรมการร่าง TOR และผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้เอกสารประกอบการประมูลต้องระมัดระวังอาจเป็นการจำกัดผู้เข้าแข่งขันซึ่งอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความผิดตาม พรบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒</p>

ตารางที่ ๔-๑ กรณีศึกษา : แนวทางแก้ปัญหาในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ(ต่อ)

โครงการ	รายการพบความผิดปกติ	แนวทางแก้ไข
๒. โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ(ต่อ)	<p>๒.กรณีกำหนดราคากลางอุปกรณ์ไฟฟ้าทางวิ่งทางขับ และ ลานจอด สูงผิดปกติ</p> <p>๓.กรณี ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดในโครงการปรับปรุงคุณภาพของทางวิ่งฝั่งตะวันออก</p> <p>๔.กรณีฮั่วประมูลเช่ารถบริการรับส่งผู้โดยสาร เวลา ๕ ปี วงเงิน ๒๖๕๑.๔๘ ล้านบาท</p> <p>๕.เอื้อประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติวัสดุและแก้ไข ระยะเวลารับประกันวัสดุหลังค้ำฟ้าใบภายหลังการลงนามในสัญญาแล้ว</p>	<p>กำหนดแต่งตั้งกรรมการกำหนดราคากลาง จากโดยคำนึงถึงลักษณะงานหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ ได้รับการ แต่งตั้งเป็นสำคัญ</p> <p>เจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้เอกสารประกอบการประมูลต้องระมัดระวังอาจเป็นการจำกัดผู้เข้าแข่งขันซึ่งอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความผิดพลาด พบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒</p> <p>เจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้เอกสารประกอบการประมูลต้องระมัดระวังอาจเป็นการจำกัดผู้เข้าแข่งขันซึ่งอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความผิดพลาด พบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒</p> <p>เจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้เอกสารประกอบการประมูลต้องระมัดระวังอาจเป็นการจำกัดผู้เข้าแข่งขันซึ่งอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความผิดพลาด พบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒</p>

โครงการ	รายการพบความผิดปกติ	แนวทางแก้ไข
<p>๓. โครงการจัดซื้อเรือชุดแบบหัวสว่าน</p>	<p>๑. การสมคบกันของผู้เสนอราคา ให้มีผู้เสนอราคาร้อยรายที่ผ่านการพิจารณาคุณสมบัติเบื้องต้น การพิจารณาข้อเสนอทางเทคนิคมีบริษัทที่ผ่านการพิจารณาเพียงรายเดียว ซึ่งไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด</p> <p>๒. จ่ายเงินงวด ทั้งที่ไม่สามารถส่งมอบเรือชุดได้ตามสัญญา</p>	<p>เจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้เอกสารประกอบการประมูลต้องระมัดระวังอาจเป็นการจำกัดผู้เข้าแข่งขันซึ่งอาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความผิดพลาด พบว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒</p> <p>รัฐฟ้องร้องและเรียกค่าเสียหายคืนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ</p>

ตารางที่ ๔-๑ กรณีศึกษา : แนวทางแก้ปัญหาในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ(ต่อ)

โครงการ	รายการพบความผิดปกติ	แนวทางแก้ไข
---------	---------------------	-------------

<p>๔. โครงการจัดซื้อรถพยาบาลฉุกเฉิน ระดับสูง</p>	<p>๑. กำหนดคุณสมบัติของอุปกรณ์สูงเกิน ความจำเป็น มีลักษณะเข้าข่ายการ ลือคเสปค</p>	<p>กำหนดแต่งตั้งกรรมการกำหนดราคากลางจากโดยคำนึงถึงลักษณะ งาน หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสำคัญ</p>
<p>๕. โครงการนมโรงเรียน</p>	<p>๒. แก้ไขคุณลักษณะอุปกรณ์เร่งด่วนก่อน วันอนุมัติจัดซื้อด้วยวิธีพิเศษและมีการขอ แก้ไขสัญญาหลายครั้ง หลังจากทำสัญญา แล้วมีความไม่โปร่งใสของหน่วยงานของ รัฐและปัญหาการฮั้วกันของผู้ประกอบการ คือการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ โดยกีด กันการแข่งขัน ผู้เสนอราคาตกลงจัดสรร โครงการกันล่วงหน้าและพบว่านมที่ส่ง มอบบูตในหลายโรงเรียน</p>	<p>๑. คณะกรรมการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ มีหน้าที่กำหนด คุณลักษณะของวัสดุให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจอนุมัติ อาจจะสุ่มเสี่ยงต่อความผิดตาม พรบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒</p> <p>๑. เจ้าหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างต้องตรวจสอบความถูกต้องและ เหมาะสมก่อนจัดหาและผู้มีอำนาจอนุมัติ อาจจะสุ่มเสี่ยงต่อ ความผิดตาม พรบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงาน ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒</p> <p>๒. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าสินค้าที่รับมามี คุณภาพตรงตามสัญญาก่อนจะเบิกจ่ายเงิน</p>

ตารางที่ ๔-๑ กรณีศึกษา : แนวทางแก้ปัญหาในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ(ต่อ)

โครงการ	รายการพบความผิดปกติ	แนวทางแก้ไข
---------	---------------------	-------------

<p>๖. โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (อบจ. สกลนคร)</p>	<p>๑. กำหนดคุณสมบัติเฉพาะกีดกันการแข่งขันผู้ขายพัสดुरายอื่น</p> <p>๒. สินค้าที่ส่งมอบไม่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดนอกจากนี้ซื้อจากบริษัทเดียวกัน ราคาไม่เท่ากันคณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจรับงานไม่เป็นไปตามสัญญาไม่ได้มาตรฐานทำให้มีการยุบตัวมีรอยกัดกร่อน จึง เป็นการตรวจรับงานที่บกพร่องทำให้รัฐ ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง</p>	<p>เจ้าหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างต้องตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมก่อนจัดหาและผู้มีอำนาจอนุมัติ อาจจะมีผู้เสี่ยงต่อความผิดตาม พรบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๕๒</p> <p>๑. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าสินค้าที่รับมามีคุณภาพตรงตามสัญญาก่อนจะเบิกจ่ายเงิน</p> <p>๒. กำหนดแต่งตั้งกรรมการกำหนด ราคาากลางจาก โดย คำนึงถึงลักษณะงาน หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง เป็นสำคัญ</p>
<p>๗. โครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ (มูลค่า ๑๘.๒๕ ล้านบาท)</p>		<p>๑. ผู้ควบคุมงานมีหน้าที่ตรวจและควบคุมงาน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญานั้นทุกวัน โดยให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดไว้ในสัญญาทุกประการ การเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับจ้าง จะทำให้การควบคุมงานหย่อนประสิทธิภาพลง</p>

โครงการ	รายการพบ ความ ผิดปกติ	แนวทางแก้ไข
๗ . โครงการ ก่อสร้าง ถนนรอบ สนามบิน บุรีรัมย์ (มูลค่า ๑๘.๒๕ ล้านบาท) (ต่อ) ๘ . โครงการ บำบัดน้ำ เสียคลอง ด่าน	๑.การเสนอ โครงการไม่ เหมาะสม มี การเปลี่ยน ที่ก่อสร้าง จนเกิดผล กระทบ หลายด้าน ๒. ทำให้ นักการเมือง ใช้อำนาจ แสวง ประโยชน์ ฉ้อโกงที่ดิน และฉ้อโกง สัญญาจ้าง และทำให้ รัฐเสียหาย	๒.คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือตรวจการจ้าง มีหน้าที่ตรวจสอบการรายงานการปฏิบัติของผู้รับจ้างตามที่ผู้คุมงานรายงานโดย ตรวจสอบกับแบบรูปรายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา หากมีข้อสงสัยหรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ มีอำนาจในการสั่งให้ แก้ไขตามที่เห็นสมควรเจ้าของโครงการมีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของรัฐ ในกรณีที่เป็นโครงการขนาดใหญ่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการและประเมินโครงการโดยเฉพาะจุดคุ้มทุนรัฐฟ้องร้องและเรียก ค่าเสียหายคืนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และนำคนผิดมาลงโทษทั้งนี้ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ จัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ มาตรา ๘ โดยก่อนเริ่มดำเนินการมิได้ศึกษาวิเคราะห์ผลดีผลเสียให้ครบทุกด้าน

<p>๙ . โครงการ จัดซื้อ รถดับเพลิง และเรือ ดับเพลิง ข อ ง กทม.</p>	<p>หลายหมื่น ล้านบาท ๑. การ จัด ทำ โครงการไม่ ถูกต้องตาม กฎหมายได้ มี ก า ร กั ำ ห น ด ร ่วม กั น ว ำ ใ ห้ ใ ช้ วิธีดำเนินก ำ ร ใ น ลักษณะรัฐ ต่อรัฐ โดยมี ก ำ ร ทำ การค้ำต่าง ตอบแทน เป็นข้ออ้าง ใ น ก ำ ร นำเสนอ</p>	
---	--	--

	โครงการ	
--	---------	--

ตารางที่ ๔-๑ กรณีสึกษา : แนวทางแก้ปัญหาในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ(ต่อ)

โครงการ	รายการพบความผิดปกติ	แนวทางแก้ไข
---------	---------------------	-------------

<p>๙. โครงการจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงของ กทม.(ต่อ)</p>	<p>๒. มีฮั้วการประมูลโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ</p> <p>๓. จัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการผิดกฎระเบียบไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี(สัญญา G To G)</p>	<p>ให้ปฏิบัติตาม พรบ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒ สัญญา G To G ต้องปฏิบัติดังนี้</p> <p>๑. ต้องมอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการ</p> <p>๒. ก่อนนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ไม่ได้ส่งเรื่องให้กระทรวงต่างประเทศพิจารณา เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</p> <p>๓. ไม่ได้ขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ก่อนดำเนินการลงนามความตกลง</p> <p>๔. ขัดต่อพระราชบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๘ โดยมีการกำหนดตัวผู้ขายสินค้าไว้ก่อนล่วงหน้า โดยไม่มีการจัดประกวดราคา</p> <p>๕. ร่างสัญญา A.O.U. ให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา</p>
--	--	--

ที่มา:ผู้วิจัย ประมวลจากเอกสารของ คณะกรรมาธิการฯ ป.ป.ช. และ สตง.

ผลการศึกษา

จากปัญหาดังกล่าว สามารถสรุปสาเหตุเหตุการณ์คอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การภาครัฐได้ดังนี้

๑. ประสิทธิภาพของตัวระบบราชการหรือการบริหารราชการแผ่นดินเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการเกิดคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อันนำไปสู่การสูญเสียเงินรายได้ของรัฐบาล ซึ่งเป็นการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

๑.๑ ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยเป็นระบบปิด ไม่เป็นสากล

๑.๑.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐส่วนใหญ่เป็นบุคลากรภายในส่วนราชการของโครงการจัดซื้อจัดจ้าง โดยตั้งแต่เจ้าหน้าที่พัสดุ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้ปิดและปลดประกาศ คณะกรรมการชุดต่างๆตั้งแต่คณะกรรมการเปิดซอง คณะกรรมการรับและเปิดซอง คณะกรรมการพิจารณาผล คณะกรรมการตรวจรับ คณะกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงาน รวมถึงคณะกรรมการกำหนดราคากลาง หรืออื่นๆก็เป็นบุคคล

๑.๑.๒ การใช้อำนาจในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเกือบทั้งหมดเป็นอำนาจของบุคคลภายในส่วนราชการและอำนาจในการพิจารณาอนุมัติเรื่องต่างๆเป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการทั้งสิ้น ตั้งแต่ การเริ่มโครงการ การทำแผนจัดซื้อจัดจ้าง การส่งซื้อส่งจ้าง การแต่งตั้งบุคคลหรือกรรมการชุดต่างๆ การพิจารณาอนุมัติเรื่องการต่อรองราวุธธรรม การตัดซื้อผู้เสนอราคาหรือเสนองานออกนอกระบบจากการคัดเลือกที่เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี ถึงแม้ว่ากฎระเบียบจะได้ถูกออกแบบไว้อย่างรัดกุม โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีปฏิบัติ การลงบันทึกหลักฐานการดำเนินการในรูปคณะกรรมการและการตรวจสอบการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนต่างๆอย่างละเอียด แต่ระบบบริหารราชการไทยหรือสังคมไทยที่มีลักษณะเป็นระบบอุปถัมภ์ ซึ่งให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์หรือเส้นสาย ตลอดจนการพึ่งพาและได้รับประโยชน์จากผู้มีอำนาจ อาจสร้างปัญหาสำหรับระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นระบบค่อนข้างปิดได้

๑.๑.๓ การทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง มักดำเนินการเป็นเครือข่าย ซึ่งมีการแบ่งผลประโยชน์อย่างลงตัว การทุจริตอาจเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการริเริ่มโครงการโดยนักธุรกิจ นักการเมืองและข้าราชการอาจร่วมมือกันริเริ่มโครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยเอื้อประโยชน์ให้ธุรกิจเครือข่ายของตนสำหรับการซื้อตำแหน่งราชการ เพื่อให้ข้าราชการที่ตนรู้จักมีอำนาจและช่วยเอื้อประโยชน์ให้บริษัทได้รับงานจัดซื้อจัดจ้างจากภาครัฐ ส่วนข้าราชการที่อยู่ในเครือข่ายทุจริต นอกจากจะได้รับส่วนแบ่งจากการทุจริตแล้ว ยังได้รับความก้าวหน้าในอาชีพราชการเพราะมีความใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาที่ร่วมทุจริต นอกจากนี้เครือข่ายการทุจริตยังขยายออกไปยังข้าราชการในหน่วย

ราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติโครงการ เช่น หน่วยที่มีอำนาจในการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมมาให้ นอกจากนั้นอาจขยายไปถึงองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมและปราบปรามการทุจริตด้วย

๑.๑.๔ การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ก็เป็นไปได้ยาก เพราะการดำเนินการและการพิจารณาแต่ละขั้นตอนไม่เปิดเผย ไม่โปร่งใส ไม่เป็นธรรม ไม่พร้อมที่จะรับการตรวจสอบ ไม่แสดงเหตุผลในการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนและมักมีการสั่งการด้วยวาจา รวมทั้งมีการปิดบังข้อมูลไว้ให้รู้เฉพาะกลุ่มของตนเอง โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ขณะที่การให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับการตรวจสอบทุจริตมีน้อยมาก ข้าราชการหรือบุคคลที่รู้เห็นการทุจริตก็ไม่กล้าให้ข้อมูลเพราะกังวลเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยด้านชีวิตทรัพย์สินและความมั่นคงในหน้าที่รับราชการ นอกจากนี้กฎหมายบัญญัติให้ผู้ให้สินบนและผู้รับสินบนมีความผิดด้วยกันทั้งสองฝ่าย ผู้ให้สินบนจึงไม่กล้าเปิดเผยความจริง

๑.๒. กฎระเบียบตลอดจนวิธีปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐที่เปิดช่อง ให้มีการแสวงประโยชน์จากการจัดซื้อจัดจ้างได้โดยง่าย โดยเฉพาะระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ระเบียบพัสดุฯ) พ.ศ. 2535 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 (ระเบียบ e-auction) ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ ควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบ e-auction โดย เพิ่มระยะเวลาในการรับฟังข้อคิดเห็นต่อร่างขอบเขตของงาน (TOR) และร่างเอกสารการประกวดราคาทางเว็บไซต์ของหน่วยงานที่จัดซื้อจัดจ้างและกรมบัญชีกลางให้นานขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันที่สามารถเผยแพร่เพียง 3 วัน ซึ่งทำให้ง่ายต่อการกำหนดลักษณะทางเทคนิคที่เอื้อผู้เสนอราคาบางราย และ เพิ่มเวลาในการเผยแพร่เอกสารประกาศเชิญชวน เอกสารการประกวดราคา และเอกสารเบื้องต้นอื่น ๆ ทางเว็บไซต์ของหน่วยงานที่จัดซื้อจัดจ้างและกรมบัญชีกลางให้นานขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันที่สามารถเผยแพร่เพียง 3 วัน ซึ่งทำให้ง่ายต่อการปิดกั้นการเสนอราคาของผู้ประกอบการที่ไม่ทราบข้อมูลลงใน

๑.๒.๒ ควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบพัสดุฯ เรื่องการกำหนดเงื่อนไขทางเทคนิค โดย กำหนดให้ระบุเงื่อนไขทางเทคนิคในเชิงประสิทธิภาพมากกว่าในเชิงการออกแบบหรือการบรรยายคุณลักษณะ ควรห้ามอ้างอิงมาตรฐานที่มีผลกีดกันในการแข่งขัน และห้ามไม่ให้หน่วยงานรัฐเสาะหาหรือยอมรับคำแนะนำในการกำหนดเงื่อนไขทางด้านเทคนิคจากบริษัทที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดซื้อจัดจ้าง ยกเว้นการให้ข้อคิดเห็นที่เปิดเผยต่อสาธารณะอย่างเสมอภาคในวงกว้าง

๑.๒.๓ กำหนดให้การตัดสินใจคุณสมบัติของซัพพลายเออร์ และการตัดสินใจคัดเลือกผู้ชนะการประกวดราคาต้องใช้หลักเกณฑ์ที่ประกาศไว้ในเอกสารประกวดราคาแล้วเท่านั้น และห้ามเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักเกณฑ์ในภายหลังจากที่มีการยื่นคุณสมบัติหรือยื่นซองประกวดราคาไปแล้ว

๑.๒.๔ แก้ไขระเบียบพัสดุฯ และจัดทำแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ

รับเรื่องร้องเรียนและการอุทธรณ์ด้านการจัดซื้อจัดจ้างให้ชัดเจน โดยควรมีเนื้อหาอย่างน้อยดังต่อไปนี้
หน่วยงานรับเรื่องร้องเรียน สถานที่ติดต่อ ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการ คุณสมบัติและการ
สรรหาคณะกรรมการตัดสินเรื่องร้องเรียน การขอใช้ความเสียหาย มาตรการป้องกันการร้องเรียนเท็จ
เป็นต้นนอกจากนี้ ควรกำหนดให้การพิจารณาเรื่องร้องเรียนเป็นไปด้วยความโปร่งใสโดยเปิดเผย
ข้อมูลให้สาธารณชนสามารถตรวจสอบได้

๑.๒.๕ กำหนดให้มีกลไกและกระบวนการสอบสวนที่เป็นอิสระจากหน่วยงานที่
จัดซื้อจัดจ้าง ในกรณีที่มีเรื่องร้องเรียน เช่น การตั้งคณะกรรมการสืบสวนที่เป็นอิสระจากหน่วยงาน
ที่ถูกร้องเรียนและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการร้องเรียนให้ชัดเจน รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลผลการ
พิจารณาเรื่องร้องเรียนแก่สาธารณชน

๑.๒.๖ ปรับปรุงกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการคำนวณมูลค่าการ
จัดซื้อจัดจ้าง เช่น หลักเกณฑ์ในการแบ่งซื้อหรือจ้างควรพิจารณาจากประเภทของพัสดุที่ต้องการจัดหา
ว่าเป็นประเภทเดียวกันหรือไม่ความต้องการของผู้ใช้ว่ามีความต้องการใช้พร้อมกันหรือไม่ เป็นต้น

๑.๒.๗ แก้วไข พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐ พ.ศ.
2542 โดยมุ่งสร้างแรงจูงใจให้ผู้เสนอราคาที่ได้รับ ความเสียหายร้องเรียนต่อ ป.ป.ช. ในกรณีที่มีการ
กระทำที่ขัดกับกฎหมาย เช่น ให้ผู้ที่ให้พยานหลักฐานมีส่วนแบ่งในเงินค่าปรับจากผู้กระทำผิด

๑.๒.๘ กำหนดให้มีหน่วยงานภายใต้กรมบัญชีกลางทำหน้าที่เพื่อติดตามการ
เปิดเผยข้อมูลและการปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงานรัฐ ในด้านต่างๆ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ
ตามที่กำหนดในระเบียบ e auction ทางเว็บไซต์ของหน่วยงานที่จัดซื้อจัดจ้างและกรมบัญชีกลาง

๑.๓ กระบวนการป้องกันและการตรวจสอบภาครัฐหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่
ป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันมีหลายหน่วยงาน เช่น ป.ป.ช. สตง. ปปท. ปปง. เป็นต้น แต่ทั้งหมด
ยังมีข้อจำกัดและข้อด้อยอยู่มาก จึงทำให้การปราบปรามคอร์รัปชันล่าช้าอยู่เช่นทุกวันนี้ น่าจะเป็น
เพราะ

๑.๓.1. มีปริมาณงานและจำนวนข้อมูลจำนวนมากส่งมาที่หน่วยงานเพื่อรอการ
ตรวจสอบ อันเป็นผลมาจากมาตรการที่กำหนดให้หน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง
และเอกชนที่ทำสัญญากับรัฐต้องรายงานเข้ามา เช่น การยื่นบัญชีทรัพย์สิน เป็นต้น

๑.๓.2. การใช้ประโยชน์ในระบบสารสนเทศที่รัฐลงทุนไปมูลค่าหลายพันล้านบาท
ยังมีข้อจำกัดอยู่มากและขาดความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.3. ข้อจำกัดของหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบ เช่น งบประมาณ
บุคลากร การแทรกแซงกดดันจากผู้มีอำนาจ รวมถึงคุณภาพของผู้นำและบุคลากรในหน่วยงาน

๑.๓.4.ความอ่อนแอของกฎหมายและการบังคับใช้ มีการระบุว่าคอร์ปชั่นที่ถูกเปิดโปงและถูกจับได้มีเพียงประมาณร้อยละ๕ของที่เกิดจริงเท่านั้น โดยเฉพาะโครงการใหญ่ๆซึ่งมักจะมีนักการเมืองเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอเช่น พ.ศ.๒๕๕๐ คดีทุจริตโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียที่อำเภอคลองด่านระหว่างอัยการสูงสุดกับนายวัฒนา อัศวเหม อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพพอที่ลงโทษคนผิด ทำให้จำเลยหนีคดีดังกล่าว คนที่ฉ้อโกงจึงไม่เกรงกลัวกฎหมาย

๒.ปัญหาทุจริตองค์กรในไทยที่พบถึง๘๘%เกิดจากการกระทำของคนในองค์กร (Internal actor)ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยเป็นระบบปิด ไม่เป็นสากล ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐส่วนใหญ่เป็นบุคลากรภายในส่วนราชการของโครงการจัดซื้อจัดจ้าง โดยตั้งแต่เจ้าหน้าที่พัสดุ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้ปิดและปลดประกาศ คณะกรรมการชุดต่างๆตั้งแต่คณะกรรมการเปิดซอง คณะกรรมการรับและเปิดซอง คณะกรรมการพิจารณาผล คณะกรรมการตรวจรับ คณะกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงาน รวมถึงคณะกรรมการกำหนดราคากลาง หรืออื่นๆ ซึ่งสามารถสรุปพฤติกรรมกรรมการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่สำคัญว่ามีดังนี้

๒.1การลือคสเปคพัสดุที่จะซื้อหรืองานที่จะจ้าง ตลอดจนกำหนดสเปคของผู้รับจ้าง/ผู้ขายไว้ตั้งแต่ต้นแล้ว

๒.2 การกำหนดราคากลางไว้สูงเกินความเป็นจริง โดยเฉพาะงานจ้างก่อสร้าง ทำให้รัฐต้องจัดซื้อจัดจ้างแพงกว่าความจริง

๒.3 การเอื้อประโยชน์ให้รับจ้าง/ผู้ขายบางรายโดยใช้วิธีพิเศษ

๒.4เจ้าหน้าที่รัฐก็ดักไม่เผยแพร่ประกาศข่าวสารการประกวดราคา สอบราคา หรือ E-auction ให้เป็นไปโดยแพร่หลาย โดยใช้วิธีการตั้งแต่การเก็บซองประกาศ ไม่จัดส่งประกาศให้ เป็นไปตามระเบียบ จัดส่งเฉพาะพรรคพวกตนเอง ตลอดจนใช้ Username และ Password ปลอมเพื่อจัดทำประกาศ E-auction

๒.5 เจ้าหน้าที่รัฐร่วมกันกีดกัน ไม่พิจารณาผู้เสนอราคาต่ำสุดให้เป็นคู่สัญญา โดยอ้างเหตุผลต่างๆ ในการตัดคุณสมบัติ และเอื้อประโยชน์ให้ผู้เสนอราคาที่เป็นพรรคพวกตนเองได้เป็นคู่สัญญา

๒.6 เจ้าหน้าที่รัฐช่วยเหลือคู่สัญญาโดยการอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบรายการ หรือควบคุมงานไม่เคร่งครัดเพื่อช่วยเหลือผู้รับจ้าง รวมทั้งขยายระยะเวลาให้ผู้รับจ้างโดยไม่มีเหตุผลอันควร

๒.7 เจ้าหน้าที่รัฐตรวจรับงานหรือตรวจการจ้างเป็นเท็จ

ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าการแก้ปัญหาคอร์ปชั่นต้องเน้นทั้งเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม โดยต้องเริ่มต้นจากส่วนตนได้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับตั้งแต่นายกรัฐมนตรีลงมาถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องคนสุดท้าย ที่นอกจากจะไม่ทำการคอร์ปชั่นหรือเรียกหาประโยชน์อันพึงได้จากตำแหน่งหน้าที่แล้ว ยังต้องมีจิตใจที่เกลียดคอร์ปชั่นอีกด้วยและเกรงกลัวต่อการรับการลงโทษในอนาคตอีกด้วย

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาตั้งแต่บทที่๑ถึงบทที่๔เป็นการนำเสนอลักษณะและรูปแบบของพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทย รวมถึงกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทยจำนวน๘กรณี สำหรับในบทที่๕ ซึ่งเป็นบทสุดท้ายที่จะเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการเพื่อป้องกัน แก้ไขและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

การศึกษาในบทนี้จะเป็นการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทยในลักษณะของยุทธศาสตร์

สรุป

๑.กรณีศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทย ผลวิจัย พบว่า รูปแบบ วิธีการ หรือขั้นตอนของการคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างมีความซับซ้อนและหลากหลาย และสามารถกระทำการทุจริตคอร์รัปชันได้ตั้งแต่ก่อนกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง จนถึงตอนสุดท้าย คือการบริหารสัญญาและการเบิกจ่าย โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

๑.๑ กลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสเกี่ยวข้อง มี๓กลุ่มได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้าง กลุ่มบริษัท ร้านค้า และ กลุ่มผู้ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อสั่งจ้าง

๑.๒ ลักษณะดำเนินการของกลุ่มเป้าหมายตามช่วงเวลาของการดำเนินการสั่งซื้อสั่งจ้าง

๑.๒.๑ ก่อนการลงนามในสัญญา ได้แก่การล๊อคเซปป์เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เข้าประมูลบางราย การกำหนดเลือกผู้มีสิทธิเข้าประมูล การกำหนดราคากลางสูงเกินจริง การฮั้วประมูล การทำสัญญาในลักษณะที่ทำให้รัฐเสียเปรียบได้และสมคบคิดกันซ่อนปมทำให้รัฐเสียประโยชน์ในอนาคต เช่นการรับประกัน ค่าซ่อมบำรุง ค่าอะไหล่ เป็นต้น

๑.๒.๒ หลังการลงนามในสัญญา ได้แก่ การแก้ไขแบบเปลี่ยนแปลงเนื้องาน เพิ่ม/ลด ปริมาณหรือคุณภาพ การทำใ้งานให้ไปจากแบบโดยสมรู้ร่วมคิด การส่งงานล่าช้าทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ การเรียกรับผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นการกินเล็กกินน้อย กินตามน้ำ เช่น

ค่าคุณงาน ค่าตรวจรับมอบงาน และค่าน้ำหมึกในการลงนามตรวจรับงานจนถึงขั้นตอนการส่งจ่ายเงิน เป็นต้น

๒.แนวทางในการแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทยจากศึกษาและวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้มีการพัฒนากระบวนการตัวเองเพื่อให้สามารถโกงได้มากขึ้น และหลบเลี่ยงการตรวจจับ ซึ่งเกี่ยวข้องทั้งตัวบุคลากรภาครัฐและเอกชนและระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ดังที่กล่าวมาแล้วจึงต้องแก้ทั้ง๒อย่างควบคู่กันไป จึงสมควรดำเนินการดังนี้

๒.๑ หน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องพัฒนากระบวนการป้องกันและตรวจสอบภาครัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในด้าน งบประมาณ บุคลากร และ กฎหมาย ได้แก่การปรับปรุงระบบและการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั่วไป รวมทั้งการปรับปรุงลักษณะงานบางประเภทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่โปร่งใสและการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ระบบการประมูล การเสนอราคาต่อรัฐ การจัดเก็บภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งองค์กรที่มีหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการกระทำไม่โปร่งใสและทุจริตคอร์รัปชันได้แก่การปรับปรุงระบบและการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั่วไป รวมทั้งการปรับปรุงลักษณะงานบางประเภทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่โปร่งใสและการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ระบบการประมูล การเสนอราคาต่อรัฐ การจัดเก็บภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งองค์กรที่มีหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการกระทำไม่โปร่งใสและทุจริตคอร์รัปชัน

๒.๒หน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการช่วยควบคุมและเสริมกระบวนการต่อต้านคอร์รัปชัน คือเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม เสนอแนะและตรวจสอบโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

๒.๓หน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องพัฒนาและเสริมสร้างจริยธรรมให้บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม เพื่อลดปัญหาลักษณะพฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคนได้แก่กระทรวงศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ มีวินัย ตลอดจนค่านิยมอื่น ๆ ที่ถูกต้อง รวมทั้งเข้าใจวิถีดำเนินชีวิตที่สมควรและมีคุณค่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รัฐต้องกำหนดการพัฒนาจริยธรรมให้เป็นวาระแห่งชาติ หรือนโยบายแห่งชาติ ให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติการ รัฐจะต้องพัฒนาระบบตรวจสอบและควบคุม ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

๓.๑ กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

๓.๒ แนวทางการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับการฮั้วประมูลและทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

การปกครอง,กรม พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.
กรุงเทพฯ:

กรมการปกครอง, 2546 .

บัญชีกลาง,กรม หลักเกณฑ์การซื้อหรือการจ้างโดยการประมูล ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction).

กรุงเทพมหานคร: กรมบัญชีกลาง, 2548 .

บัญชีกลาง,กรม ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e – Procurement). กรุงเทพฯ:

กรมบัญชีกลาง, 2550 .

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2549 .

สังคีต พิริยะรังสรรค์และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร. คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: คณะ

เศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537 .

นายกรัฐมนตรี,สำนัก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 25๓๕. กรุงเทพฯ: สำนัก

นายกรัฐมนตรี, 25๓๕ .

นายกรัฐมนตรี,สำนัก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.

2549. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2549 .

วารสาร และ หนังสือพิมพ์

นวนน้อย ตรีรัตน์. “คอลัมน์ ดุลยภาพดุลพินิจ”, มติชนรายวัน. ปีที่ ๒๗,ฉบับที่ ๙๗๗๖,วันที่ ๑๕ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๕๔๗

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. “สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย”, วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 2

(1) : มกราคม-มิถุนายน 2555, 2555 .

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

เขมฤดี วานิกานุกุล. “การวิเคราะห์โครงสร้างลักษณะการเกิดคอร์รัปชัน กรณีศึกษา คอร์รัปชันกับการจัดการ

ซื้อจัดจ้างภาครัฐ”. ภาคนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจสถาบัน

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2546 .

ธวัช ชัยแก้ว. “ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้า

แบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550 .

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. “การจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ (e- Procurement)

กรณีศึกษาการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์”. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์

มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2548 .

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. “การคอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย”. ประมวลผลงานด้านวิจัยของคณะกรรมการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ, ๒๕๔๐ .

พรศักดิ์ ผ่องแผ้วและคณะ. “องค์ความรู้ว่าด้วยทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ”. รายงาน

ผลการวิจัย, ๒๕๓๙ .

สุชาติ นนทวงศ์. “ทัศนคติและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัด

อุบลราชธานี”. รายงานวิจัย, 2543 .

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. “ดัชนีคอร์รัปชันของไทย : การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้”. รายงาน

ผลการวิจัยเสนอต่อมูลนิธิเอเชียและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ, ๒๕๔๔ .

มลิ ใจมุ้ง. “ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล”. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคาแหง, 2544 .

อมร พิมพัสี. “การศึกษาข้อบกพร่องที่ทำให้เกิดช่องทางทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธี
ปกติและการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์”. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2548 .

อรรวรรณ ศิวปฐมชัย. “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วย
ระบบอิเล็กทรอนิกส์”. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549 .

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กลุ่มพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ สำนักพัฒนามาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ. หลักการปฏิบัติในการ
นำระบบการจัดซื้อจัดจ้างและการประมวลทางอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในหน่วยงานภาครัฐ. 2548

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต วุฒิสภา. กระบวนการโกง
ชาติ. ๒๕๔๙ .

ฐานันท์ วรรณโกวิท. ประสบการณ์จากการฝึกอบรมเส้นทางคอร์รัปชัน ณ มหาวิทยาลัยตุลซกาปีโตล
สาธารณรัฐฝรั่งเศส. 2554 .

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. “แผนการแก้ปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการ”. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก

http://issuu.com/thaireform_library/docs/name3be734. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 255๘ .

องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย. “ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี พ.ศ. 25๕๗”.

[ออนไลน์], เข้าถึง ได้จาก: <http://www.transparency> สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 255๘ .

ภาษาต่างประเทศ

United Nations. “corruption and anti- corruption strategies.1989 Online:Availabel :

<http://mirror.undp.org/magnet/Docs/efa/corruption/Chapter03.pdf>. Accessed :
22 June 2012) สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 255๘ .

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พันเอก ภาณุวัฒน์ เหนียวแน่น
วันเดือนปีเกิด	๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๒
การศึกษา	ม.ศ.๓ รร.อัสสัมชัญลำปาง รร.เตรียมทหาร รุ่นที่ ๑๘ รร.นายร้อย จปร. รุ่นที่ ๒๙ รร.เสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๗๐ วิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ ๕๒

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สาขาพุทธศาสตร์พัฒนา

ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่๓ กรมทหารราบที่ ๗
	ผู้บังคับกองร้อยสนับสนุนการรบ กองพันทหารราบที่๓ กรมทหารราบที่ ๗
	นายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่๓ กรมทหารราบที่ ๗
	หัวหน้ากองส่งกำลังบำรุง มณฑลทหารบกที่ ๓๒
	ผู้อำนวยการกองส่งกำลังบำรุง กองทัพน้อยที่ ๓
	ผู้อำนวยการกองส่งกำลังบำรุง กองทัพภาคที่ ๓
	เสนาธิการจังหวัดทหารบกพิษณุโลก
	รองผู้บังคับการจังหวัดทหารบกเชียงราย
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๒

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พินเอก ภาณุวัฒน์ เหนียวแน่น
วันเดือนปีเกิด	๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๒
การศึกษา	ม.ศ.๓ รร.อัสสัมชัญลำปาง รร.เตรียมทหาร รุ่นที่ ๑๘ รร.นายร้อย จปร. รุ่นที่ ๒๙ รร.เสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๗๐ วิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ ๕๒ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สาขายุทธศาสตร์พัฒนา
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๗ ผู้บังคับกองร้อยสนับสนุนการรบ กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๗ นายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๗ หัวหน้ากองส่งกำลังบำรุง มณฑลทหารบกที่ ๓๒ ผู้อำนวยการกองส่งกำลังบำรุง กองทัพน้อยที่ ๓ ผู้อำนวยการกองส่งกำลังบำรุง กองทัพภาคที่ ๓ เสนาธิการจังหวัดทหารบกพิษณุโลก รองผู้บังคับการจังหวัดทหารบกเชียงราย
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๒

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง แนวทางแก้ปัญหาและการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัด

จ้างขององค์กรภาครัฐ

ผู้วิจัย พ.อ. ภาณุวัฒน์ เหนียวแน่น

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ตำแหน่ง รอง ผบ.มทบ.๓๒

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆและพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน ถึงแม้ว่ารัฐบาลมีความพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด แต่ดูเหมือนว่า ปัญหาคอร์รัปชันไม่ได้ถูกแก้ไขเท่าใดนักเนื่องจากการรายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ คือ อยู่ที่ระดับ 32 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนนมาโดยตลอด(จากรูวรรณ สุขุมาลัย, 2556) และในปี 255๗ ตัวชี้วัดขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (transparency international : TI) ได้จัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน พบว่าประเทศไทยได้ 35 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อยู่อันดับที่ 102 จากอันดับทั้งหมด 177 ประเทศทั่วโลก หากเปรียบเทียบกับปี 255๖ ประเทศไทยได้คะแนน 3๘ คะแนนอยู่อันดับที่ 8๕ แต่อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยของไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความโปร่งใสทั้งในระดับภูมิภาคและเอเชียแปซิฟิกและระดับโลก

เมื่อปัญหาดังกล่าวผูกพันอยู่กับสังคมไทยจึงส่งผลให้คนไทยบางคนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ โดยมักจะใช้แนวคิดที่ว่า ผู้มีอำนาจก็มักจะโกงกินทุกฝ่าย ดังนั้นหากใครโกงแล้วทำงานเก่งก็ถือว่าพอรับได้ จึงทำให้คนยินยอมที่จะเสียเงินเพื่อซื้อความสะดวกและสิทธิพิเศษ หรือตัดความรำคาญ ซึ่งการกระทำและความคิดเหล่านี้ ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมคอร์รัปชันเกือบจะสมบูรณ์และผลจากการวิจัยพบว่าในแต่ละปีพ่อค้าและนักธุรกิจกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ต้องสูญเสียเงินให้กับคอร์รัปชันเป็นจำนวนสูงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้ไม่ไปตกอยู่ในกระเป๋าของคนเพียงไม่กี่คน ย่อมสามารถอำนวยความสะดวกแก่ส่วนใหญ่ของประเทศได้(ประภัสสร เสวิกุล, 2554) ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ทำให้ประชาชนต้องได้รับการบริการที่สาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทย ที่มักจะมีการ

ใช้อำนาจโดยมิชอบ และมักมีการเรียกผลประโยชน์จากนักลงทุน เพื่อแลกกับการอนุญาตให้เอกชน ดำเนินการในกิจการที่รัฐต้องทำ ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้(สังคิต พิริย รังสรรค์และผาสุก พงษ์ไพจิตร,2537)

สาเหตุหลักของการคอร์รัปชันมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายหรือ กฎระเบียบแบบเบ็ดเสร็จโดยขาดจิตสำนึก มีอำนาจดุลยพินิจสูง มีกรอบความรับผิดชอบไม่ชัดเจน และขาดระบบการทำงานที่โปร่งใส ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างที่มีความซับซ้อน นอกจากนี้ สังคมไทยยังมีความเสื่อมโทรมทางสังคมทำให้คนไทยมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปโดย ประชาชนเริ่ม ยอมรับได้กับการคอร์รัปชันมากขึ้น หากนักการเมืองคอร์รัปชันแต่ทำให้ประเทศรุ่งเรืองและตนเองได้ ประโยชน์(ศิริวรรณ มนอัคระผดุง,2555)

ปัจจุบันปัญหาคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลกไม่ว่าจะ เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความ สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีที่ท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวี ความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการ บริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่างๆ อย่างเช่น องค์กร สหประชาชาติ ธนาคารโลกและภาคประชาชน ที่ต่างเห็นพ้องกันว่าคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง

การจัดซื้อจัดจ้างถือว่าเป็นปัญหาของทุกรัฐบาล เนื่องจากงบประมาณในการจัดซื้อจัด จ้างของภาครัฐ แต่ละปีมีมูลค่าสูงหลายหมื่นล้านบาท และยังไม่สามารถทำให้มีความโปร่งใสได้ ขั้นตอนการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างนั้นเป็นขั้นตอนที่มีความเสี่ยงมากที่สุดในกระบวนการ งบประมาณของแผ่นดิน และเป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงให้เห็นบุคคลที่กระทำการทุจริตทั้งนักการเมือง ข้าราชการและภาคธุรกิจ โดยโครงการที่มีความเสี่ยงจะเกิดการทุจริตส่วนใหญ่แล้วเป็นโครงการที่มี มูลค่าสูง ซึ่งการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างไม่ได้สร้างให้เกิดความเสียหายเฉพาะในรูปตัวเงินเท่านั้น แต่ยัง ส่งผลถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน เช่น การก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้อาคารบ้านเรือนถล่ม ทำให้มีผู้เสียชีวิตและทรัพย์สิน หรือ การผลิตยาปลอม ยาที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ไม่สามารถรักษาผู้ป่วย ได้เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งเคยมีประสบการณ์ใน การปฏิบัติงานด้านส่งกำลังบำรุงของหน่วยมาโดยตลอด และเกี่ยวข้องกับงานจัดซื้อจัดจ้างของหน่วย สนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ เพื่อ มีแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ
2. เพื่อให้ได้แนวทางในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรภาครัฐมีรูปแบบที่หลากหลาย การวิจัยครั้งนี้ เน้นขอบเขตในส่วนของการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานองค์กรภาครัฐ และจากการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทยจำนวน ๙ กรณี โดยคัดเลือกจากโครงการที่มีการร้องเรียนหรือถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานหลัก ๒ แห่ง คือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ปปช.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน(สตง.) ทั้งนี้เพื่อการวิเคราะห์ลักษณะของการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ ว่าเป็นโครงการที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศเป็นเงินจำนวนมาก มาเป็นแนวทางในการบริหารและควบคุมโครงการต่างๆของรัฐจะทำให้ลดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันของบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ในระดับที่จะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่รัฐน้อยลงจนถึงระดับที่ไม่สามารถกระทำการทุจริต

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและทำการศึกษาแบบเจาะลึก จากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ได้ดำเนินการศึกษา 2 แบบ คือ 1. การศึกษาจะอาศัยแหล่งข้อมูลจากวรรณกรรม บทความ ผลการวิจัยรวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับจัดซื้อจัดจ้าง ร้านค้าเอกชนที่เป็นคู่ค้าขององค์กรภาครัฐ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง

ผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาของการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ จากการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทยจำนวน ๙ กรณี โดยคัดเลือกจากโครงการที่มีการร้องเรียนหรือถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานหลัก ๒ แห่ง คือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ปปช.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน(สตง.)

ทั้งนี้เพื่อการวิเคราะห์ลักษณะของการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การภาครัฐและจะนำเสนอข้อสังเกตของผู้วิจัยต่อลักษณะของการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การภาครัฐ พบว่า

๑.กรณีศึกษาการทุจริตคอร์ปชั่นในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การภาครัฐในประเทศไทย

ผลวิจัย พบว่า รูปแบบ วิธีการ หรือขั้นตอนของการคอร์ปชั่นในการจัดซื้อจัดจ้างมีความซับซ้อนและหลากหลาย และสามารถกระทำการทุจริตคอร์ปชั่นได้ตั้งแต่ออกกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง จนถึงตอนสุดท้าย คือการบริหารสัญญาและการเบิกจ่าย โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

๑.๑ กลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสเกี่ยวข้อง มี๓กลุ่มได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้าง กลุ่มบริษัท ร้านค้า และ กลุ่มผู้ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อสั่งจ้าง

๑.๒ ลักษณะดำเนินการของกลุ่มเป้าหมายตามห้วงเวลาของการดำเนินการสั่งซื้อสั่งจ้าง

๑.๒.๑ ก่อนการลงนามในสัญญา ได้แก่การลือคเสป็คเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เข้าประมูลบางราย การกำหนดเลือกผู้มีสิทธิเข้าประมูล การกำหนดราคากลางสูงเกินจริง การฮั้วประมูล การทำสัญญาในลักษณะที่ทำให้รัฐเสียเปรียบได้และสมคบคิดกันซ่อนปมทำให้รัฐเสียประโยชน์ในอนาคต เช่นการรับประกัน ค่าซ่อมบำรุง ค่าอะไหล่ เป็นต้น

๑.๒.๒ หลังการลงนามในสัญญา ได้แก่ การแก้ไขแบบเปลี่ยนแปลงเนื้องาน เพิ่ม/ลด ปริมาณหรือคุณภาพ การทำให้งานให้ไปจากแบบโดยสมรู้ร่วมคิด การส่งงานล่าช้าทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ การเรียกรับผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นการกินเล็กกินน้อย กินตามน้ำ เช่น ค่าคุมงาน ค่าตรวจรับมอบงาน และค่าน้ำหมึกในการลงนามตรวจรับงานจนถึงขั้นตอนการสั่งจ่ายเงิน เป็นต้น

๑.๓.สรุปตัวอย่างความผิดปกติในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การภาครัฐที่เป็น

กรณีศึกษา

๑. โครงการเช่ารถยนต์โดยสารปรับอากาศ ใช้ก๊าซธรรมชาติ (CNG)	๑.ขสมก.ไม่ได้ศึกษาความเหมาะสมความเป็นไปได้ ของโครงการ 2ร่าง TOR มีความบกพร่องหลายประการการ กำหนดเวลาส่งมอบสั้นมากกำหนดคุณลักษณะของ อุปกรณ์ และรูปลักษณะที่เอื้อผู้ผลิต บางราย
๒. โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณ ภูมิ	1กรณีบริการรถเข็นกระเป๋าในสนามบิน การแก้ไข และยกเลิก TOR หลายครั้งและจ้างในราคาที่สูง กว่าท้องตลาดมาก ๒.กรณีกำหนดราคากลางอุปกรณ์ไฟฟ้า ทางวิ่ง ทาง ขับ และ ลานจอด สูงผิดปกติ ๓.กรณี ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดในโครงการ

<p>๓. โครงการจัดซื้อเรือชุดแบบหัวสว่าน</p>	<p>ปรับปรุงคุณภาพ ของทางวิ่งฝั่งตะวันออก</p> <p>๔.กรณีฮั่วประมวลเช่ารถบริการรับส่งผู้โดยสารเวลา ๕ปี วงเงิน ๒๖๕๑.๔๘ ล้านบาท</p> <p>๕.เอื้อประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติวัสดุ และแก้ไข ระยะเวลารับประกันวัสดุ หลังคาฝ้าใบ ภายหลังการลงนามในสัญญาแล้ว</p> <p>๑. การสมคบกันของผู้เสนอราคา ให้มีผู้เสนอราคาร น้อยรายที่ผ่านการพิจารณาคุณสมบัติเบื้องต้น การ พิจารณาข้อเสนอทางเทคนิคมีบริษัทที่ผ่านการ พิจารณาเพียงรายเดียว ซึ่งไม่มีคุณสมบัติตามที่ กำหนด</p> <p>๒. จ่ายเงินงวด ทั้งที่ไม่สามารถส่งมอบเรือชุดได้ ตามสัญญา</p>
--	--

<p>๔. โครงการจัดซื้อรถพยาบาลฉุกเฉิน ระดับสูง</p>	<p>๑. กำหนดคุณสมบัติของอุปกรณ์สูงเกินความจำเป็น มีลักษณะเข้าข่ายการถือคเสปค</p> <p>๒. แก้ไขคุณลักษณะอุปกรณ์เร่งด่วนก่อนวันอนุมัติจัดซื้อ ด้วยวิธีพิเศษและมีการ ขอแก้ไขสัญญาหลายครั้ง หลังจากทำสัญญาแล้ว</p>
<p>๕. โครงการนมโรงเรียน</p>	<p>มีความไม่โปร่งใสของหน่วยงานของรัฐและปัญหาการฮั้วกันของผู้ประกอบการ คือการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ โดยกีดกันการแข่งขัน ผู้เสนอราคาตกลงจัดสรรโครงการกันล่วงหน้า และพบว่านมที่ส่งมอบบูตในหลายโรงเรียน</p>
<p>๖. โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (อบจ.สกลนคร)</p>	<p>๑. กำหนดคุณสมบัติเฉพาะกีดกันการแข่งขันผู้ขายพัสดุรายอื่น</p> <p>๒. สินค้าที่ส่งมอบไม่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดนอกจากนี้ซื้อจากบริษัทเดียวกันราคาไม่เท่ากัน</p>
<p>๗. โครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ (มูลค่า ๑๘.๒๕ ล้านบาท)</p>	<p>คณะกรรมการตรวจ การจ้าง ตรวจรับงานไม่เป็นไปตามสัญญา ไม่ได้มาตรฐานทำให้มีการยุบตัวมีรอยกัดกร่อน จึงเป็นการตรวจรับงานที่บกพร่องทำให้รัฐ ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง</p>
<p>๘. โครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน</p>	<p>๑. การเสนอโครงการไม่เหมาะสม มีการเปลี่ยนที่ก่อสร้าง จนเกิดผลกระทบหลายด้าน</p> <p>๒. ทำให้นักการเมืองใช้อำนาจแสวงประโยชน์ ฉ้อโกงที่ดินและฉ้อโกงสัญญาจ้าง และทำให้รัฐเสียหายหลายหมื่นล้านบาท</p>
<p>๙. โครงการจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงของ กทม.</p>	<p>๑. การจัดทำโครงการไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้มีการกำหนดร่วมกันว่าให้ใช้วิธีดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ โดยมีการทำการค้าต่างตอบแทนเป็นข้ออ้างในการนำเสนอโครงการ</p> <p>๒. มีฮั้วการประมูลโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ</p> <p>๓. จัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการผิดกฎระเบียบไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี(สัญญา G To G)</p>

2.แนวทางในการแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐในประเทศไทยจากศึกษาและวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้มีการพัฒนากระบวนการตัวเองเพื่อให้สามารถโกงได้มากขึ้น และหลบเลี่ยงการตรวจจับ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งตัวบุคลากรภาครัฐและเอกชนและระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ดังที่กล่าวมาแล้วจึงต้องแก้ทั้ง๒อย่างควบคู่กันไป จึงสมควรดำเนินการดังนี้

๒.๑ หน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องพัฒนากระบวนการป้องกันและตรวจสอบภาครัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในด้าน งบประมาณ บุคลากร และ กฎหมาย ได้แก่การปรับปรุงระบบและการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั่วไป รวมทั้งการปรับปรุงลักษณะงานบางประเภทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่โปร่งใสและการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ระบบการประมูล การเสนอราคาต่อรัฐ การจัดเก็บภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งองค์กรที่มีหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามและลงโทษการกระทำไม่โปร่งใสและทุจริตคอร์รัปชันได้แก่การปรับปรุงระบบและการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั่วไป รวมทั้งการปรับปรุงลักษณะงานบางประเภทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่โปร่งใสและการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ระบบการประมูล การเสนอราคาต่อรัฐ การจัดเก็บภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งองค์กรที่มีหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามและลงโทษการกระทำไม่โปร่งใสและทุจริตคอร์รัปชัน

๒.๒หน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการช่วยควบคุมและเสริมกระบวนการต่อต้านคอร์รัปชัน คือเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม เสนอแนะและตรวจสอบโครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรภาครัฐ

๒.๓หน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องพัฒนาและเสริมสร้างจริยธรรมให้บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม เพื่อลดปัญหาลักษณะพฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคนได้แก่กระทรวงศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ มีวินัย ตลอดจนค่านิยมอื่นๆที่ถูกต้อง รวมทั้งเข้าใจวิถีดำเนินชีวิตที่สมควรและมีคุณค่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รัฐต้องกำหนดการพัฒนาจริยธรรมให้เป็นวาระแห่งชาติ หรือนโยบายแห่งชาติ ให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน
2. ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติการ รัฐจะต้องพัฒนาระบบตรวจสอบและควบคุม ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- ๓.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

๓.๑ กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันคอร์รัปชันในการจัดซื้อ
จัดจ้างภาครัฐ

๓.๒ แนวทางการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการฮั้วประมูลและ
ทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ